

ProARME

Anul X • Nr. 1–2 (35–36) • ianuarie–decembrie 2020

Revistă de cultură militară și patriotică

www.proarme.ro

pag. 3

*Interviu
din lumea
modei*

*Dahlia
Couture*

pag. 23

Memoria fotografiei

pag. 60

*Foto-
reportaj*

*România...
și
salvamarii*

Ceea ce suntem contribuie mai mult la fericirea noastră decât ceea ce avem.
Arthur Schopenhauer

O ambulanță pentru NATO!

de Zalmo de Gikos

De la o vreme, turcii au început să-și facă iarăși de cap prin Marea Mediterană, ca pe timpul amiralului Piri Reis (1465–1555), ceea ce l-a determinat pe Emmanuel Macron, președintele Franței, să reia lambada cu „moartea cerebrală a NATO” de acum un an. În mare, este vorba despre două incidente petrecute la 10 iunie curent, când niște nave „otomane” bănuite de transport de armament către Libia au refuzat pur și simplu de a se supune vizitei de „curtoazie” reclamată de o fregată franceză ce patrula pe post de jandarm responsabil cu ordinea și disciplina în zona aparent controlată de NATO (vezi www.digi24.ro din 22 iunie a.c.). Și nu că marinarii turci „au refuzat”, ci chiar „au amenințat cu deschiderea focului” dacă

vreun franțuz le violează puntea de promenadă! De unde, firește, „lung prilej de vorbe și de ipoteze”, vorba conului Topârceanu, cu musiu Macron la serviciu. Acum, drept să spun, recentul „incident” cu transportul de arme și nesupunerea la control mi-a amintit de un altul cumva diametral diferit și totuși asemănător, de pe vremea când îmi începusem studiile la Liceul militar de marină „Al.I. Cuza” din Constanța, când supertancul petrolier *Independența* („Titanicul flotei românești” din toate timpurile) a fost pur și simplu spulberat/scufundat fără somație și, mai ales, fără me-najamente la înapoierea din misiune, când tocmai ce ieșise din Mediterana și mai avea doar un hop și-o zvârlitură de bandulă până acasă, în port la Constanța. Tragicul eveniment (pentru noi, nu și pentru... partea adversă) se întâmpla la 15 noiembrie 1979 în Bosfor, la înaintare fiind băgat cargobotul grecesc *Erviali*, încărcat cu cărămizi, care a „țintit” cu totul și cu totul „întâmplător” și evident că din „greșeală” chiar tancurile din babord doldora cu țitei,

pe lângă prețioasa marfă redată naturii atotprimitoare mai ucigând aproape că întreg echipajul. S-a comentat imediat atunci, în toamna târzie și tragică a lui '79, în mediile noastre de la Constanța că, de fapt, *Independența* ar fi transportat și ceva armament către țările arabe, vezi Doamne (cam ca navele turcești acum, în Mediterana), plus că, din-

colo de barterul arme contra petrol și celelalte „afaceri” pur comerciale, mai era la mijloc și „un ceva” cu iz să zicem politic, sau în orice caz cam pe-aici, deși subînțelesul e mult mai profund... Că turcii, de fapt, erau și ei direct interesați de problemă, de unde și asentimentul în „găzduirea”/ „tolerarea” operațiunii în ograda lor, deloc împăcați cu un astfel de afront

CONTINUARE LA P. 6

ProARME

Revistă de cultură
militară și patriotică

ISSN 2065-9903

Preț: 10 lei

În colaborare cu
Societatea
Scriitorilor
Târgovișteni

Director fondator:
Bogdan DIDESCU

Colegiul editorial: George COANDĂ, Tudor CRISTEA,
Victor PETRESCU, Mihai STAN
Dana-Irina STÂNCULEA-GÎJU (redactor-șef)
Redacția: Karola KIM, Marius VASILE, Rhea DELFI
(redactori), Pușa POPA (tehoredactor), Octavian COVACI
(grafică), Nicu TĂBĂCARU (marketing și publicitate)

Adresa redacției:
București, sector 6, strada Sibiu nr. 4, bloc OD2, sc. 1, ap. 5,
cod 061541
E-mail: pro.arme@yahoo.com
Telefon: 0727.309.606

Sora de Cruce Roșie Eufrosina Giju
(c. 1962, Spitalul din Ciampoiu, Olt)

Se permite
orice reproducere
cu citarea sursei.

Răspunderea
juridică aparține
semnatarilor articolelor.
Manuscrisele
nu se înapoiază.

Fără suflet, arta nu există

un interviu de Dana-Irina Giju

Designerul Delia Lazăr (n. 10 august 1981, Câmpina, județul Prahova) a absolvit Colegiul național „Al. I. Cuza” din Ploiești (2000) și Facultatea de Litere București (2005). Este fondatoarea brandurilor „Dahlia Couture” – atelier de creație vestimentară, „Atelier Fromage” – bar de brânzeturi și produse de patiserie pentru degustări de vin și „Dahlia Belle Maison” – atelier de decorațiuni interioare. Prima prezentare a colecției sale „Strălucire Ravisantă” a avut loc în 2016 pe litoralul românesc, la Mamaia. De atunci, a început să câștige tot mai multe premii printre care se numără: premiul pentru *Cel mai creativ designer de rochii de seară*, în cadrul Festivalului Industriile Creative *Kasta Morrely Fashion Week* (Iași, 2017), *The Best Dress*, la „World Fashion Festival Awards” (Dubai, 2018), *Premiul pentru cea mai bună colecție purtând numele „100 ROMantic”* la *City Fashion Week* (Cluj Napoca, 2018) ș.a. Interviul de față a fost acordat la 25 februarie a.c., în timpul pregătirii colecției „Cu primăvara la rever” by „Dahlia Couture”.

– *Stimată doamnă Delia Lazăr, pentru că fiecare dintre noi suntem un cumul de euri care tot creștem de când ne naștem, vă rog să-mi dezvăluiți – privindu-vă peste umăr propriul eu de acum un an, de acum doi, cinci ani în urmă, până la vârsta copilăriei – care ar fi trăsătura dumneavoastră comună, constantă, până în prezent?*

– Curiozitatea a fost și rămâne principalul liant al personalității mele. De aici pleacă, practic, toate experiențele prin care am trecut sau poate că acestea au vrut să fie cu mine pe parcursul vieții mele pe acest pământ până în acest moment. Un om care nu este curios nu trăiește împlinit.

Colecția de primăvară 2020 marca *Dahlia Couture*, cu creatoarea în centrul... atenției. Foto: Ana Maria Halalai

– *Cum și când a luat naștere pasiunea dumneavoastră pentru modă ca absolventă de Litere, domeniu care parcă nu ar avea tangență cu belle-arte?*

– Nașterea pasiunii pentru modă s-a produs, de fapt, înainte de a absolvi facultatea, încă din anii copilăriei,

când am trăit printre ațe, foarfeci și dantele, căci bunica mea, croitoreasă de lux, îmi lucra o multitudine de rochițe, creații unicate pe vremea aceea cam sumbră din punctul de vedere al culorilor. Consider că acolo unde sălășluiești, acolo te ampretezi pentru viitor. Nimeni din familie – majoritatea oameni practici, absolvenți de științe exacte, pasionați de matematică – nu a crezut în această latură a mea artistică plină de culoare; părinții mei, geologi de profesie, au fost chiar dezamăgiți atunci când am plecat pe acest drum, căci sperau să-mi construiesc o carieră de profesor. Doar bunica făcea notă discordantă între ai mei, era o pată de culoare inspirațională în acele tonuri de gri ale epocii trecute.

Așadar, ea și-a pus atât de profund amprenta asupra mea, încât am decis să merg în această direcție. Când, la un an, nașa mi-a rupt turta, mi s-a povestit că am luat de pe tavă ața și foarfeca. Pe undeva, continui o tradiție de familie, pentru că nu doar bunica, ci și străbunica a fost croitoreasă de lux și mi-am spus că, dacă tot am moștenit acest talent, cel mai bine ar fi să-l duc mai departe. Astăzi trăiesc prin creațiile mele și satisfacțiile sunt extraordinare. Încurajez pe oricine să se reinventeze, să se redescopere când nu e poate prea târziu, când simte că e momentul de maximă înțelepciune în viață și să nu dea cu piciorul harului său. Din păcate, în zilele noastre, oamenii nu-și mai acordă această șansă! Sau poate că nu-i mai înțeleg rostul, consideră că alte lucruri sunt primordiale și că totul trebuie să aibă un preț. Or, talentul nu are preț, el se află în noi și așteaptă să fie descoperit.

– *Într-o lume a bărbaților – în care pe lângă statutul de cei mai buni bucătari, compozitori, dirijori etc. vor să fie și cei mai grozavi creatori de modă – cum și-a*

câștigat terenul în acest domeniu extrem de concurențial o femeie, chiar dacă talentată, ca dumneavoastră, dar venită de la Câmpina? Cum se poate câștiga acest „duel” al creației?

– Întotdeauna mi-a plăcut concurența. Este foarte importantă, în orice domeniu, pentru că, dacă nu ar exista, nu știi exact unde te situezi. Pe mine, concurența mă face pe zi ce trece mai bună, mai performantă, mai inovativă, mai mândră de ceea ce fac. Îmi caut locul în permanență, nu mă supraexpun, dar nici nu-mi dau o notă proastă din oficiu. Ba din contră, concurența cu bărbații mi se pare foarte benefică. Dumnezeu a creat bărbatul și femeia și l-a lăsat pe el să aibă întâietate în casa Domnului din anumite motive, pe care nu e locul să le discutăm aici, dar e bine așa. Există o vorbă din popor: bărbatu-i capul, dar femeia este gâtul. Așa că bărbatul fără femeie nu poate trăi, dar nici invers. Atunci, și în această lume a *fashion*-ului, femeia are rolul său în aceeași proporție cu rolul bărbatului. Fiecare este bun într-o anumită nișă pe care trebuie să o identifice și să o șlefuiască. Nici într-un caz nu se vor afla împreună pe aceeași șină de tren. În lumea modei, femeia și bărbatul se află fiecare pe drumul său. Acolo unde, din când în când, se întâmplă să se intersecteze, dar e bine să-și dea prioritate unul altuia. Altminteri, ar exista accidente, care din păcate adesea duc la „victime” colaterale. Printre acestea se află publicul nostru, care nu trebuie vătămat, ci protejat și, chiar mai mult: fascinat de creațiile noastre.

– *Ați creat brandul „Dahlia Couture” care are un slogan bine definit: „Pasiune pentru Detalii! Melanjul între pasiune și calitate realizează creații unice, ravisante, pline de rafinament și eleganță!” Așadar, cu ce veniți în plus, mai exact, față de alte case de modă, pentru atragerea clienților?*

– Cu bunul-gust, cu o formă de desuetudine (după părerea unor critici), cu reinventarea trecutului frumos adus în zilele noastre. Am creat acest brand care se adresează exclusiv publicului feminin ca un fel de poezie care intră într-o lume plină de zgomot. *Dahlia Couture* este despre poezie, despre frumos bine conturat, despre tușe personale și un strop de suflet. Cred că asta face diferența în orice domeniu, nu doar în modă, ci și în gastronomie, în toate artele. Fără suflet, arta nu există!

– *Ați câștigat în timp mai multe premii la diverse festivaluri de modă, satisfacțiile fiind pe măsură. Ce se întâmplă cu colecțiile dumneavoastră după aceste evenimentele de gen?*

– Colecțiile mele sunt unicat; agreez mult această formă a creației în nereplicarea ei. Se pot face creații similare, asemănătoare, dar eu dau atenție tușelor, ce

5 martie 2020, la restaurantul „Monarh” din București, ținutele *Dahlia Couture* au defilat pe acordurile piesei „Cu primăvara la rever” interpretate de Ioana Sandu (în dreapta) pe muzica semnată de compozitorul Francisc Reiter, scurte recitaluri susținând cântăreața de muzică ușoară Ileana Șipoteanu (centru) și poeta Clara Mărgineanu (stânga, prematur dispărută între timp). Foto: Ana Maria Halalai

Parada modelelor. Aici și la pagina următoare (sus): colecția „Rochii de mireasă 2020” by *Dahlia Couture*. Foto: Ana Maria Halalai.

reprezintă, de fapt, personalitatea celui care îmbracă acea creație. Așadar, fiind unicat, fiecare piesă vestimentară își găsește mai devreme sau mai târziu personajul principal pe care să-l creioneze, să-l pună în valoare. Unele creații îmi sunt atât de dragi încât nu pot să mă despart de ele. Am câștigat un premiu la Iași, la *Kasta Morrely Fashion Week*, unde am participat la Gala premiilor din industria creativă, ieșind pe undeva mai atipic la rampă. Aici, fiecare participant expunea o colecție de 10–15 piese, așa cum se procedează de obicei. Eu am venit cu ceva nou în prezentarea colecției pe care am denumit-o *Unique Bijou*. Practic, cele zece fete care au defilat pe scenă în niște *bodysuits*-uri negre, precum manechinele statice, au purtat și pus în valoare o singură bijuterie. Publicul era intrigat, știind că trebuia să asiste la o prezentare vestimentară. Preț de zece manechine, toată lumea a fost ținută în suspans. Apoi a ieșit la rampă piesa vestimentară unicat, o rochie de mireasă în stil gotic, într-o combinație de alb cu negru, capa fiind neagră. A fost un moment magic, *unique*, foarte apreciat de public, dar și de juriu, care mi-a acordat premiul *Cel mai creativ designer pentru rochii de seară*.

– *Cum se nasc ideile pentru un creator de modă?*

– Există momente în viața fiecăruia de care nu este bine să-ți bați joc, iar atunci când îți vin idei, trebuie să le găsești de îndată menirea. De aceea gândesc că trebuie să fiu foarte atentă, pentru că acele momente vin, dar nu se mai întorc. Dacă nu profiți atunci de ocazia respectivă, e posibil ca să ratezi acea idee. Creațiile mele se nasc din stări emoționale, din sentimente, rareori chiar și din tristețe, după cum cele mai multe prind contur din bucurie pură. Pentru că am trei copii, zilnic am parte de cele mai intense emoții, inclusiv „meseria” de mamă îmi dă așadar prilejul acestor idei. Toate sentimentele au un rost profund în viața mea, le scormonesc adânc în mine și apoi le așez în operă.

– *Ce colecție pregătește acum „Dahlia Couture” pentru următoarea perioadă a anului?*

– Anul acesta debutăm cu o idee inedită, o colecție de ținută *office* în stilul meu, ultrafeminină, care vestește primăvara prin toate cusăturile și culorile ei și care va fi lansată în scurt timp, mai exact joi, 5 martie, la restaurantul Monarh din Capitală. La această colecție se adaugă seria rochiilor de mireasă 2020 la fel de boeme, de rafinate, de feminine, cu specifica tușă a bunului-gust. În accepțiunea mea, o creație vestimentară fără bun-gust nu prea are multe de spus pentru că, implicit, persoana care o îmbracă rămâne „mută”.

– *În final, mulțumindu-vă pentru timpul agreabil petrecut împreună în atelierul „Dahlia Couture”, vă propun să transmiteți un fashion-gând cititorilor revistei „ProARME”.*

– Gând la gând cu bucurie, iată, pentru că mi-am propus să realizez o colecție feminină cu influențe *army*, care mi-ar plăcea să se concretizeze cât mai curând, poate spre sfârșitul acestui an. Va fi un mixt între rafinament și linii *army* prezente în epoca renumitei Coco Chanel. Pentru că femeia, în general, a fost și rămâne o luptătoare prin toate premisele pe care le întâlnește în decursul vieții și consider că această tipologie merită să primească o astfel de colecție. Dar voi păstra aceeași manieră creativă, deosebit de boemă, fără tușe sobre ori tăioase, care sper să lase *bouche bée* pe toată lumea. Inclusiv pe cititorii „ProARME”-lor.

La locul faptei, în atelierul designerului Delia Lazăr, din București.

URMARE DIN P. 2

din partea „valahilor”, nu?, în speță ca „Independența” acestora, fie și sub „figurata” formă de... petrolier, să-și fâlfâie cu aroganță fanionul, când și când (o făcuse de 18 ori până atunci dus-întors, acum era a 19-a oară!), prin fața minaretelor la umbra cărora, secole de-a rândul, au căzut pe eșafod capetele atâtor voievozi și mari boieri de la București, Suceava, Târgoviște și aiurea, între care Constantin Brâncoveanu rămâne exemplul cel mai la îndemână. Dincolo de ipoteze și interpretări, îmi amintesc bine comentându-se atunci că turcii chiar s-au și pronunțat în legătură cu partea sugestiv-propagandistică a „tărășeniei” în sine, în sensul că ei ne-au *dat* Independența (la 1877), și tot ei ne-au luat-o (la 1979). Sau în orice caz, cam așa ceva. Pe de altă parte, alți „cunoscători” comentau că, de fapt, nu „otomanii”, ci englezii ar fi comandat abordajul din Bosfor, pur și simplu din interese „strategice”, cu grecii complici, desigur, că sub pavilionul lor naviga cargoul asasin... Cum, necum, chiar și nevinovata și perfect „întâmplătoare” *combinată* greco-turcă dă de bănuț în contextul „clasei”, de acum, și acutei crize dintre cele două state balcanice pe problema Ciprului. Însă indiferent de cum am specula momentul, este limpede că se întrevădea acolo, și de departe încă, mânuța lungă a NATO, pe vremea aceea noi fiind, cum s-ar zice, cât se poate de inamici. Chit că și dincoace, în tabăra Tratatului de la Varșovia, cu acceptul tacit al Moscovei și exclusiv pentru galerie, „comandantul suprem” Nicolae Ceaușescu o mai făcea din când în când așa..., pe mielul rebel. Acum, ce să zic, dincolo de viețile marinarilor jertfiți întru slava zeului Neptun (glorie lor și Dumnezeu să-i ierte!), nu ar trebui să jeluim prea mult pe marginea epavei care a purtat cândva numele de *Independența* că,

dacă nu ar fi fost scufundată atunci, o pățea fix un deceniu și-un pic mai târziu, când s-ar fi dus la fund – ori direct sub pavilionul Liberiei, să zicem – odată cu întreaga flotă („amiralul” Bănescu știe ce și cum, dar nu insistăm, fiindcă la ce rost, din moment ce și el primise o comandă de undeva „de sus”; nu era „Băse”, era un altul, eventual Ieremia Golia „Cernăuțeanul” sau I.M. Pacepa „Americanul”, și tot la mâna „aliților” am fi ajuns). Și ceea ce vreau să spun e că mai fericiți, mai bogăți, mai „independenți”, mai băgați în seamă, mângâiați pe creștet și mai în rândul

custurile și tot ce mai avem în dotare de la străbuni, chiar și țăruiii... Că și așa ruginite cum se află acum, armele acestea s-ar putea să ne fie de mare folos mâine-poimâine, ca pe vremea lui Dimitrie Cantemir și, mai ales, a mult hulitului mareșal Ion Antonescu. Întrucât, vorba ceea, „nu se știe ca pământul din ce parte bate vântul”. În schimb, se știe perfect – din istorie, că de unde altundeva! – că ori de unde ar bate, pe noi, românii, ne va prinde la mijloc. Exact cum am zis. Și cel mai grav e că s-ar putea să ne prindă înarmați cu puști cu țeava-ndoită, ca la 1916,

Grafică de Cătălin Cărmu, 1993

cu tancuri de lemn (mai zise și căruțe) ca în 1941 și cu avioane de luptă la mâna a treia (ca azi), respectiv cu barcaze hodorogite, generali făcuți la ștanță și soldați neinstruiți (tot ca azi), bașca alte alea insuficiente din punct de vedere numeric și cantitativ. Și NATO, în care e limpede că mințile crețe de la București și-au pus toată speranța mântuirii, a intrat întocmai cum nu chiar de nebun declamă sus și tare de cum i se ivește ocazia „vărul” Macron de la Paris. Că și dacă n-o fi în „moarte clinică”, aspect mai greu de depistat concret cu aparatura noastră rudimentară de aici, din Carpați, atunci, în cel mai fericit caz, este în cârje, ceea ce se vede cu ochiul liber din orice colț al sufrageriei. În cârje, dar nicidecum șontăcând pe drumul recuperării cât, mai de-

grabă, pe acela al... veșniciei. Că, momentan, tanti NATO (de alianță zic) nu este obligată să circule prin zonă cu *Ausweis* (în care să-și bifeze scopul și durata „vizitei”), eventual cu botnița la vedere și cu mânușile chirurgicale în poșeta-raniță, asta e chestiune de timp, însă ce va fi mâine? Alo, Serviciul de urgență 112? O ambulanță pentru NATO, vă rog! Cum la care adresă? Nici măcar atâta lucru nu știți? Nu, că asta-i culmea!...

grabă, pe acela al... veșniciei. Că, momentan, tanti NATO (de alianță zic) nu este obligată să circule prin zonă cu *Ausweis* (în care să-și bifeze scopul și durata „vizitei”), eventual cu botnița la vedere și cu mânușile chirurgicale în poșeta-raniță, asta e chestiune de timp, însă ce va fi mâine? Alo, Serviciul de urgență 112? O ambulanță pentru NATO, vă rog! Cum la care adresă? Nici măcar atâta lucru nu știți? Nu, că asta-i culmea!...

București, 23 iunie 2020

Noul țar. Înălțarea și domnia lui Vladimir Putin (I)

de col.(r) Florian Gîrz

În elaborarea acestui studiu am folosit ca documentare de bază cartea *The New Tsar: The Rise and Reign of Vladimir Putin*, apărută la Editura Simon & Schuster Ltd. din Londra, în 2016, autor fiind Stewen Lee Myers, jurnalist de investigație de la cotidianul *The New York Times* care a trăit mai mulți ani la Moscova tocmai în perioada în care Vladimir Putin și-a consolidat baza puterii sale în Rusia. În esență, prin cartea sa, Myers se străduiește să redea „Rusia lui Putin văzută de un american care poate fi bănuț de orice, numai de simpatie prorusească nu”. Cartea mi-a fost oferită cadou la 1 aprilie 2016, când am împlinit 81 de ani, de către Asociația Cadrelor Militare în Rezervă și în Retragere, filiala Sectorului 5 al Capitalei. Este prima carte a acestui jurnalist care, american fiind, sper să aibă credibilitate.

1. Vis de copil. Adolescența și studenția. Președintele Rusiei, Vladimir Putin, nu este originar din Basarabia și nu se trage din neamul românesc „Putină”, după cum susțin unii români cu o imaginație mai... dezvoltată, așa, ci este rus „pursânge”. S-a născut la 7 octombrie 1952 la Leningrad, fiind al treilea fiu, într-o familie de muncitori. Mama lui, Maria, o rusoaică sfoasă și cu o educație modestă, ca și tatăl său, avea 41 de ani când l-a adus pe lume.

Tatăl lui Putin, pe nume Vladimir, era o fire taciturnă și severă. Chiar și cei mai apropiați prieteni ai săi se temeau de el. Maria și Vladimir erau născuți în 1911. Vladimir Putin nu și-a cunoscut frații. Primul frate, Oleg, a murit foarte de mic. Cel de-al doilea frate, Victor, a murit în 1942 de difterie, având doar doi ani, fiind una dintre cele 470 de mii de victime civile din Leningradul asediat de nemți. Părinții lui Putin au făcut parte din acea nefericită generație trecută prin trei infernuri: al Primului Război Mondial, al Războiului Civil din Rusia și, mai ales, al celui de-al Doilea Război Mondial. Părinții lui Putin s-au numărat printre supraviețuitorii asediului german al Leningradului care a durat 872 de zile și în urma căruia au pierit un milion de oameni din cauza bombardamentelor, a foametei și a bolilor. Se pare că epopeea Leningradului a fost uitată.

În Rusia democrată s-au făcut auzite voci care afirmă că rezistența eroică a Leningradului a fost „un act inutil”, o nebunie și o ambiție a lui Stalin. Dacă ar fi capitulat, ar fi murit mai puțini oameni. Ce nu știu acești „gânditori” săraci cu duhul este că Adolf Hitler

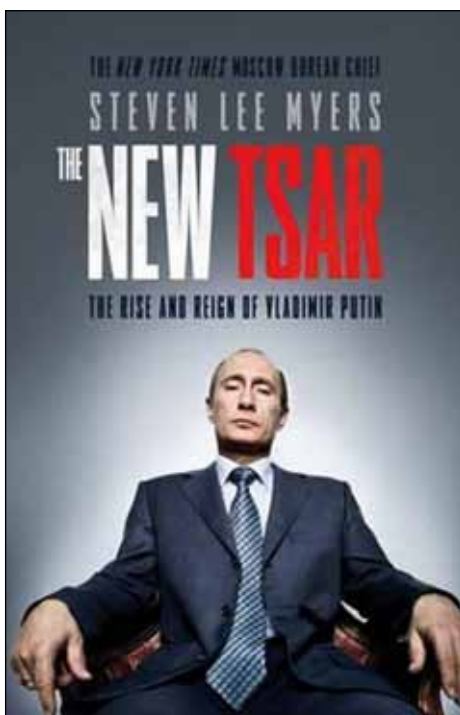
avea planificat să radă de pe suprafața pământului atât Leningradul cât și Moscova, iar locul acestora să fie umplut cu două lacuri artificiale.

După 1989, și în România democrată s-au auzit voci care l-au criticat pe fostul rege Mihai I că „l-a trădat pe mareșalul Ion Antonescu și alianța cu Germania nazistă”. Cu alte cuvinte, după „mintea” acestora, România trebuia sacrificată pe altarul alianței cu Germania. Trecerea României de partea

Națiunilor Unite sub regele Mihai I a constituit un act intrat în istoria universală și ne-a facilitat recuperarea în totalitate a părții de nord-vest a Transilvaniei. România n-a dus niciodată lipsă de trădători de neam.

Tatăl lui Putin a luptat la Leningrad în cadrul Regimentului 330 pușcași, care a fost nimic în totalitate. Fiind grav rănit, a fost salvat de un vecin care l-a recunoscut și l-a purtat în spate până la primul spital de campanie. Mama lui Putin, Maria, a refuzat să fie evacuată, rămânând în orașul asediat. A fost o inspirație divină, deoarece ulterior și-a descoperit soțul într-un spital. L-a vizitat și îngrijit zilnic, trăind sau mai exact supraviețuind din rația lui. Spitalizarea a fost de lungă

durată. După cum precizam, pe timpul asediului, la Leningrad au pierit în condiții îngrozitoare – de boli, de foamete și de frig, dar și de glonț – peste un milion de oameni. Părinții lui Putin au supraviețuit. De la ei, cel de-al treilea fiu născut după război a învățat ce a însemnat războiul pentru ruși, fiind profund impresionat. Educația lui Putin – și a multor generații

de ruși – a fost axată pe cunoașterea sacrificiilor inimaginabile făcute de Rusia în anii celui de-al Doilea Război Mondial. Istoria universală a reținut că Hitler a purtat împotriva slavilor din Răsărit un război de exterminare. Rușii au pierdut peste 25 de milioane de oameni, iar o treime din economia fostei URSS a fost distrusă. Din patru bărbați maturi ai neamului Putin, trei au pierit în război. Potrivit aprecierilor unor istorici occidentali de mare prestigiu, printre care și americanul de origine germană Gerhard L. Winberg (*Istoria celui de-al Doilea Război Mondial*, ediția 1994), acest al Doilea Război Mondial a fost câștigat în proporție de peste 70 la sută pe frontul de est. Toate acestea sunt bine cunoscute de Vladimir Putin și îi influențează atât concepțiile cât și acțiunile.

Datorită mamei lui, Maria, care era credincioasă, Putin a primit și o educație „religioasă”, chiar dacă una primitivă și „tăinuită”. Vladimir Putin a fost botezat în secret de către mama sa în conspirație cu alte rude de sex feminin, de credință ortodoxă.

În afară de Vladimir Putin, care a ajuns președinte, neamul lui Putin a mai dat o „personalitate” care, chiar dacă nu a intrat în istorie, a fost celebră la vremea sa. Este vorba de Spiridon Putin, un bucătar de mare clasă care a gătit pentru curtea țarului Nicolae al II-lea, iar după căderea acestuia, pentru Vladimir Ilici Lenin. După moartea prematură a lui Lenin, a gătit pentru Stalin. A murit de băătănețe și nu împușcat de Stalin, despre care s-a afirmat că i-ar fi împușcat pe toți aceia care l-au slujit nemijlocit. Deci, nu a fost diavolul atât de negru precum l-a făcut propaganda occidentală!

Vladimir Putin a intrat la clasa I a Școlii nr. 193 din Leningrad la vârsta de opt ani. Și eu am început școala primară din Reșița tot la opt ani, în 1943, din cauza sărăciei familiei mele fugită de sub ocupația maghiară. Putin a învățat la Școala nr. 193 până în clasa a VIII-a. El însuși recunoaște că nu a fost un elev strălucit, ci mai degrabă un „golănaș”, fapt pentru care a fost primit cu întârziere în organizația de pionieri. Odată ajuns președinte al Rusiei, Putin însuși a recunoscut că, până în clasa a VII-a a învățat „de mântuială”. Cea care l-a pus pe direcție a fost învățătoarea Vera Gurevici, care i-a descoperit inteligența deosebită și s-a ocupat sistematic de el. Indiferent ce poziție a deținut în societate, Vladimir Putin nu a uitat-o niciodată pe învățătoarea Vera Gurevici, tratând-o ca pe o „a doua mamă”. Eu am învățat de mântuială până în clasa a III-a. Cea care m-a determinat să mă apuc serios de treabă și să devin premiant a fost învățătoarea Olimpia Vlădoianu, o ardeleancă de o rară frumusețe și cu o atitudine de sfântă față de copiii săraci. Fiind oameni simpli și neștiutori de carte, părinții mei nu s-au interesat niciodată de situația mea școlară. Îmi permit să fac această paralelă între viața lui Vladimir Putin și viața

mea, cu toate că este mai tânăr cu 17 ani decât mine, pentru simplul motiv că amândoi am fost spioni și ne-am slujit patria cu profesionalism și totodată cu dăruire de sine, el ajungând președinte al Rusiei, pe când eu... numai un simplu consilier prezidențial la Cotroceni. În orice caz, am un cult pentru toți spionii profesioniști din lume.

Vladimir Putin a început să învețe limba germană din clasa a IV-a, fiind o materie pe care a tratat-o cu interes. Acest amănunt l-a ajutat decisiv în devenirea lui ca spion profesionist. Eu am început studiul limbii engleze din clasa a VIII-a și tot restul vieții mele până în prezent a fost determinat de buna cunoaștere a acestei limbi.

Un alt factor care a contribuit la formarea lui Putin ca personalitate puternică a fost sportul. Nefiind ajutat de un fizic impresionant, Putin s-a orientat către un sport care i-a permis să diminueze diferența de putere dintre el și colegii săi mai bine clădiți. De la vârsta de 11 ani, Putin a început să învețe judo, o formă a artelor marțiale din Orientul Extrem. Cel care l-a format pe Putin ca judocan profesionist a fost Anatoli Semionovici, care i-a rămas prieten și sfetnic și după ce a ajuns președintele Rusiei. După cum afirmă Vladimir Putin însuși, „judo-ul nu este numai un sport, ci și o filosofie care te învață respectul față de cei în vârstă și față de adversari. În acest sport nu există loc pentru cei slabi.” Puțini sunt cei care știu acest lucru, dar Putin a câștigat multe competiții de judo ca licean și student. Este singurul șef de stat judocan din lume. Pe lângă judo mai practica înotul, schiul sau hocheiul, fiind un foarte bun patinator. Nu a fumat niciodată în viață.

Putin recunoaște deschis că fără aportul sportului și mai ales al artelor marțiale (judo) nu ar fi ajuns ceea ce este. A rămas prieten cu toți adversarii săi judocani de la clubul din Leningrad, care îl sprijină și în prezent. În liceu, Putin a fost strălucit la istorie și limba germană. Nu l-au atras niciodată științele exacte. Spre deosebire de Putin, eu am strălucit la științele exacte (mai ales la matematică) și la limba engleză.

În anul 1970, Putin a dat examen de admitere la Universitatea de Stat din Leningrad, Facultatea de Drept, în condițiile în care s-au prezentat patruzeci de candidați pe un loc. Gurile rele susțin că ar fi „reușit” fiindcă era fiu de muncitor sau pentru că l-ar fi sprijinit KGB-ul, interesat de persoana lui. Nu aș băga mâna în foc că nu a fost așa. Mie mi s-au deschis porțile carierei militare nu doar pentru că am învățat foarte bine, ci mai ales pentru că eram fiu de muncitor oțelar membru de partid. Altfel spus, am avut o origine socială imbatabilă.

Ca student, Putin nu s-a rupt niciodată de Clubul „Trud”, unde se antrena la judo. În anul 1973, a primit titlul de Maestru al sportului. A concurat și la Chișinău,

unde a ieșit pe locul întâi. Regulile artelor marțiale, perseverența, dârzenia, voința de fier, ordinea și disciplina l-au ajutat mai mult în carieră și în politică decât orice ideologie. Așa trebuie văzut Vladimir Putin.

Ca orice adolescent înzestrat cu o inteligență scilipitoare, Vladimir Putin visa să devină ceva în viață. La început a vrut să ajungă marinar, apoi aviator, iar pe la vârsta de șaisprezece ani i-a intrat în cap să se facă spion. A fost pătruns de această idee după ce a vizionat de nenumărate ori un film dedicat „maiorului Balov”, cel mai strălucit spion sovietic, cel care a reușit să pătrundă în cele mai înalte sfere ale regimului nazist german. Într-adevăr, un asemenea spion a existat. Este vorba despre Richard Sorge, cel mai faimos spion al celui de-al Doilea Război Mondial care, trecând drept un jurnalist de succes, apreciat personal de Adolf Hitler, a fost trimis în Japonia, pe postul de corespondent al celui mai reputat ziar german – „Frankfurter Zeitung”. „Ziaristul” Sorge s-a făcut „prieten intim” cu ambasadorul Germaniei la Tokio, mai exact devenind amantul soției acestuia și l-a recrutat pe Ozaki, consilier al primului-ministru al Japoniei. De la Tokio, Sorge i-a transmis lui Stalin informații vitale potrivit cărora Japonia nu se va alătura invaziei germane declanșate la 22 iunie 1941, ci va ataca în sud-estul Asiei, vizând posesiunile coloniale occidentale. Pe baza acestor informații, Stalin a putut retrage puternicele forțe ale Siberiei, din Extremul Orient, cu care a zdrobit ofensiva germană din fața Moscovei. În final, Sorge și agentul său de aur Ozaki au fost prinși și executați. Cam asta este soarta marilor spioni. Ulterior, după moartea lui Stalin, Richard Sorge a fost declarat „Erou al URSS” și s-a emis un timbru în memoria lui. Vladimir Putin s-a visat un spion de aceeași clasă cu Sorge.

După cum singur recunoaște, cel mai mult îi plăceau filmele de spionaj și a citit multe cărți pe această temă. Înariptat de acest vis, pe când era elev în clasa a IX-a, Vladimir Putin a solicitat o audiență la sediul KGB din Leningrad, situat pe Liteiny Prospekt, nu departe de casa în care locuia familia lui. Primit în audiență de un ofițer, elevul Putin i-a expus acestuia dorința lui de a fi primit în KGB. Ofițerul l-a privit cu simpatie și cu interes, dar i-a răspuns, pe un ton fără echivoc, că în KGB nu sunt acceptați voluntarii. „Noi angajăm oameni fie din rândul armatei, fie absolvenți ai învățământului superior, adică din aceia care au studii universitare” l-a lămurit ofițerul. Vladimir a perseverat, întrebând ce facultate l-ar ajuta să-și vadă visul împlinit. KGB-istul i-a răspuns că Facultatea de Drept. Așa se face că, în ciuda opoziției părinților săi, care și-ar fi dorit ca fiul lor să urmeze o facultate cu profil tehnic, Vladimir a urmat și absolvit cu rezultate strălucite Facultatea de Drept a Universității din Leningrad (din 1991 redevenit Sankt Petersburg). Eu nu bag mâna în foc că KGB-ul nu l-a luat în evidență și

nu l-a urmărit în vederea recrutării lui la momentul potrivit. Probabil că l-a și „ajutat” să reușească la examenul de admitere. Se știe că voluntarii sunt oameni valoroși.

În anii de studenție, a fost fericit apreciat pentru rezultatele obținute la cursuri, dar și pentru calitățile lui de judocan campion și foarte bun cântăreț la acordeon și chitară. Iar ca viața de student să-i fie și mai bogată, în 1972, mama lui Vladimir, Maria, a câștigat la loz în plic, cu numai treizeci de copeici, un autoturism marca *Zaporojeț*, pe care l-ar fi putut vinde cu 3 500 de ruble. În loc să-l vândă, mama i l-a făcut cadou fiului ei. Acest amănunt i-a mărit prestigiul în rândul colegilor și, mai ales, al colegelor de facultate. Nu s-a abătut însă de la linia sa.

Dreptul pe care îl studia și disciplina de judocan se conjugau perfect. Femeile nu l-au atras și n-au avut un rol special în viața lui. Despre Vladimir Putin, conducătorul unei superputeri nucleare, țara cu cea mai mare suprafață din lume, nu se poate spune că ar fi bețiv ca W. Churchill și B. Elțin, afemeiat ca J.F. Kennedy sau Silvio Berlusconi*, agresiv și prostovan ca G.W. Busch și așa mai departe. Președintele Rusiei, Vladimir Putin, este respectat și temut la scară globală. I se atribuie calități excepționale de om politic și strateg.

A fost contactat și recrutat de KGB în 1974, la finele anului patru de facultate. Acest lucru mă face să cred că Putin a fost tot timpul în atenția KGB-ului, îndeplinindu-i dorința de a lucra în lumea spionajului. Eu am fost luat în atenție de către Direcția Informații a Armatei, însărcinată cu spionajul militar extern, în anul 1957, datorită interesului meu pentru limba engleză. În anul respectiv, la o întâlnire a ministrului Apărării, Leontin Sălăjan, cu studenții fruntași din școlile militare, am propus să se introducă limba engleză ca obiect de studiu în aceste școli. Propunerea mea a fost acceptată și materializată. Am fost încadrat în serviciul de spionaj extern al armatei în august 1958, la mai puțin de un an de la absolvire. Împliniseam douăzeci și trei de ani, iar până atunci nu aveam nici cele mai vagi cunoștințe despre existența acestui serviciu. Visul meu era să urmez cursurile Academiei Tehnice Militare să devin inginer, vis care însă nu s-a realizat. Dar nu regret nicio clipă drumul pe care l-am parcurs mai apoi. Și dacă ar fi să o iau de la capăt, tot spionaj militar aș prefera să fac.

Revin însă la Vladimir Putin, căci lui și nu mie am decis să îi dedic acest studiu, cu specificația că, acolo unde voi mai depista elemente comune, nu voi ezita să le menționez.

* Să nu uităm, totuși, de... fosta gimnastă Alina Kabaeva, considerată de presa neafiliată Kremlinului drept „iubita neoficială a președintelui rus”, „iubita secretă” etc. Și se pare că n-ar fi fost singura. (n.red., D.G.)

Abordări ale acțiunilor informațional-psihologice în concepția integrată a Federației Ruse

de căpitan drd. **Marian-Valentin Bînbă**

Termenul de *acțiune informațional-psihologică* ne duce cu gândul către integrarea, în direcția îndeplinirii aceluiași obiective, a două tipuri de activități total diferite atât ca formă, cât și ca obiective. Din punct de vedere empiric, am concluzionat ca abordate împreună cele două tipuri de activități în sprijinul acțiunilor întreprinse de organizațiile guvernamentale. Acționând atât la nivel strategic, cât și operativ sau tactic, acțiunile informațional-psihologice conduc la îndeplinirea cu ușurință a obiectivelor propuse. În concluzie, acțiunile informațional-psihologice au rol integrator și de coordonare în cadrul structurilor specializate în gestionarea informațiilor.

Cuvinte cheie: acțiune informațional-psihologică, creație informațională, integrarea misiunilor, organizații guvernamentale, procesul de globalizare, resurse informaționale.

Acțiunile informațional-psihologice în concepția Federației Ruse

Federația Rusă, întocmai ca și predecesora sa, Uniunea Sovietică, a fost și este extrem de interesată de conceptul de *război informațional*. Spre deosebire de NATO sau SUA însă, care nu fac un secret din definiția și doctrina lor oficială privind operațiile informaționale, Federația Rusă, deși a depășit barierele secretomaniei totale din perioada URSS, nu oferă încă o perspectivă transparentă și coerentă asupra acestui domeniu, cel puțin din punct de vedere teoretic și doctrinar. Totuși, diferiți oficiali ruși au enunțat mai multe definiții sau înțelesuri ale războiului informațional, care au drept punct comun încercarea Rusiei de a nu copia modelul NATO sau SUA. Astfel, definiția formulată de ministrul rus de externe Serghei Ivanov, la 23 septembrie 1998, într-o scrisoare adresată Adunării Generale a ONU, este intenționat generală, pentru a incita la discuții: „Acțiuni întreprinse de o țară pentru a defecta resursele și sistemele informaționale ale altei țări, simultan cu protejarea propriei infrastructuri.” Prin *resurse informaționale* rușii înțeleg, conform amiralului Vladimir Pirumov, „informația adunată și depozitată ca urmare a dezvoltării științei, activităților umane și organizațiilor și instalațiilor de colectare, procesare și prezentare a informațiilor salvate pe suport magnetic sau în altă formă ce poate asigura furnizarea acesteia în timp și spațiu către utilizatori, în scopul rezolvării unor sarcini științifice, productive sau de management.”*

Conform aceluiași amiral Pirumov, profesor de război electronic la Academia

Statului Major General și consilier științific al președintelui rus, *războiul informațional* este „o nouă formă de luptă dintre două părți, care constă în utilizarea direcționată pe obiective a unor mijloace și metode speciale pentru influențarea resurselor informaționale ale inamicului și protejarea propriilor resurse informaționale, în scopul îndeplinirii obiectivelor propuse”, definiție ce se apropie foarte mult de cea a operațiilor bazate pe efect.

Opiniile teoreticienilor ruși privind elementele ce compun războiul informațional diferă destul de mult. Paleta cea mai largă a fost formulată de analistul rus al Ministerului Apărării, V.I. Tsymbal, care consideră războiul informațional drept un sistem integrat de opt subcategorii de activități ce lucrează în comun: intelligence și contra-intelligence, *maskirova* (înșelarea, inducerea în eroare și dezinformarea), războiul electronic, perturbarea comunicațiilor și a datelor inamicului, identificarea statului de care aparține obiectivul militar, distrugerea sprijinului navigațional al inamicului, presiunea psihologică aplicată inamicului, distrugerea rețelelor și programelor de calculator. Practic, în lista lui Tsymbal pot fi recunoscute ușor aceleași specialități militare (*intelligence, military deception, computer network operations, electronic warfare, psyops*) ca și în lumea occidentală. Nu se fac însă niciun fel de mențiuni privind raporturile cu relațiile publice și cooperarea civili-militari.

În loc de termenul nord-atlantic de *operații psihologice*, miliarii ruși îl folosesc pe cel de *acțiuni informațional-psihologice*, care desemnează același gen de activități (diseminarea de fluturași, mesaje prin stații de amplificare, emisiuni radio și TV), dar care se referă și la acțiuni militare în forță, de mare impact psihologic (îndreptarea

tancurilor asupra Parlamentului rus, în timpul crizei din octombrie 1993, sau violențele, bombardamentele de artilerie și rachete asupra orașelor cecene, în ianuarie 1996). Analistul american Timothy Thomas, locotenent-colonel în unitățile PSYOPS, vede în conceptul de acțiuni informațional-psihologice o continuare, prin adaptare la noile condiții sociale și tehnologice, a conceptului de *propagandă sovietică* aplicat în forță, decenii de-a rândul, în Armata Roșie. De data aceasta, respectivele acțiuni sunt eliberate de balastul ideologic și privite ca o armă de luptă.

Pe de altă parte, rușii utilizează și conceptul de *control reflexiv* sau *război informațional intelectual*, care presupune furnizarea unor informații oponentului, pentru a-i determina o reacție prestabilită, fără ca acesta să fie conștient că este subiectul unei manipulări. Acest concept se aplică, la nivel operativ și tactic, în strânsă legătura cu cel de *maskirovka*. Potrivit lui Timothy Thomas, teoria amintită, deși a fost oficial abandonată prin desființarea, în 1999, a școlii sovietice de specialitate, este aplicată și astăzi, fiind actualizată la cerințele epocii informatice contemporane în scopul controlului inamicului.

Perfect conștienți de vulnerabilitățile lor, militarii ruși acordă o mare importanță securității informațional-psihologice, prin care înțeleg acele măsuri de contracarare a acțiunilor inamicului care ar putea afecta moralul și starea psihică nu numai a militarilor, ci și a societății rusești. În 1997, colonelul Igor Panarin, din cadrul Agenției Federale Guvernamentale pentru Comunicații și Informatică, afirma că Rusia are nevoie de structuri informațional-psihologice în cadrul instituțiilor centrale și militare pentru aplicarea unei strategii de apărare psihologică, parte componentă

* André de Peretti și colab., *Tehnici de comunicare*, Polirom, Iași, 2001, p. 102.

a securității naționale a țării. Date fiind deceniile de presiune propagandistică sovietică, această aserțiune ar putea fi înțeleasă ca un nostalgic recurs la vremurile de altădată și ca o recunoaștere a vulnerabilității societății rusești, care se resimte în urma dispariției puternicului aparat propagandistic sovietic și are nevoie de o direcționare, de un sprijin psihologic oficial permanent.

Trupelor ruse li se aplică, în schimb, conceptul de *sprijin psihologic*, care presupune influențarea dirijată a militarilor pentru a le asigura acea stabilitate psihică și soliditate a moralului care să le permită să acționeze în orice condiții. De altfel, teoreticienii militari ruși consideră pregătirea moral-psihologică a soldaților drept unul dintre principiile rusești ale războiului.

Informația – armă teribilă pentru supraviețuirea unei națiuni

Procesul de globalizare pe care îl traversează societatea umană se bazează pe dreptul forței, pe bani (sau putere financiară) și pe informație, trei instrumente în slujba puterii politice.

Forța, ca mijloc de presiune politică, este folosită pentru a impune o nouă scară de valori, dar și pentru a-i pedepsi pe cei *neascultători*. Banul – sau puterea financiară – se dovedește instrumentul folosit ca răsplată, mijloc de presiune politică, dar și ca pedeapsă. În acest cadru, informația apare ca element esențial al puterii. Și aceasta deoarece duce la evitarea sau, dimpotrivă, la crearea premeditată a unor situații în care politicul folosește ca soluții dreptul forței și puterea banului, asigurând – prin mass-media – crearea unui curent de opinie favorabil și absolut necesar în democrație, de susținere a folosirii forței și a banului de către responsabilii politici.

Lumea de astăzi, dominată de globalizare, zguduită de explozia informațională tot mai greu de controlat și interpretat, este o realitate construită din percepții și din imagini. O lume a intereselor multiple, căreia i se oferă adevăruri multiple. În acest context, dacă prin sintagma *suntem ceea ce facem* definim imaginea unei națiuni, valoarea acestei imagini – ce situează țările pe „axa binelui” sau pe cea „a răului” – este o problemă de percepție strict dependentă

de informațiile accesibile opiniei publice. Și întrucât imaginea unei țări este o chestiune de creație informațională, informația devine, implicit, cea mai teribilă armă din arsenalul supraviețuirii unei națiuni^{**}. Mass-media, suport de percepție, dar și mijloc de reflectare a unor atitudini față de rezultatul construcției de imagine, induce în rândul opiniei publice porniri spre mobilizare sau demobilizare și legitimează, în spiritul valorilor democratice, acțiunea ulterioară a celorlalte instrumente politice^{***}.

În actualul context de securitate, cea mai frecventă formă de agresiune la adresa unei țări este aceea informațională materializată prin acțiuni neprovocate gen atacuri și campanii de presă, operațiuni de intoxicare, dezinformare și manipulare. Toate acestea fiind întreprinse în scopul afectării percepțiilor și proceselor de decizie. Când agresiunea vizează starea de legalitate, de echilibru și stabilitate socială, economică și politică a societății umane, ea devine un pericol pentru securitatea acesteia.

Agresiunea la imaginea unei țări, identificată prin acțiuni violente sau nonviolente, desfășurate prin mijloace armate, electronice, psihologice sau informaționale, pe baza unor strategii sau planuri, de către o entitate (state, grupuri de presiune, actori nonstatali, centre de putere) împotriva valorilor, intereselor și necesităților naționale ale acesteia, este un fapt care aduce o gravă atingere securității naționale a respectivei țări, vizând tocmai lezarea acesteia. Pentru orice stat, apărarea propriei imagini constituie, în consecință, un important obiectiv de securitate națională.

Printre metodele de agresiune la imaginea unei țări se poate identifica foarte ușor manipularea prin *black propaganda*.

Manipularea prin black propaganda****

Serviciile de informații au o lungă istorie în ceea ce privește operațiunile de *black propaganda*, menite să inducă suspiciuni și să atragă animozitatea altor țări și a comunității internaționale față de adversarul lor. Spre exemplu, în Ucraina de azi, scopul așa-numitei *black propaganda* a serviciilor rusești de informații este acela de a discredita imaginea statului sau a organizațiilor ucrainiene, fapt care ar acționa

^{**} Marian Rizea, *Securitatea informațiilor clasificate*, Ed. ANI, București, 2006, p. 54.

^{***} *Ibidem*, p. 109.

^{****} André de Peretti și colab., *op. cit.*, p. 41.

ca un catalizator pentru potențiale conflicte ale regiunilor pro-ruse cu țara gazdă. O metodă – experimentată cu succes ca fiind un instrument pentru *black propaganda* – este cea numită *false flag terrorism*, care constă în comiterea unui act terorist și imputarea lui unui alt stat, în scopul de a-i demoniza imaginea în fața opiniei publice, în timp ce adevăratul autor al actului terorist apare în ochii lumii drept victimă. Terorismul de tip dublu standard – sau duplicitar (*false flag terrorism*) – presupune ca teroriștii să fie convinși că atentatul pe care îl vor comite va fi în numele cauzei, fără a realiza că, de fapt, în spatele ordinului de comitere a acestuia se află alte interese care, în fond, urmăresc tocmai contrariul „cauzei”.

*

În concluzie, acțiunile informațional-psihologice reprezintă o uneală prețioasă de care Federația Rusă se ajută în momentele potrivite. Dezvoltarea tehnologică a condus către perfecționarea conceptului de război și translatarea acestuia în zona informațională care, integrată cu zona operațiilor psihologice, dă posibilitatea utilizării ei ca armă într-un conflict derulat pe tărâmul tehnologiei. De asemenea, informația, cât și comportamentul uman, sunt tot atât de importante pentru componenta strategică și totodată indispensabile din punct de vedere al autonomiei decizionale și al implementării politicilor statale. Astfel, informația a devenit o modalitate de control, făcând extrem de dificilă delimitarea între posibile influențe, implicări externe și realitate.

BIBLIOGRAFIE

O'Loughlin, John; Toal, Gerard, *Mistrust About Political Motives in Contested Ukraine*, Washington Post, 13 Februarie, 2015

Orzeață, Mihail, *Politica statelor – confruntare, flexibilitate și standard dublu*, în revista „Gândirea Militară Românească”, Ed. Statului Major General, nr. 4, București, 2014

Peters, Ralph, *Wars of Blood and Faith: The Conflicts that Will Shape the Twenty-First Century*, Mechanicsburg, PA: Attackpole, 2007

Peretti, André de și colab., *Tehnici de comunicare*, Editura Polirom, Iași, 2001

Prahoveanu, Carmen, *Implicațiile spațiului de luptă modern asupra organismului uman*, în „Buletinul Universității Naționale de Apărare «Carol I»”, București, 2014

Rizea, Marian, *Securitatea informațiilor clasificate*, Editura ANI, București, 2006.

Unde-a dispărut a XII-a B?

de Dan Giju

Cândva demult, aproape că în alt veac, Fănuș Neagu (1932–2011), unul dintre cei mai importanți scriitori pe care i-a dat literatura română, într-un interviu solicitat pentru ziarul la care lucram, mi-a mărturisit aproape cu lacrimi în ochi că liceul militar i-a fost „leagănul ideilor, al metaforelor și-al frumuseților omenеști. Acolo am învățat ce-nseamnă camaraderia, ce-nseamnă cultura, ce-nseamnă matematica – la care am fost destul de slab, dar uneori bun –, ce-nseamnă limba română, [...] pentru că se făcea o școală cumplit de frumoasă la liceele militare, pe vremuri.”^{*} Liceele militare de pe vremuri, adică de după Unirea de la 1918

Antonescu, azi ca și ieșite din istoria învățământului militar românesc, fiindcă numai în scrierile generalului (r) Florian Tucă am remarcat vorbindu-se despre ele. Totuși, se remarcă lesne că nu exista pe atunci, deși România își permitea, iată, atâtea licee militare, și un liceu militar de marină, ci doar o școală de elevi marinari pe la Galați, ceea ce era cu totul altceva, adică avea alt statut, unul net inferior, bineînțeles. După cum nu există nici azi^{**} un liceu cu astfel de profil, adică „militar de marină” și totodată industrial, de matematică-fizică ori măcar teoretic, deși armata română încă-și socotește printre categoriile de forțe și pe cele maritime (navale), relativ

O parte dintre absolvenții din vara lui 1983, clasa a XII-a B, Navigație, a Liceului Militar de Marină „Alexandru Ioan Cuza”, Constanța (aici prin octombrie 1981, la începutul anului III de studii), cei cu gradul doar de frunțaș având media sub 8 la învățătură, altminteri, gradul corespondent anului respectiv era acela de caporal). De la stânga, *rândul de jos*: Eugen Poenaru (Hunedoara), Roland Cardel (Timișoara), Vasile Nicolae (Craiova),

Valentin Coveanu (Turnu Măgurele), Ionel Radu (Constanța), Constantin Savu (Mangalia), Ioan Mariei (Crăcăoani, Neamț), Vasile Axinte (Iași); *Sus, de la stânga*: Toni Axini (Năvodari), Laurențiu Barticel (Nisiporești, Neamț), Radu Adam (Dumbrăveni, Suceava), Ioan Munteanu (în spatele lui Adam, Rm. Vâlcea), Dumitru Gafița (dintr-o comună suceveană), Victor Belciuganu (Adjud), Adrian Vâlcu (Mangalia), Ovidiu Cănea (în spatele lui Vâlcu, Năvodari), Victor Stoica (Constanța), Victor Gădiuță (Măcin, Tulcea), Florin Chelu (Spicu, Brăila), Gheorghe Adamache (Tulcea) și Dan Giju (Didești, Teleorman). (Fotografie din colecția lui Dan Giju)

și, în cazul său, din anii războiului mondial când, alături de cele șase „clasice”, ca să zicem așa – de la Tg. Mureș, Cernăuți, Chișinău, Iași, Mânăstirea Dealu/Predeal și Craiova –, mai apăruseră încă două, anume la Câmpulung Muscel (unde vor ajunge temporar și elevii militari din Cernăuți, de pildă, după raptul teritorial sovietic din 1940) și la Curtea de Argeș, cu profil industrial și totodată militar, „patronate” cumva de mareșalul Ion

însemnate ca pondere, chit că în cădere liberă de vreo două decenii încoace, ca mai toate în țara noastră de la o vreme. Nu mai departe decât ieri însă, adică în mult blamata „Epocă de Aur”, România, armata română în

* Dan Giju, *Ucenicii zeului Thot. File dintr-o istorie a literaturii române contemporane în interviuri*, Editura Favorit, București, 2015, p. 116.

** „Articolul” acesta, comandat cumva special, a fost inclus într-un material mai vast, publicat de camaradul Marian Moșneagu la 10 noiembrie 2017 în „Ziua de Constanța” (<https://www.ziua-constanta.ro/in-constanta/lumea-marinarilor/cadetii-isi-vor-liceul-inapoi-10-noiembrie-ziua-liceului-militar-de-marina-o-sarbatoare-inca-amanata>), ca un preambul la proiectatul – și între timp materializat – demers de reînființare a Liceului Militar de Marină „Alexandru Ioan Cuza” la Constanța.

fond, își permitea un astfel de „lux” – după cum își permitea, mai bine-zis i se permitea – o flotă maritimă de mare anvergură, cum nu avusese în toată istoria ei bimilenară de la Burebista începând și nu cred să mai fie capabilă să întrețină vreodată... Ei bine, acel liceu militar de marină, unicat în România comunistă și un pic post-revoluționară, care purta gloriosul nume al domnitorului-colonel „Alexandru Ioan Cuza”, parafrazându-l pe inconfundabilul Fănuș Neagu, a fost mai mult decât „leagănul ideilor, al metaforelor și-al frumuseților omenești” pentru mine. Și vreau să spun că în primul și-n primul rând, acel liceu a fost poarta deschisă către cucerirea definitivă a universului, de fapt una dintre zecile de porți miraculoase care s-au deschis în fața mea de-a lungul, iată, a peste 50 de ani de viață, câți mi-au fost îngăduiți, deocamdată, pe această lume, începând cu cea dintâi, a casei natale din Dideștii Teleormanului, continuând cu cea a grădiniței și apoi a școlii generale de acolo, de lângă biserica satului, și tot așa, până azi, la ora amintirilor și a bilanțului unei cariere începută la 14 ani în armata română și încheiată nu demult, odată cu dobândirea statutului, onorabil și acesta, de rezervist în gradul de colonel de căi ferate, specializat în jurnalism și relații publice. Acum, privind în urmă cu împăcarea omului care și-a văzut împlinite cea mai mare parte a visurilor din copilărie și de mai târziu, totodată conștient că o marjă de subiectivitate persistă totuși în orice afirmație, altfel cum?, ca unul însă care aveam să fiu camarad de școală militară cu foști elevi ai tuturor celorlalte

licee militare ale României Socialiste de la finele anilor '70–începutul anilor '80 (adică de la Breaza, Craiova – desființat și acesta odată cu cel de marină de la Constanța, ca să fie reînființat relativ recent, odată cu primele semne că armata română începe să se dezmeticească –, Alba Iulia și Câmpulung Moldovenesc), mărturisesc cu siguranța observatorului echidistant care am fost și sper că am rămas dintotdeauna, că liceul din cartierul „Coiciu”, de pe Litoralul Mării Negre mai exact, a fost – prin poziționarea sa strategică îndeosebi, prin faptul că aduna pui de români din absolut toate zonele țării (nu doar din regiunile aferente unuia sau altuia dintre celelalte licee militare), prin corpul profesoral de elită recrutat din zona respectivă și nu numai – instituția cu cel mai mare impact în formarea și educarea pentru viață și pentru țară a miilor, poate a zecilor de mii de învățăcei care i-au purtat uniforma „de oraș” cu lampas bleo sau pe cealaltă, de instrucție, cu guler amplu mărginit de cele trei dungii albe, câte una pentru cele trei mari bătălii navale din istoria lumii (Lepanto, Trafalgar și Salamina). De ce această clasificare categorică, adică

primul din toate celelalte cinci (n-am pus la socoteală Școala Militară de Muzică de la București), când, de regulă, la Spartachiade, „marinarii” se clasau în coadă, la „Cântarea României” la fel și tot cam așa și la rezultatele la învățătură? Pur și simplu pentru că municipiul Constanța oferea în acei ani, de accentuată criză a comunismului, oportunități nesperate comparativ cu toate celelalte orașe sau orașele de provincie în care funcționau liceele militare „de uscat”. Și aceasta întrucât Constanța avea teatre și cinematografe, muzee și biblioteci, magazine și licee unde predominau fetele (sanitar, pedagogic, două economice etc., la Năvodari era un liceu de chimie...) și, mai presus de toate, avea discotecile și litoralul Mării Negre, cu portul și vapoarele care mereu aduceau cu ele marinari străini și mărfuri de vis (discuri cu muzică, tricouri de firmă și „blugi”, casete audio, videorecordere, țigări fine, cafea și câte altele), vești inefabile și un aer universal, cosmopolit și totodată fantastic, toate acestea și multe altele contribuind indirect

dar sigur la conturarea unui orizont și a unei culturi generale altfel inaccesibile elevilor de la Breaza, să spunem, nu mai zic de cei de la Câmpulung Moldovenesc, Alba Iulia etc. Am realizat toate acestea nu atunci imediat, firește, ci un pic mai târziu, când soarta m-a îndepărtat de Constanța, adică în primul an al școlii militare de la Rm. Vâlcea (din cauza unei probleme oftalmologice, depistată în anul trei de liceu, nu am pu-

tut urma cariera în navigație, pe care mi-o doream, la I.M.M. „Mircea cel Bătrân”), când m-am trezit în clasă, eu fiind singurul „rățoi de baltă”, cu reprezentanți ai tuturor celorlalte licee militare din țară, plus câțiva veniți din licee civile și 25 la sută din total, cum era „moda” vremii, direct din uzină, adică elemente muncitorești, de nădejde și de perspectivă, normal... Aveam cu toții peste 18 ani, eram de acum majori și, fără să vreau, în următorii trei ani petrecuți împreună, i-am analizat pe fiecare în parte cu plusurile și minusurile lor, cei patru ani de liceu militar trecuți și peste ei reușind să-și pună amprenta pe profilul fizic dar mai ales psihologic al băieților (numai băieții erau admiși în astfel de licee atunci și nu comentez acum) care eram încă în plin avânt al dezvoltării inclusiv intelectuale. Să spun că, dintre toți, cei mai rudimentari, închistați și predispuși la violență erau absolvenții liceului din Breaza? Că dintre toți, „moldovenii” erau cei mai visători dar și točilari, chit că la împușcarea notelor mari maestri nu erau tocmai ei, ci „oltenii” și, mai ales, „ardelenii”, aceștia din urmă excelând la capitoul fofilări și pus în scenă aranjamente de tot felul, și cu

toate că munceau cel mai puțin, aveau rezultatele în catalog cele mai mari? Sunt multe de spus pe baza experienței celor trei ani petrecuți în perioada postliceală în compania celorlalți foși „lemiști” (nouă, la marină, ni se spunea „lememiști”), dar ceea ce vreau să subliniez este că agresivitatea constatată la absolvenții de la Breaza, atunci, mi se părea normală, ca și obtuzitatea tot mai accentuată descoperită ulterior la ofițerii de toate armele de la uscat și mai ales la infanteriști (culmea e că inclusiv la marinari, foști absolvenți ai liceului de la Constanța, am descoperit cu uimire acest amănunt!), aspect considerat absolut firesc din moment ce armata formează luptători și nu filozofi, oameni de arme letale, mitraliere și tunuri, nu condeieri și profesori de etică nicomahică, să zic așa... Că eu unul am ajuns scriitor, poet, jurnalist și altele asemenea, asta este cu totul altă problemă, fiindcă dincolo de voința divină, pentru cine crede în așa ceva, în toate formele de educație mai apar și „rebuturi” sau „minuni” nescontate, importantă însă rămânând proporția în care apar, și care nu trebuie să destabilizeze sistemul. Or, liceul militar din Constanța nu-l destabiliza – vorbesc despre sistemul militar per ansamblul armatei române, pe de o parte, și per ansamblul învățământului liceal din România, pe de altă parte –, dimpotrivă, îl completa în cel mai logic și elegant mod cu putință, și nu este exclus ca, raportat la harta liceelor militare din țară, fiindcă era cel mai bine poziționat dintre toate, cu cele mai concrete forme și metode, directe sau indirecte, voite ori mai degrabă întâmplătoare, de formare a personalității și de modelare a caracterului viitorului ofițer al Armatei României (nu era obligatoriu să ajungă toți marinari, cum nici nu au ajuns, drept dovadă eu însumi), tocmai de aceea spun că a fost desființat. Căci ce este cel mai facil pentru un decident impotent, invidios ori neinformați, decât să desființeze, să arunce în neant ceea ce au creat cu enorme sacrificii înaintașii săi? Acest liceu, tocmai pentru că era unic (mai existau câteva licee de marină însă civile, ale NAVROM-ului, net inferioare din toate punctele de vedere acestuia), pentru că modelele pentru elevii formați aici erau nu la sute de kilometri distanță, ca în cazurile celelalte, prin vârful munților sau în nesfârșita Câmpie a Bărăganului, ci dincolo de gardul școlii, la Institutul Militar de Marină „Mircea cel Bătrân” și la Școala Militară de Maiștri de Marină, dar și în port și pe străzile orașului, la „Cazinou” și aiurea, tocmai de aceea zic nu trebuia desființat. Cum nu trebuia desființat nici liceul de la Mânăstirea Dealu la vremea lui, amplasat de asemenea în alt loc strategic ca și ideal pentru formarea unor tineri de 14–18 ani (sau 10–18 ani, cum era pe vremuri), cu semnificație și potențial deosebit pentru un om de arme în devenire, dar acolo să spunem că și-au spus cuvântul stihiiile naturii și asta e, măcar s-a găsit varianta cu „preluarea tradițiilor” de cei de la Breaza, chit că între inegalabilul militar Mihai Viteazul, care domina „Dealul”, și marele om de spirit Dimitrie Cantemir, „patronul” celor de la Breaza – trecut în tabăra rușilor cu arme și bagaje după 1711, dând frâu liber jafurilor moscovite de mai târziu în numele apărării creștinismului pravoslavnic – nu este nicio legătură

decât, eventual, pe linie culturală, ceea ce înseamnă prea puțin. Bineînțeles, la baza desființării acestui frumos și unic liceu românesc – nu mă miră că ucrainenii au început să le desființeze și ei, tot pe cele românești, pe unde le prind, dar măcar ei au o explicație logică! –, au stat și alte rezoluții care mie îmi scapă, de aceea nu mai insist, mărgininu-mă să-i mulțumesc Domnului că a existat atunci când unul ca mine, și ca mine câți alții, tocmai ne ridicaserăm copăcel și porniserăm la drum, pe armăsarii noștri răpciugoși, dar hrăniți cu jeratec, adică exact ca în poveștile de demult, să cucerim ce era de cucerit și, în cazul unora dintre noi, chiar și mai mult decât atât. Nu în ultimă instanță le mulțumesc dascălilor noștri, care n-au precupețit nimic să scoată din noi ce a fost mai bun!... Și nu voi înceta niciodată să sper că, aidoma păsării Phoenix, L.M.M.-ul de la țărmul mării va renaște din propria-i cenușă.

București,
18 septembrie 2017

P.S. Dintre toți absolvenții clasei a XII-a B (aici se regăsesc doar două treimi*), se remarcă Victor Gădiuță, care va ajunge comandant al fregatei „Mărășești”, în rest, majoritatea s-au orientat către marina civilă (Adam Radu, Stoica etc.), la ora de față probabil că sunt căpitani de cursă lungă, câțiva vor eșua la pescadoare, alții în marina fluvială, doi au emigra în Canada, doi sau trei au renunțat la cariera militară, eu am ajuns ofițer în arma căi ferate și jurnalist... Practic, de la absolvirea școlii militare (1986), nu m-am mai întâlnit decât cu doi foști camarazi de liceu: cu Adam Radu în 1989, în fața Porții 2 a Portului din Constanța (era ofițer 3 pe un cargou și tocmai se imbarca spre India) și cu Nicolae Vasile, prin 1995, în Gara de Nord, era șef de tren, după care am auzit că a ajuns ofițer în marina fluvială. Despre Adi Badea și Gh. Adamache mi s-a spus că ar fi emigrat în Canada. Horodnic, care era ofițer pe un pescador, ar fi căzut accidental în cală și așa a terminat călătoria prin viață (informație neverificată), Gabi Dumitrescu dorea să se facă tinichigiu (prin anul trei de liceu ajunsese la concluzia că armata nu este pentru el; nu știu dacă a ajuns, probabil că este om de afaceri), Gafița era ofițer în marina militară într-o unitate de la Mangalia, Savu în Statul Major al Marinei Militare, Marian „Popică” la Căpitănia Portului Giurgiu, despre cei mai mulți însă nu mai am nicio informație, nicio știre, nimic. Viața ne-a aruncat în toate direcțiile și nu ne-am mai putut reîntâlni absolut niciodată de la absolvirea liceului. Poate că de acum înainte, grație internetului, să ne regăsim cumva, undeva...

* Lipsesc din fotografie: Adrian Badea (Constanța), Tiberiu Radu (Constanța), Răzvan Micu (București), Nicușor Epure (Vaslui), Ștefan Voinea (Ghichiu, Prahova), Gabi Dumitrescu (București), Ionel Ignat (Craiova), Aurelian Horodnic (Horodniceni, Suceava), Doru Bocioagă (Brăila), Marian Popa (Pietroșani, Teleorman).

Milițienii din Luna de Cluj

de Gheorghe Indre

Reprezentanți ai autorității statului, milițienii de odinioară au fost personaje importante pentru lumea aceea de copil cuminte și serios, provenit dintr-o familie de oameni harnici și cinstiți, care ne educău și ne sfătuiau zilnic să fim respectuoși, buni și ascultători, să salutăm oamenii mai în vârstă cu care ne întâlnim, să ne jucăm cu prietenii și copiii vecinilor fără a ne bate sau a ne înjura unii pe alții, chiar dacă jocul genera adeseori stări emoționale tensionate, dispute și rivalități. Sensibil și marcat de o ușoară timiditate, priveam uniforma albastră a omului de ordine cu sentimente amestecate: de teamă, de admirație, de speranță și totodată de mare respect.

Postul comunal de miliție fusese prevăzut cu două cadre – pe atunci – militare: șeful de post și ajutorul de șef de post. De regulă, șeful de post era un om mai în vârstă, cu mai multă experiență, cu grad de plutonier, iar ajutorul era unul mai tânăr, avea gradul de sergent (sau sergent-major). Tata a făcut stagiul militar precum și toate perioadele lungi de concentrare care au precedat cel de al Doilea Război Mondial, în perioada 1934–1940, la jandarmi și avea, la rândul dumnealui, considerație, oarecare prețuire și înțelegere pentru milițieni; el însuși în tinerete a funcționat ca ajutor de șef de post la Câmpeni, capitala moșilor din Munții Apuseni, „munții aurului” din România. Era însă și foarte critic atunci când sesiza la ei lene, indiferență față de probleme, incompetență sau orice formă ori tentație de abuz în serviciu. Astfel, prin anii '70, când primăria a construit un sediu special pentru postul de miliție – o clădire mare și frumoasă,

în stilul practicat în acea vreme pentru construirea caselor noi din sat –, seara, serviciul de pază era asigurat de paznicii comunali, de regulă oameni bătrâni și pensionari, deoarece nu se puneau problema ca un tânăr să nu își poată găsi un loc de muncă potrivit calificării, aspirațiilor și pregătirii sale. Glumind, tata spunea că bătrânul Ilie Feurdean îi păzește pe milițieni ca să nu îi fure cineva, fapt care probabil nu se întâmpla în perioada în care el a funcționat ca ajutor de șef de post.

Prima echipă de doi milițieni de care îmi aduc aminte era formată din plutonierul Vasile Morea și adjunctul său Ioan Doboș, nume cu rezonanță ungiurească în Luna, care era un sat eminemant populat de sute de ani cu români. Morea avea faima unui om aspru cu care nu era de dorit nici să intri în conflict, nici să ajungi să fii anchetat sau investigat de el. Au fost mutați din Luna după întâmplarea nefericită, în fond agresarea acolo în sat a unui tânăr militar în termen; în urma unui bal organizat, un grup de trei săteni cheflii, geloși pentru că militarul a dansat cu o fată care îi plăcea și unuia dintre ei, s-au răzbunat și l-au bătut atât de rău, încât l-au nefericit pentru o viață întreagă pe sârmanul soldat. Era întâmplător băiat de preot. Preotul a venit în sat, solicitându-le oamenilor care știau ce s-a întâmplat, eventual să depună mărturie, deoarece el îi va afurisi pe toți cei care vor ascunde adevărul. Ancheta miliției nu a scos nimic la iveală, cum aproape că era de așteptat, dar viața, în timp, i-a pedepsit pe toți cei care au acoperit această monstruoasă; de o manieră atât înfricoșătoare i-a sancționat încât a lăsat urme adânci în conștiințele oamenilor și în istoria trăită a comunei.

Apoi a venit o altă echipă de Amilițieni, constituită din șeful de post Grigore Loniță și din ajutorul său Nicolae Alecu. Loniță venea de undeva din Oltenia și era un om foarte sobru, pedant; locuia în chirie la familia Giurgiu, a prietenului meu Sandu. Era tot timpul ras și tuns corect, cu ținuta impecabilă, afișa un aer de intelectual, de om stăpân pe situație, vorbea frumos și îngrijit, inspira încredere și siguranță de sine. Soția plutonierului Loniță avea un aer de doamnă cu o oarecare

instrucție, ținea la vestimentația și la aspectul ei, se prezenta mereu coafată și foarte curată, cu manichiura la punct; era o femeie caldă și bună gospodină, care ne trata cu mare afecțiune atât pe mine, cât și pe amicul Sandu atunci când mai mergeam în vizită pe la ei. Poate că această permanentă atitudine se datora și faptului că, deși nu erau foarte tineri, soții Loniță nu aveau copii.

Alecu era un tânăr foarte popular, deschis și comunicativ, care se bucura de o oarecare simpatie, deși se străduia și reușea în anumite situații să se impună cu autoritate și să arate că reprezintă puterea cu care a fost investit de autorități. Din păcate, îndrăgise prea mult țuica de prune de la Luna și se întâmpla tot mai des să fie văzut bine dispus sau uneori chiar amețit, spre marea dezamăgire a șefului său. Obişnuia seara să mai facă și câte o vizită la bufetul din sat, unde se îndogățea cu oamenii, dar de unde își culegea și diverse informații despre situația din sat, utile cazurilor pe care le avea de rezolvat.

Într-o seară, Alecu a venit la noi împreună cu tata, arătându-se tare fascinat de poveștile tatii despre experiența sa ca jandarm în vremurile de demult. Se cinstiseră împreună la bufet, erau veseli și bine dispuși și, fiind mai nou în sat, Alecu nu a refuzat invitația tatii de a ne face o vizită, pentru a-i cunoaște familia și copiii și pentru a continua seara de poveste. În acea seară-eveniment pentru noi, copiii, Alecu l-a întrebat ceva despre școală pe Traian, fratele meu mijlociu și, mulțumit de răspuns, i-a dat o bancnotă de un leu. Foarte bucuros și fericit, Traian a fugit la mama și i-a spus: „Mamă, am un leu de șef!”, spre amuzamentul tuturor. Aceste vorbe au rămas memorabile în zestrea de întâmplări copilărești ale familiei: nu era un leu oarecare, ci un „leu de șef”, exprimând înțelegerea noastră

infantilă despre importanța autorității reprezentată de milițieni.

Copii fiind, colindam adeseori coasta aflată la câțiva kilometri de sat, paralelă cu malul Arieșului și delimitând teritoriul luncii mănoase a râului. Eram în grup cu prietenii mei, Toader și Ștefan, într-o astfel de explorare, când am observat că, din malul nisipos al uneia dintre văile tăiate de torențele ce se prăvăleau pe pieptul dealului, ieșea o rozetă de metal ruginit și, curioși, am săpat pe lângă ea, ca să descoperim un proiectil de brand pântecos, asemănător unui doivlecel alungit. Ne-am dat seama că era un obiect periculos și l-am luat cu mare grijă, la inițiativa lui Toader – cel mai mare dintre noi, în clasa a VI-a, noi toți fiind cu un an mai mici decât el. L-am dus în pădure și l-am îngropat superficial, la rădăcina unui stejar mai mare, acoperind pământul proaspăt cu frunze uscate și orientându-ne cu atenție mare, pentru a reține locul. În prima zi de școală, după această întâmplare, am mers împreună la postul de miliție și i-am spus șefului de post despre descoperirea noastră. Subofiterul Ioniță ne-a ascultat cu atenție, ne-a mulțumit și ne-a spus că vom merge împreună, însoțiți de un specialist genist, care va prelua proiectilul pentru distrugere. Eram foarte mândri, plini de importanță când am ajuns la pădure și am identificat precis copacul, găsind acolo și proiectilul. Șeful de post și specialistul genist ne-au felicitat din nou și, după ce totul a fost rezolvat, șeful de post a vorbit cu directorul școlii, a organizat o adunare în careu cu toți elevii, ne-a scos în față și ne-a dat exemplul de urmat, arătând însă faptul că ceea ce am făcut a fost periculos, dar a fost bine că am anunțat autoritățile pentru îndepărtarea pericolului.

Din activitatea sergentului-major Alecu am mai reținut experiența mamei și a două vecine care vara, după ce combinele au secerat lanurile de grâu ale CAP-ului din sat, s-au dus și ele ca să strângă din spicele de grâu rămase pe câmp, netăiate, în urma trecerii combinei. Probabil că vreun binevoitor le-a reclamat sau, și mai probabil, postul de poliție a fost sesizat de către reprezentanții îndoctrinați ai cooperativei agricole, ceea ce a determinat o acțiune de control sub semnul lozincilor afișate pe toate zidurile școlii, celorlalte clădiri publice

și sediilor de instituții privind apărarea avutului obștesc.

Plecat, așadar, în misiune ordonată, sergentul nostru le-a întâmpinat pe câmp, când se întorceau, purtând fiecare sacul ei cu spice găsite. Foarte nervos și autoritar, Alecu le-a confiscat sacii și i-a dus la sediul postului de miliție, pe sătențe le-a amenințat că o să le facă dosar penal pentru furt din avutul obștesc, astfel că în seara aceleiași zile le-a și convocat la post, pentru a le lua declarații și a întocmi formele de dare în judecată.

S-au necăjit mult bieteles femeii, în mod deosebit mama, care în viața dumneai nu mai avusese treabă cu miliția și, în plus, avea casa plină de copii, iar spicele i-ar fi ajutat la hrănirea pușinelor găini pe care le avea. După-amiaza acelei zile călduroase de vară a trecut greu pentru ele, s-au mai întâlnit și au povestit despre ce ar trebui să îi spună „domnului șef”, iar spre seară, s-au dus la post, așa cum li se spusese. Alecu, băiat tânăr și frumos, cu suflet bun, le-a înțeles și le-a făcut doar un proces-verbal de contravenție, amendându-le pe fiecare cu câte 100 de lei, le-a restituit sacii și le-a spus să nu mai meargă pe hotar după spice că nu e voie, el trebuind să răspundă în fața șefilor lui. Oricât i-au explicat ele, de amendă nu au scăpat, iar suta de lei avea valoare mare în raport cu puținii bani cu care trebuiau să se descurce pentru întreținerea familiilor lor.

Și această echipă a fost înlocuită după un timp și în sat au venit plutonierul Gheorghe Beneș și sergentul Ioan Pop. Beneș era un om simplu, un tip șters, foarte supus față de șefii săi, disciplinat dar fără a ieși în evidență cu ceva. Sergentul Pop era însă un tânăr chipeș, plin de sine și foarte autoritar, supralicitându-și importanța în fața oamenilor din sat, capabil din nefericire de acte nesăbuite, mai ales după ce degusta un păhărel-două de țuică sau una-două beri care începuseră să îi placă prea mult și, din păcate, prea devreme.

Odată cu începutul anilor '70, existența mea s-a intersectat cu fapte și atitudini de acum conștientizate ale milițienilor vremii. La sfârșitul perioadei de stagiul ca militar cu termen redus, în vara lui 1974, a căzut victimă sălbăticiiei, prostiei și samavolniciei a doi milițieni Ilie, fratele cumnatului meu Ionel. Ilie, originar din zona Vișeu de Sus, din Maramureș, era un băiat tânăr și plin de

viață. Nu prea s-a împăcat el cu cartea, însă îi plăceau mult animalele și trăia pe lângă fratele său mai mare, Vasile, care era oier; avea o turmă de oi în munți, cu care mergea în transumanță în zona Banatului pe câmpie, în vecinătatea localității Deta. Ilie lucra pe postul de cioban pentru turmă și, în seara aceea nefericită de primăvară timpurie, și-a luat bicicleta și i-a spus fratelui său că el merge în oraș, să își cumpere țigări și să mai vadă oameni. Astfel a ajuns el la un restaurant – mai mult un bufet care avea și rastel pentru biciclete –, unde și-a lăsat bicicleta neasigurată și a intrat să bea o bere, cu gândul că nu va întârzia mult. După circa o jumătate de oră, a ieșit pregătit să plece, dar, spre marea lui surpriză, bicicleta nu mai era unde o lăsase. Se întuneca, trebuia să ajungă la stână ca să ajute la mulsul oilor și, după mai multe ezitări, a luat o bicicletă străină și a plecat. Surprizele neplăcute continuau să curgă, proprietarul a reclamat la miliție, care în scurt timp l-a găsit pe Ilie la stână, unde era și bicicleta, fapt pentru care l-au arestat fără nicio discuție și l-au dus în beciul secției de miliție din oraș. „Nici un rău nu vine singur” zice o vorbă din popor; în seara aceea s-au mai produs furturi din locuințe, iar milițienii aveau de rezolvat reclamațiile proprietarilor. În logica lor, surprinzător de simplă și primitivă, Ilie era considerat nu suspect – ceea ce ar fi fost oarecum normal, ci făptuitorul de care aveau nevoie pentru a putea rezolva cazurile de furturi. L-au anchetat cu maximă brutalitate doi milițieni „asistați” de un câine, bătându-l cu sălbăticie pentru a-l determina să mărturisească ce nu făcuse. El le repeta povestea cu întâmplările acelei seri și le spunea că a luat într-adevăr bicicleta străină deoarece altcineva îi luase bicicleta lui, iar el avea mult de mers, se lăsa întunericul și trebuia să îl ajute pe fratele lui la mulș. Deținutul din celula alăturată, conform mărturiilor transmise de acesta familiei lui Ilie, s-a cutremurat de strigătele de durere și de înjurăturile și bufniturile produse de lovitură, precum și de hămăitul înfiorător al câinelui asmuțit asupra bietului băiat. Spre dimineață situația „s-a liniștit”, se mai auzea doar un horcăit și un geamăt de muribund care s-au stins și ele ca flacăra pâlpâitoare a unei lumânări. Ilie și-a găsit sfârșitul acolo, în mizeria acelei încăperi sordide. Dimineața, milițienii de serviciu însoțiți de un procuror și de un medic legist

i-au scos trupul neînsuflețit. Totul s-a mușamalizat, concluzia legistului, în favoarea milițienilor și a instituției lor, era că deținutul a făcut infarct după anchetă, așa că nu s-a mai făcut nicio altă cercetare, viața unui om simplu și amărât se considera de milițieni neînsemnată, aflarea adevărului nu mai conta, respectivul era un hoț care, în mințile lor bolnave, reprezenta un pericol social.

Eram tânăr și plin de idealuri, iluzii și naivități și m-am supărat foarte tare pe cumnatul meu pentru că nu a încercat să scoată adevărul la suprafață, să sesizeze procuratura; dar el, om cu experiență bogată de viață, bun cunoscător al sistemului și al atitudinii sale față de oameni, mi-a explicat resemnat și cu mare durere, cu lacrimi de bărbat matur în ochi, că nu are rost și că orice încercare ar fi sortită eșecului și nu ar genera decât mari cheltuieli de sănătate și de bani, adâncind și mai mult durerea prin deziluzia din finalul întregului care ar urma.

Câteva luni mai înainte, în primăvara anului 1974, în perioada în care eram militar cu termen redus, în comuna Luna și în zona imediat învecinată s-a petrecut o crimă abominabilă care i-a pus din nou la grea încercare pe milițienii din sat și din zonă. În Luna se deschisese și funcționa de câțiva ani o cofetărie, care era un semn al apropierii comunei de un statut semiurban. Gestionară și vânzătoare era Maria, o tânără drăguță, mereu cu zâmbetul pe buze și foarte amabilă cu clienții. Era simpatizată de luneni, cu atât mai mult cu cât în sat se știa că, deși nu era căsătorită, tânăra femeie avea o fetiță de câțiva anișori, pe care o creștea ajutată de mama ei, care locuia în Hădăreni. În fiecare zi, după program, Maria pleca acasă cu o mașină de ocazie, pe care o lua din stradă, din fața magazinului. Drumul european E15, care lega și orașele Târgu Mureș și Cluj-Napoca, era circulat și nu exista problemă să găsești o mașină de ocazie, o practică încetățenită și pentru faptul că transportul în comun era asigurat de autobuze al căror program era legat de programul schimburilor de lucru de la Uzina Industria Sârmei din Câmpia Turzii. În plus, distanța dintre Luna și Hădăreni era de numai șase kilometri și nu trebuia să plătească mult. Economia de timp era un alt argument pentru Maria: acasă o așteptau fetița

și mama cu toate grijile și necesitățile familiei și ale gospodăriei.

În după-amiaza zilei fatidice, autorismul care a oprit era ocupat de patru bărbați bine dispuși, care veneau de la o petrecere din Câmpia Turzii. Nu erau oameni oarecare, ocupau funcții importante și aveau relații și influență în toate pozițiile și instituțiile administrației locale din zonă. Nu s-a aflat din ancheta făcută ce s-a întâmplat, sigur însă este faptul că, a doua zi dimineața, pe malul râului Mureș, a fost descoperit trupul neînsuflețit al fetei. Investigațiile făcute de bieții milițieni nu au clarificat nimic, faptele oribile fiind îngropate pentru totdeauna. Hădărenii fiind primul sat după comuna Luna, în desfășurarea anchetei au participat atât milițienii din Luna, cât și cei de la Hădăreni, dar rolul hotărâtor l-au avut cei de la secția de miliție din Câmpia Turzii.

Furia și disperarea oamenilor din sat, tristețea și durerea familiei și a celor apropiați au fost aproape explozive. Pentru temperarea lor, autoritățile vremii au finanțat realizarea unui film artistic de lung metraj, intitulat *O lacrimă de fată*, bazat pe povestea unei fete tinere, funcționară la CAP-ul din sat, care locuia acolo în localitate și care a fost asasinată pe malul Mureșului după

Captură din filmul *O lacrimă de fată* (1980) de Iosif Demian, după nuvela omonimă de P. Sălcudeanu.

ce, în prealabil, a fost violată. Filmările au fost făcute în sat, încercând să se confere un aer de veridicitate acelei povești integral imaginate, dar cu final asemănător tragicului destin al tinerei vânzătoare Maria... Maiorul din film, trimis de la centru să investigheze crima, interpretat de unul dintre cei mai talentați actori ai cinematografului

românești contemporane, este construit ca un personaj echilibrat, profesionist, bun cunoscător al oamenilor, plin de tact și de înțelepciune. Milițianul din sat, interpretat de un actor mai tânăr, aflat mai la început de carieră, este un personaj timorat de venirea șefului, disciplinat și afectat tare de moartea fetei pe care, el nefiind căsătorit, o simpatiza și spera chiar să o cucerească. Este prezentat puțin caricatural și cu o anumită ironie; din motive personale greu de spus și care foarte puțin probabil să fie legate de acest rol secundar, actorul – care era destul de cunoscut și apreciat de public – s-a retras mai târziu din viața obișnuită și a decis să-și ducă existența sub acoperirea rasei monahale, călugărindu-se într-o mănăstire ortodoxă.

Seara de ajunul Crăciunului era pentru copiii și adolescenții din Ardeal cea mai intens trăită, saatele și orașele răsunau de cântecul cetelor de colindători, vestind venirea lui Isus Dumnezeu pe pământ, pentru a schimba lumea în bine și a aduce mântuirea sufletelor omenești, învingând moartea definitivă și aducând speranța vieții veșnice. În Luna, chiar și în anii de aspră negare a credinței și de uitare și minimalizare a sentimentului religios, seara de ajun de Crăciun împrumuta virtuți magice, pentru mine fiind cea mai așteptată, cea mai frumoasă și plină de promisiuni seară din an. În 1976, eram student în anul III de facultate la București, dar veneam în vacanța de iarnă cu sufletul încărcat de bucurie că mă reîntâlneam cu prietenii, băieții și fete, studenții la Cluj, Timișoara, Brașov și Iași și, în seara de ajun, până spre dimineață, mergeam la colindat. La fel era pentru toți frații mei. Fratele meu Traian era elev în ultimul an la Liceul Industrial de Metalurgie din Câmpia Turzii, și a plecat la colindat prin sat cu colegii de clasă din liceu, unii din Luna, alții din oraș. În acea seară, care trebuia să fie una de vis pentru noi toți, vajnicul sergent Popică, amețit de băutură, răspunzând comandamentelor șefilor săi și comandamentelor politice ale vremii, patrula prin sat ca paznic al ordinii publice, plin de trufie, prostie și importanță. Așa se face că, în jurul miezului nopții, însoțit de un vecin al nostru, și el amator de băutură, a întâlnit grupul cu prietenii fratelui meu, care râdeau și discutau cu entuziasm și bucurie tinerească, i-a oprit și, cu

aerul său autoritar, dar caraghios, milițianul le-a cerut să se legitimizeze. Traian, ca sătean, a încercat să-i explice că sunt colegi de liceu și că au venit din Câmpia Turzii pentru seara de colindat. Înfuriat și surprins de atitudinea demnă și curajoasă a fratelui meu, imbecilul milițian Popică l-a dus la postul de miliție, însoțit de vecinul nostru ca martor. Ajunși acolo, a început să îl înjure și să îl lovească cu sălbăticie de individ primitiv, fără să se uite unde dă, înnebunit de furie și vexat de acest adolescent „obraznic”. Scena se petrecea sub privirile pasive și tâmpite ale vecinului nostru, care nu a avut nici cea mai mică tresărire de atenționare și intervenție de temperare a brutei cu epoleți... Ajuns acasă cu fața tumefiată și ochii umflați, bietul Traian era înecat de un plâns spasmodic și ne-a povestit, mie și prietenilor mei, toată grozăvia acelei întâmplări inexplicabile și incredibile. Tineri și puternici, fiind în acea seară și într-o stare emoțională deosebită, ne-am aprins foarte repede. Prietenul meu cel mai bun, Mișu, curajos, energic și iute din fire, cu un ascuțit simț al dreptății a propus imediat:

– Mergem și îl căutăm, soarele mamei lui de bandit, slugoi nenorocit și fără pic de minte și de omenie!

Zis și făcut. Cum la postul de miliție nu mai era nimeni la acea oră, am umblat prin tot satul fără șanse: doborât de băutură și probabil că speriat de ceea ce a putut să facă, milițianul s-a pitit pe undeva și a adormit, nefiind de găsit. Poate că a fost mai bine așa, că în starea de enervare și surescitare în care eram, cine știe ce nenorocire s-ar fi putut întâmpla. A doua zi pe la prânz, în ziua de Crăciun, m-am dus împreună cu Mișu la procuratura din Turda ca să reclamăm situația și să cerem anchetarea acestei acțiuni nesăbuite a unui milițian beat și incompetent. Ne-a primit în audiență procurorul de serviciu, un om calm, echilibrat și binevoitor. Ne-a ascultat cu atenție, după care ne-a spus:

– Nu este de competența noastră, trebuie să faceți o reclamație scrisă către procuratura militară de la Cluj. Dar, dragii mei, vă văd tineri și instruiți (eram amândoi studenți, trecuți de prima fază a adolescenței), eu mă simt dator să vă avertizez că nu veți reuși să rezolvați mare lucru. Asemenea abuzuri se petrec frecvent fără consecințe pentru oamenii legii, se va

cerceta destul de formal și probabil că, pe linie administrativă, se va da o sancțiune disciplinară, cel mult o mutare din acel loc în altul. Îmi pare foarte rău pentru cele întâmplate.

Nici măcar nu ne-a sfătuit să mergem cu Traian la un doctor pentru un certificat de constatare medico-legală. Atunci am înțeles durerea și povara de pe umerii și din sufletul cumnatului meu Ionel în ziua când el mi-a explicat aproape aceleași lucruri și am simțit cum m-am lovit eu însumi cu capul de grinda de sus pe care se susținea tot edificiul politic și social al vremii. Pentru Traian, acea seară cumplită nu a rămas fără urmări. Cinci ani mai târziu, pe când era în facultate, mergând la un medic stomatolog bun, la care mă tratam și eu, acesta, după consult, i-a spus că situația lui este mai complicată decât o simplă problemă de stomatologie, necesitând o investigație radiologică maxilară de urgență, eventual să consulte un foarte bun chirurg de specialitate. A fost depistată în acest mod, de medicul Maria Ghițescu, de la Spitalul de urgență Floreasca, o tumoră osoasă maxilară. Operația a constat în extragerea tuturor dinților din partea de jos chiar dacă erau sănătoși, extirparea tumorii și efectuarea unui transplant de os din coasta iliacă pe ambele părți ale mandibulei, pentru refacerea masei osoase și redobândirea rezistenței necesare. A fost o intervenție extrem de grea, dureroasă și foarte complicată, dar care a reușit perfect, operația dovedind clasa și competența doctoriței Ghițescu. A urmat realizarea protezei dentare adecvate, făcută de același doctor și la același spital. Intervenția și tratamentul post operatoriu au durat luni de zile, dar a fost un succes, abia după 30 de ani mai fiind necesară o nouă intervenție reparatorie de aceeași natură. Practic, urmările acelei întâlniri nefaste cu milițianul din noaptea de ajunul Crăciunului, fratele meu le-a resimțit în întreaga sa viață.

Doi ani mai târziu, în vara anului 1978, milițienii din Luna s-au confruntat din nou cu o încercare profesională care, din păcate, a dovedit încă o dată servilismul lor față de șefi, totodată incompetența și nepăsarea față de misiunea nobilă de aflare și apărare a adevărului în situațiile complicate pe care le aveau de rezolvat pentru menținerea ordinii, siguranței și liniștii în comunitatea pe care erau desemnați să o deservească. A fost

omorât în acea vară, cu cruzime și o incredibilă violență, numitul Relucu, un băiat din sat de numai 18 ani, care tocmai ce absolvise Liceul Industrial Metalurgic din Câmpia Turzii. Se pare că totul a pornit de la o discuție între el și un coleg de clasă, băiatul unui personaj politic important, o ceartă în cursul căreia Relucu ar fi afirmat că va face public ceea ce știe despre anumite fapte și întâmplări legate de activitatea tatălui colegului său. După săvârșirea crimei, cadavrul a fost spălat de sânge cu apă și pus în stația de autobuz pentru a fi lovit de autobuzul de la 11.00 noaptea, care aducea muncitorii de la uzină, speculându-se faptul că iluminatul public stradal era ca și inexistent în comună. Soluționarea cauzei, în care în prima linie de investigare erau și milițienii din Luna, a durat ani de zile și s-a finalizat cu condamnarea șoferului de pe autobuz pentru omor prin imprudență, în accident de circulație, și acoperirea tuturor celorlalte fapte și mârșăvii comise. Oamenii din sat vorbeau că secretarul Consiliului Popular, împreună și cu complicitatea milițienilor, au distrus hainele victimei, care puteau constitui probe materiale în proces. Martorii care au îndrăznit să vorbească au trecut printr-un adevărat calvar existențial, în istoria seculară a localității scriindu-se atunci o pagină neagră de vise urâte, un coșmar al colectivității de oameni cinstiți și pașnici de până atunci. O mătușă a băiatului, profesoară de limba română la școala din sat, a preluat stindardul luptei pentru demascare și aflare a adevărului; l-a sesizat pe însuși procurorul general adjunct al României, dar totul a fost în zadar din punctul de vedere al capacității oamenilor și instituțiilor vremii de a face lumină și a scoate la suprafață cumplitul adevăr.

Viața însă nu a iertat și, precum în cazul militarului nenorocit în bătaie, făptașii și tăinuitorii crimei au plătit într-un mod și la un moment cu totul neașteptat, căci tocmai atunci când credeau că totul este uitat, iar rănile – și trupești, și sufletești – pe deplin vindecate, rând pe rând, ca din cer, au fost loviți de nenorociri exact când le era lumea mai dragă. Și dacă nu le relatăm necazul aici este pentru că nu ne face nicio plăcere, mulțumindu-ne să știm că fiecare în parte și-a luat de la soartă răsplata pe care a meritat-o cu prisosință...

Tătărani, iunie 2020

Un roman necanonic

Cea mai recentă carte a Ecaterinei Petrescu Botoncea „Anunnaki. Povestiri sub pleoape” e o surpriză doar pentru cei ce nu cunosc sau ignoră traseul literar al doctriței-scriitoare („Infarct sufletesc” – plachetă de versuri; „Treptele cerului” – proză scurtă; „Femeia lut” – poem în proză; „Cutia cu vechituri” – un roman, proză autoreferențială; „Copilul cu părul cărunt” – nuvelă bilingvă; „Camino – Drumul spre lumină. Din jurnalul unui medic anestezist”) pentru care scrisul este rațiunea de a trăi: „...scriu mult, de fapt scriu tot tipul, nici nu gândesc doar scriu” („Anunnaki”, cuvinte și frunze galbene, p. 7). Când apelează la confesiunea de mai sus, prozatoarea, implicit transmite cititorilor săi că se consideră o Continuatoare a spiritului Școlii, așa cum o definește George Toma Veseliu în „Continuatorii Școlii literare și artistice de la Târgoviște” (2015, Târgoviște, Ed. Bibliotheca) și Mihai Cimpoi în „Anatomia ființei. Promoția de azi a Școlii literare și artistice de la Târgoviște. Medalioane în evantai (Târgoviște, Editura Bibliotheca, 2016), o adeptă a stilului „cu sentimentele la vedere”. După tatonări, ezitări, experimente, scriitoarea s-a cantonat în proza poemătică, acceptând, din start riscul diminuării cititorilor, numeric vorbind, operând însă, în același timp, o selecție calitativă a acestora pentru că trebuie spus că lectorii săi sunt ceea ce Barbu Cioculescu numește „atleți ai lecturii”, o specie din ce în ce mai rară. Se adaugă și deseale trimiteri ce rămân obscure lectorului obișnuit. Exempla trahunt: descriind – din postura medicului ce resuscitează pacientul rănit e atentatorul romantic – o crimă pasională (p. 9): „...iar noi i-am scos *glonțul dulce ca mierea* (s.n.) după care cei doi îndrăgostiți și-au întins aripile și-au zburat, iar viața psihologului (soțul înșelat, n.n.) s-a transformat într-un mare semn de întrebare” etc. etc. Desigur cu totul altfel receptează textul cine l-a citit pe Petru Popescu – „Dulce ca mierea e glonțul patriei” (1971).

Astfel de trimiteri sunt prezente pe tot parcursul cărții, Ecaterina Petrescu Botoncea argumentându-și opiniile prin sumedenie de denotații ale insului cu lecturi eterogene uriașe. Nicolae Filimon, Khalil Gibran, Oscar Wilde, Aristotel, Neagoe Basarab,

MHS, Daniel Defoe, Henri Brunel etc. etc.

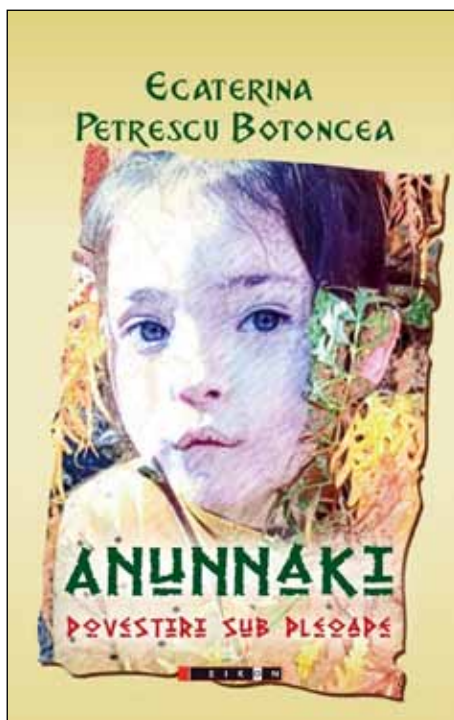
Contrazicându-i afirmația („scriu tot timpul, nici nu gândesc”) lectorul atent fie el simplu cititor sau – mai ales –, critic decelează treptat structura gândită și regândită a cărții: un titlu (l-aș numi exotic, obligând lectorul să meargă la dicționar); un subtitlu metaforic („Povestiri sub pleoape”) structurarea cărții în patru capitole cuprinzând mai multe segmente pe care le voi numi idei literare (Adrian Marino): „Ceai de mentă cu ghimbir” (15), „Urme pe zăpadă” (26), „Cu primăvara în cioc” (25) și „Spice în lumină” (7). Și mai departe: fiecare idee-segment,

gramatical, se constituie, sub posibila influență a columbianului Gabriel Garcia Marquez (Nobel, 1982) într-o singură, amplă frază cu numeroase pseudoalinee care păstrează totuși funcția de a marca schimbarea ideii. Astfel ideile-gânduri ce, aparent, sar una de la alta, asocieri de idei nelegate expuse în cursul narațiunii (!) – în numeroase ipostaze nelineare, mai degrabă fragmente poetice – dobândesc, prin această așezare în pagină, o logică a construcției iar lectorul, înțelegând motivația, este atras irezistibil, întră ca partener egal în jocul inteligent al construcției unui roman necanonic un fel de atractiv metaroman care amintește de „cum se face” al lui MHS.

Ecaterina Petrescu Botoncea mizează astfel pe originalitatea unică fără corespondență anterioară în proza poemătică. Despre Ecaterina Petrescu Botoncea nu se poate spune că scrie ca X, că se aseamănă cu Y și aceasta nu numai în „Ceai de mentă cu ghimbir”. Scriitoarea – medic cunosător al abisurilor psihicului uman – uzează în scrisul său de capacitatea cititorului (repet „un atlet al lecturii”) de a combina între ele diverse percepții senzoriale, idei etc. în așa mod încât readuce în conștiință imaginea alteia, uneori doar aparent similară, dar pe care a trăit-o/întâlnit-o anterior. Doctrița Ecaterina Petrescu Botoncea – scriitoarea la care „slova de foc și slova făurită împerecheate-n carte se mărită” (Tudor Arghezi)

de Mihai Stan

„Ecaterina Petrescu Botoncea este un scriitor experimentat și un foarte bun povestitor, siguranța scrisului său se exprimă pe cunoașterea regulilor jocului narativ, pe stăpânirea constructului epic, al verbului dinamic și al figurilor de stil. Tema folosită este a inocenței rănite de realitățile vieții, întâlnite mai ales în profesia de medic, de pe teritoriul căreia își extrage, esențializând, faptele cotidiene și aventurile eroilor săi”.

Mircea Horia Simionescu

cunoaște profesional și profesionist cum se stabilesc legăturile între procesele psihice prin asociație. Acestea se atrag între ele, se grupează, o imagine odată apărută în conștiință solicită alta prin identitate sau opoziție. Procesele psihice logice: gândirea, memoria, imaginația, emoțiile, sentimentele, pasiunile se cheamă unele pe celelalte în cele 73 de secvențe asimilate în majoritate prozei poematice, scurta prezență a epicului servind drept punct de plecare ce justifică succinte eseuri filosofice cu suport poematic.

Paradoxal, la Ecaterina Petrescu Botoncea, această segmentare a ideilor marcată grafic prin paragrafe (care, atenție!, nu încep cu majusculă) conduce la o închegare a textului și, în același timp, la o oarecare fluentă ușurare a lecturii, la o percepere onestă a ideilor scriitoarei, cu sensul nedeformat.

Nu exemplificăm, ar fi superfluu, procedeul marca Botoncea e prezent cam la fiecare pagină. Și da una din caracteristicile originale ale stilului Ecaterinei Botoncea. O prezență autoritară în literatura actuală a prozei poematice ale cărei scrieri, din păcate, sunt, în parte, nefrecventate de critica de întâmpinare actuală și din cauza unei deficitare difuzări.

Abandonând programatic regulile impuse de teoria literară, Ecaterina Petrescu Botoncea cultivă în cartea sa – oarecum – fronda, ea nu respectă aproape nicio regulă a romanului canonic. Totuși textele sunt îndelung elaborate (deși autoarea afirma undeva că „nu gândește, doar scrie”) imaginile șlefuite sunt aduse în stadiul în care nimic nu se mai poate adăuga. Și nici elimina. Multe din paginile din „Anunnaki. Povestiri sub pleoape” sunt veritabile poeme în proză în care poezia cea mai pură e la ea acasă. Cititorul atent va poposi la paginile 46, 47, 141, 156, 183, 188 unde va întâlni adevărate poeme. Este de citat „Pânza de păianjen” (p. 156) „de ce plâng ochii tăi/ când plouă/ peste sufletul ierbii și al cărbușilor/ spune/ hai/ între lacrimă și rouă/ au încălcat/ spune/ hai/ rochița rândunicii stă între ferigi și/ fragi/ pomii sunt înverziți/ când plouă/ vântul o scutură de furnici/ și o trimite batistă sub pleoapele tale/ înmiresmate de primii salcâmi înfloriți/ e marți/ când plouă/ iubirea ta de frumos/ zână/ este o pânză de păianjen în care stă prins/ cântecul cocoșului/ ciuruit de grindina din pupilele prelungite/ cu întunericul fără lună/ de ce plâng ochii tăi/ când plouă/ e marți.

La curent cu ce se scrie azi, Ecaterina Petrescu Botoncea „practică” o poezie douămiistă, minimalistă, mizerabilistă. Reamintim că minimalismul presupune „mișcări sau stiluri în diverse forme de arte vizuale și muzică unde lucrarea de artă e redusă la părțile fundamentale. De altfel, extinzând conceptul la pg. 14, autoarea declară: „viața mea pe parte materială este una minimalistă, cum bine știi, deși câștigurile ca medic au devenit semnificativ mai mari de ceva vreme”.

Minimalistică rămâne Ecaterina Petrescu Botoncea (asemenea confrăților), și în domeniul punctuației, poezia sa nu are niciun semn de punctuație. Afirmam că, perfecționistă, Ecaterina Petrescu Botoncea zăbovește asupra fiecărei propoziții sau fraze, în final apărând adevărate maxime, panseuri impresionante prin conținut și laconism: odată cu mine îmi vor muri amintirile; îmi

iubesc amintirile mai mult decât pe mine însămi, pentru că, de fapt, asta sunt, în afara gândului nu există viață; în gesturile mărunte se află absolutul; acceptarea vieții ca pe o trecere este saltul care-l transformă pe om în ființă liberă; bolile sunt totdeauna răni ale sufletului care trebuie scoase la suprafață; arta de a trăi frumos este arta de a iubi frumos; arta de a trăi frumos o pregătește pe aceea și mai importantă de a muri frumos; copiii sunt sarea acestei lumi. Și exemplele ar putea continua.

De remarcant (potrivit ar fi fost aici adjectivul-adverbul „remarcabil” cu ușoara sa notă superlativă) este dreapta măsură cu care autoarea acestei simbioze stilistice epic-lirice prezente în roman recurge la podoabele stilistice, la figurile de stil, doar în acele secvențe ce evocă momente din perioada de formare – copilăria, tinerețea, câteva episoade, interludii idilice.

Deformația profesională – decenii profesor de literatură – mă obligă să remarc în proza poematică a Ecaterinei Petrescu Botoncea acele calități ale stilului (claritatea, corectitudinea proprietatea, puritatea și precizia) cumulate cu strictețe profesionistă, împlinite într-un adagiu – „Le style est l'homme meme” – al lui Buffon cu referințe la opoziția dintre originalitatea marilor scriitori și „spiritele sterile” care pot avea cuvinte frumoase nu și idei.

Cu talentul remarcant de MHS (*scriitor experimentat; foarte bun povestitor; cunoaștere a jocului narativ; cunoașterea constructului epic*), Ecaterina Petrescu Botoncea reușește să evite capcana pe care o constituie, pentru unii scriitori, lipsa purității și a clarității. De altfel am remarcant aceste calități ale stilului prezente în „Anunnaki”, mai ales în segmentele de pur lirism, dar și în cele de exercițiu filosofic prins în enunțuri ce pot fi încadrate în categoria maximei, a panseului.

Rezultatul este confirmat de lectorul care duce la bun sfârșit „dialogul” cu scriitoare, și pe care pare a-l continua după închiderea cărții. Este superfluu să afirmăm valoarea scrierii, comparativ cu ce ne oferă azi mai ales marile edituri comerciale. Și dacă eterna piedică a scriitorului contemporan român – publicitatea – ar fi înlăturată fără doar și poate *Anunnaki* ar fi un bestseller. De fapt este.

Fără teama de a greși afirm că Ecaterina Petrescu Botoncea e un scriitor deplin a cărui cea mai recentă carte – de raftul întâi – n-ar trebui să lipsească din nicio bibliotecă (școală cel puțin). Cei care au desființat „Colectura bibliotecilor” și-au atins scopul. O carte care într-o altă literatură ar fi, negreșit, un bestseller, deși editura la care a apărut este una comercială, riscă să treacă anonim. Mare păcat.

Probabil aceeași editură – s-ar putea să greșesc – a impus titlul comercial care nu prea are legătură cu conținutul. Să încercăm o îmblânzire. După scriitorul american Zecharia Sitchin, Anunnaki ar fi niște extraterestri care au cerat civilizația sumeriană. Profesorul ar fi tradus o parte din tăblițele sumeriene unde a găsit că anunnaki sunt călători veniți din spațiu care au colonizat pământul și au cerat omul. Sau Ecaterina Petrescu Botoncea scriitoarea ar fi un fel de Anunnaki pentru personajele create în acest roman? Este o posibilă interpretare a titlului.

Ecaterina Petrescu Botoncea nu este doar o remarcabilă prezență originală în proza poetică actuală ci și – așa cum afirmam – o valoroasă Continuatoare a Școlii de la Târgoviște, a postmodernistului Radu Petrescu ale cărui „jurnale” („Oceanul întors”, „Părul Berenicei”, „A treia dimensiune” (postum) le-a cunoscut. Desigur și pe cele semnate de Costache Olăreanu (Ucenic la clasiți) sau MHS („Febra. File de jurnal”).

Adeptă a cronografiei (procedeu de compoziție constând în descrierea unor momente, arătându-se împrejurările în care se consumă, cadrul spațial al unui fragment de „timp” – conf. DEX), în „Anunnaki. Povestiri sub pleoape” autoarea scrie un roman original în care se întâlnesc armonios completându-se jurnalul, eseul, romanul necanonic, evocarea memorialistică, proza poetică, relatarea faptelor cotidiene prin scrisori, poezia, spitalul unde oamenii învață să trăiască și – o spune autoarea – să privească/accepte moartea ca pe o categorie filosofică.

Confesiune, spovedanie, mărturisire a profesiei de credință ca medic și scriitoare relatarea literară superior-artistică a vieții intime sentimentale, roman auto-referențial, fantezie stilistică, „Anunnaki” este o reușită deplină situând-o pe Ecaterina Petrescu Botoncea în linia întâi a prozei contemporane. Din păcate puțini sunt cititorii și criticii care cunosc această realitate (din nou difuzarea defectuoasă precum și inexistentă prezentării antepublicare a cărții pentru viitorii cititori).

Un gând nu-mi dă pace: care ar fi justificarea faptului că o scriitoare de valoare incontestabilă, o absolventă *magna cum laude* a Școlii de la Târgoviște, nu este membră a Uniunii Scriitorilor din România? *Errare humanum est*, spune vechiul adagiul latinesc atribuit când lui Seneca, când lui Cicero, *Sed perseverare diabolicum*.

Orhan Pamuk (Premiul Nobel pentru literatură în 2006) prefigurează sfârșitul romanului canonic: „Într-un roman se pot include orice liste și inventare, piese radiofonice, melodramatice, poeme și comentarii politice bizare, părți amestecate din diferite romane, eseuri despre istorie și știință, texte filosofice, informații enciclopedice, povestiri istorice, digresiuni și orice alt lucru la care ne-am putea gândi.” Aș zice că, în romanul său, Ecaterina Petrescu Botoncea se înscrie în „canoanele” Școlii de la Târgoviște, conturând triada-blazon a Școlii: jurnal, eseu, roman, în proporții numai de autoare stabilite. Specificul stilistic, originalitatea scrierilor sale par a fi în deplină concordanță cu semnificația numelui său, Ecaterina, venit din greacă însemnând „pur, curat, fără păcate și greșeli, fără răutate și gânduri ascunse.” Într-adevăr „Anunnaki” are pagini unice poate în literatura română prin liniștea, seninătatea, curățenia și puritatea pe care autoarea le sâdește subliminal în cititor. Desigur nu în orice/oricare cititor. Îi va fi greu scriitoarei să repete performanța stilistică din „Anunnaki” fără a cădea în manierism. De ce nu – fiindcă până acum nicio carte a sa nu seamănă cu precedentă – ar scrie în maniera Școlii un jurnal-roman al unui medic anestezist. În orice caz, cu siguranță, Ecaterina Petrescu Botoncea, Kati pentru apropiați și amici rezervă noi surprize cititorilor săi.

Semnal

Acad. **Mihai Cimpoi** și **Traian Vasilcău**, *Enciclopedia scriitorilor români contemporani de pretutindeni (în propria lor viziune)*, Tipografia Centrală Chișinău, 2019, 1200 p. Semnalăm cu bucurie această carte comandată tocmai peste Prut, de unde ne-a venit prin poștă ca de la capătul lumii, plătită în dolari (că Republica Moldova nu este în UE, deh!), amănunt suficient prin el însuși să ne determine să ne gândim și mai profund la eventualitatea reeditării cât mai grabnice a Unirii de la 1918, fie și prin intermediul unui artificiu... artificial, dacă altminteri, politicește vorbind, nu se poate. Până una-alta și până vom găsi noi (ori mai degrabă urmașii noștri) ocazia și curajul (sau disperarea) necesare și suficiente reeditării fie și parțiale a unirii de care zic, să ne declarăm satisfăcuți că deși s-a făcut tot ce este dușmănește posibil, și încă de la 1812 începând, „frații” noștri chipurile mai mari și mai tari de peste Nistru nu au putut să ne dezbine și din perspectivă lingvistică, și nici în cuget și-n simțiri (adică nu chiar pe toți!), așa că, fie și la nivel enciclopedic (sau de dicționar), precum în opul semnalat aici, și tot suntem uniți. Fiindcă altminteri, așa cum nu s-a putut concretiza nici înainte de 1989, la fel de bine nu se mai putea concretiza nici acum, este? Oricum ar fi însă, nici această enciclopedie, ca și o altă carte de mare travaliu și importanță semnalată în revista de față („cavalerii” colonelului Humă, nu s-a „zidit” de la sine, ci în primul rând prin mucenicia fratelui nostru Traian Vasilcău (eu unul de la dumnealui rețin că am primit „chestionarul”, asta prin 2010, și la nivelul anului acela mi-a și rămas biografia, dar n-are a face!) care, diplomat, și-a asigurat supervizarea academicianului Mihai Cimpoi, deși, la o adică, tot n-ar fi acoperit de mușcăturile coioșilor, mai ales că unii dintre aceștia, nu întâmplător dintre cei mai turbați, s-au ferit să facă parte

din marea masă a celor antologați, din ce rațiuni tactice cam bănuiesc, însă mă abțin să comentez, că la ce rost din moment ce cartea și așa vorbește singură, fiind atât de solid și cu simț estetic durată, la propriu și la figurat, încât cu greu mai poate fi dislocată de pe traiectul ei? Eu unul, oricum, sunt onorat să mă regăsesc aici, alături de ceilalți aproape 1150 de confrăți români (vreo câțiva și militari) de pe întreg cuprinsul lumii, în parte cunoscuți, destul de mulți totuși „întâlniți” abia acum, grație acestui volum absolut fantastic și, aș îndrăzni să-l cataloghez, fundamental. *Fantastic* în primul rând că a fost posibil, evident, și *fundamental* pentru că era mare nevoie de el, fapt pentru care-i asigur de întreaga prețuire pe autori și le doresc succesul pe care inițiativa, munca, talentul și tenacitatea lor îl reclamă. Chiar dacă nu ne cuprinde pe toți câți suntem și ne considerăm scriitori români (nici nu prea avea cum, de altfel, deși imposibil nu ar fi fost!), enciclopedia aceasta reține suficient cât un cercetător sau oricare altă persoană mai mult ori mai puțin avizată să-și formeze o părere despre forța și adevărata dimensiune a literaturii române în raport cu tot ceea ce înseamnă fenomenul literar la nivelul întregului mapamond. Una demnă de luat în seamă, fără discuție.

D. Giju

Aviația și aviatorii

Ziua cea mai neagră a indienilor cu două pene. File din biografia asului Dan Vizanty a lui Dan Gîju continuă seria lucrărilor începute cu *Așii aviației regale* (2018), *Amazoanele văzduhului* (2018) și *Evdare din Eden* (2018), dedicate de autor temei sale predilecte: aviația și aviatorii.

Ca prozator, Dan Gîju este autorul unor romane bine receptate de critica literară și de cititori: *Diribiștii* (2000), *Pumnul de fier* (2003, 2014), *Zodia capului de mort* (2005), *Duelul condamnaților* (2006), *Fantomele nu răspund la salut* (2007), *Și pace va fi în inima mea* (2008), *Femeia ca obiect de studiu* (2011, 2018), *Războiul lupilor păduchioși* (2013), *Criminalistul* (2015)...

Dubla vocație de prozator și cercetător își pune amprenta asupra scriiturii biografice. Există, astfel, un dublu registru al acestei scriituri: pe de o parte, reconstituirea, pe baza documentelor, a unei vieți cu sinuozitățile și meandrele ei, în cazul de față biografia asului Dan Vizanty (1910–1992); pe de alta, reflectarea demersului documentarist în povestea reconstituită, ceea ce-l situează pe Dan Gîju în *interiorul* scriiturii și, totodată, *în afara ei*, unind ingenios perspectiva *obiectivă* a cercetătorului cu cea *subiectivă* a prozatorului care vede, pe tabla istoriei, persoanele ca pe niște personaje în scenariul vieții lor.

Diferența dintre proza de ficțiune și aceasta nonficcională derivă din aceea că Dan Gîju, cercetătorul, nu încalcă regulile nonficcionalității, nu adaugă trăsături doar de dragul imaginativului. Reconstrukția lui este fidelă, în sensul adevărului documentat. Infidelitățile, câte există, se pierd în această mare, nu se văd sau pot fi trecute cu vederea... Experiența de prozator îi este necesară și utilă în privința compoziției de ansamblu, a construcției narative.

Ziua cea mai neagră a indienilor cu două pene este o carte antrenantă, întrucât Dan Gîju introduce în

nonficcione tehnici și procedee ale ficțiunii. Suspansul, de exemplu. Un suspans este creat chiar prin titlul ales, trimițând la o pagină de istorie românească: ziua de 10 iunie 1944, dar și la cea americană, adversari atunci, ziua fiind considerată de ei „The Blackest Day”. Dan Gîju coroborează: „«Cea mai rea zi de război» pentru americani, așadar. Cu alte cuvinte, *cea mai neagră*... De unde și titlul volumului nostru prin care, pe undeva, chiar dacă la fel de tardiv, încercăm să-i redăm asului Dan Vizanty, în cazul că ar mai fi nevoie, bineînțeles, locul pe care îl merită în istoria militară a României și a aviației noastre.”

Pentru a clarifica datele, Dan Gîju recurge la mărturia asului Dan Vizanty: în acea zi de glorie pentru aviația românească, avioanele de vânătoare americane („indienii

cu două pene”) se îndreptau spre aerodrom, venind dinspre est, nu dinspre vest. Lupta aeriană a durat 12 minute, „înfiorător de lungi pentru unii, incredibil de scurte pentru alții”. Evenimentul este reflectat și în memoriile locotenentului Herbert „Stub” Hatch, participant direct la lupta din 10 iunie 1944, mărturie importantă în clarificarea adevărului

de Ana Dobrescu

istoric, întrucât până la mărturia sa din 1982, s-a crezut că „indienii cu două pene”, *Lichtning P-38*, luptaseră cu o escadrilă germană, nu românească, *IAR-80*, avionul românesc de luptă, fiind confundat cu cele germane *FW190*.

Paralel cu reconstituirea biografiei profesionale de as al aviației românești, al patrulea într-un clasament al așilor, Dan Gîju realizează și un portret al omului Dan Vizanty, cu luminile și umbrele lui: un bărbat elegant, manierat, care cu profilul său de Humphrey Bogart, cucerea inimile femeilor – un fel de MRP al aviatorilor cu cinci căsătorii la activ, fără a socoti interludiile...

Singura moștenitoare a lui Dan Vizanty este fiica sa Ana Maria Vizanti (n. 1956), care, fapt laudabil, se ocupă de recuperarea memoriei tatălui său pentru corecta așezare în istoria aviației românești.

Suspansul îl însoțește până la final pe Dan Vizanty, urmărindu-l și în posteritate. În 1977, cu câteva zile înainte de cutremurul devastator din 4 martie, el obține, având garanția generalului de aviație Aurel Răican, viză de plecare în Franța, pentru a se documenta în vederea unei proiectate *Istorie a aviației române*, alegând, în cele din urmă, să rămână în Occident. La scurt timp, la 1 iunie 1977, la propunerea *Asociației Aeronautice Internaționale „Vieilles Tiges”*, al cărei membru era, primarul Parisului, Jacques Chirac, îi decernează *La Médaille d'argent de la ville de Paris*. Suspansul e generat de întrebarea: de ce această recunoaștere? Cine era, de fapt, Dan Vizanty?... Ipoteza cercetătorului, pe care nu o poate accepta, totuși,

ca o concluzie apodictică, întrucât nu este suficient documentată, nici argumentată, are în vedere posibilitatea ca acest eveniment să fi fost *ultima misiune* a asului Dan Vizanty. Dan Gîju admite că plecarea s-a realizat cu voia Securității, o negociere, probabil: „Dan Vizanty «a dezertat» în lumea așa-zis «liberă» dacă nu cu «voie de la Securitate», cel puțin cu aprobarea tacită, dar interesată a acesteia. Mai exact,

a plecat (ori a fost sugestionat să plece) cu o nouă și probabil că ultimă misiune importantă pentru România”.

Multe dintre afirmațiile cercetătorului Dan Gîju nu sunt pe linia *politicii corecte*, în privința poziției față de americani. E un ingredient care intră în compoziția subiectivismului creatorului, dar și în pelteaua democrației care mizează pe dreptul la libera exprimare... Zi-

ua cea mai neagră a indienilor cu două pene este o carte necesară, cu o narațiune antrenantă atât în partea de ficțiune, cât și în cea de nonficțiune, o carte care se adresează, deopotrivă, celor interesați de istoria aviației românești și celor atrași de poveștile oamenilor aflați, mai mult sau mai puțin, sub *teroarea istoriei*.

24 ianuarie 2020

Memoria fotografiei

Între două alarme, cât timp zeei de la manșă se află în recuperare, personalul din paza și deservirea aerodromului profită de ocazie și se immortalizează cu „caii lor de foc”. Cele patru imagini reproduse aici provin de la Sorin Cimpoieru (Didești, Teleorman), pe care alături de altele câteva le are

de la bunicul său, tâmplarul Anghel Cimpoieru (1918–1979), în prima fotografie (*stânga-sus și imediat dedesubt*), fost sergent în Flotila 1 Vânătoare (la Pipera, dotată cu modernul aparat de vânătoare *Messerschmitt Bf 109*), pe întreaga perioadă a celui de-al Doilea Război Mondial.

„Litere” la 20 de ani

Pe final de mai și de pandemie (sper să o nimeresc bine), am primit cu precizie de metronom, aproape, așa cum primesc lună cu lună (cu excepția dublelor, *of course*), revista târgovișteană „Litere”, numărul la zi, în speță 4–5(241–242)/aprilie–mai 2020, de pe a cărui primă pagină (totodată copertă 1) mi-a sărit în ochi orgolios-entuziast-glorios-pertinentul editorial semnat de Mihai Stan. Grație căruia, o dată terminat de citit, m-am simțit atins de insidioasa – pentru mine – aripă a nostalgiei. Aripă care mi-a mai tras o adiere imediat cum, întorcând pagina, am dat peste numele Redacției din Cer a „Literelor” („evidențiată” la *In memoriam*), an cu an tot mai consistentă, începând cu Mircea Horia Simionescu, Mihai Gabriel Popescu, Mircea Constantinescu, Henri Zalis, Gheorghe Buluță, Radu Cârnelci, Manole Neagoe și George Anca. Plus Tudor Cristea, „întemeietorul”, deja chenărit cu negru și el de anul trecut. Și dincolo de nostalgia de care ziceam, mi-am permis un moment de reflecție. Pentru că „Litere” înseamnă pe undeva un colț de lume atât de cunoscută și de dragă. Cu atât mai dragă cu cât m-am mutat de ceva ani din Târgoviște... „Litere” îmi readuce-n prim-plan, chiar și așa, în format digital, un trecut pe cât de fast, pe atât de palpabil ca însăși filele ei în care, aproape că la fiecare pas găsec fără să caut crâmpie de viață și figuri de oameni apropiați mie, aflu informații de unde nici nu gândesc și cunosc chipuri noi, de fiecare dată interesante și pe care nu le percep altfel decât rezonând ca și mine, sensibile adică la aceleași valori spirituale în primul rând, educate întru iubirea și respectul de neamul nostru, de scriitori și de artiști, în genere, și practic de tot ceea ce ține de vatra românească în care Târgoviștea voievodală își are locul ei. De astă dată, ziceam, poate și datorită impulsului dat de editorialul profesorului Mihai Stan, care subliniind momentul aniversar a marcat și în sufletul meu ceva, am întârziat o clipă în plus asupra redacției de care ziceam, mai bine-zis asupra fiecărui nume în parte, începând cu MHS și terminând cu Tudor Cristea. Și i-am revăzut aievea, parcă, acolo unde-i văzusem nu o dată, în redacția „Literelor”-lor, la vreun moment festiv legat de revistă, la ei acasă

ori pur și simplu pe stradă. Și revăzându-i, parcă nu mi vine să cred că nu mai sunt și cu toate acestea sunt, au rămas, oarecum trăiesc deși de pe crucea ori de pe piatra de la mormântul lor se poate înțelege că s-au cam dus... Și m-am cutremurat la ideea că, oricât s-ar strădui, până la urmă soarta scriitorului este să nu lase altă moștenire decât „un nume adunat pe-o carte”, cum constatase la vremea lui marele Arghezi. I-am cunoscut pe toți acești scriitori, mai mult sau mai puțin. M-au cunoscut și ei, unii chiar au scris despre mine, la rândul meu am scris despre ei, i-am intervievat, i-am fotografiat, le-am solicitat autografe... O lume posibilă datorită în cea mai mare parte (aproape că exclusiv) „Literelor” și abilității de manager și de amfitrion dovedite nu o dată de Mihai Stan. Căruia aș simți nevoia să-i închin ceva osanale camaraderești însă nu prea știu cui să mă adesez mai întâi, adică editorului, scriitorului, profesorului, președintelui SST, artizanului „Literelor”, prietenului de ocazie care a fost și rămâne și tot așa... deși cred că omul din el poate că le merită la final, cu toate plusurile și minusurile sale, că dacă n-ar avea și din unele, și din celelalte, ar fi robot mai degrabă și nu ființă pământească. Îi mulțumesc că m-a invitat și pe mine odată, cândva, scriitor încă în formare fiind, ezitant și totuși plin de avânt, necunoscut încă (așa cum nici acum nu sunt cunoscut suficient nu în marea, cât în respectabila literatură valahă), să

scriu și eu la „Litere”. Am fost onorat să scriu aici așa cum azi sunt onorat să-i dedic aceste câteva rânduri Revistei în primul rând, și totodată făuritorilor ei de ieri și de azi, de ce nu și de mâine, cu un plus pentru cel care o ține în viață și pe noi, colaboratorii, în priză, că „dacă n-ar fi” dumnealui, vorba ceea, „nu s-ar mai povesti”...

Iar concluzia este că, de azi încolo, mai mult decât acum zece ani, „Litere” își are locul bine stabilit în *Istoria literaturii române* indiferent ce ceea ce-și imaginează unii sau alții dintre iluștrii noștri contemporani. Fiindcă pe zi ce trece, număr cu număr, ediție cu ediție, se vede cu ochiul liber cum mai mult decât alte „surate” de-ale ei, și încă unele cu pretenții majore, ca de pildă „România literară”,

Colț de cenaclu târgoviștean la Biblioteca Județeană, în iunie 2006. De la stânga: Karola Kim, regretatul Gh. Duță Micloșanu, Mihail Iurcu, Sebastian Drăgan și Mihai Stan.

baricada târgovișteană „Litere” continuă să slujească mai înainte de toate literatura română pură. În vreme ce altele deși subvenționate de românul onest în fond, de plătitorul de dări dintotdeauna adică, sunt deja trombonul altor literaturi, numai română nu, transmițând mesaje subliminale mai mult sau mai puțin agresive în sluijba altor cuceritori vremelnici... Deci

cu atât mai mult sunt bucuros că încă pot sluji acest frumos bastion de rezistență românească prin cultură nu tocmai întâmplător zămislit în Cetatea celor mai viteji dintre voievozii noștri de odinioară. Practic, prin ceea ce reprezintă fizic, pe teren (inclusiv ca formă/format), cât și la sensul figurat, în subconștientul modelabil al tinerilor târgovișteni, vreau să cred că „Litere” devine cu fiecare ediție un veritabil Turn al Chindiei, de veghe peste vatra fumegândă, aptă oricând să renască aidoma păsării Phoenix. Ce combinație mortală aș îndrăzni să zic: Pasărea Phoenix, Turnul Chindiei și „Litere”. Cum să nu-mi permit să visez în tonuri optimiste?

La mulți ani „Litere”-lor noastre dragi și tuturor celor ce trudesc acolo,-n redacție, ca într-un stup de albine, ca într-o cazemată inexpugnabilă, ca într-un turn de veghe de unde se ia pulsul lumii!

Mult noroc și sănătate tuturor!

Dan Giju,
București, 27 mai 2020

O revistă care a fost și este: „Climate literare”

„Impostură și haiducie”, așa am fost tentat să-mi intitulez consemnarea din această pagină, mi-a fost teamă totuși că o să fiu înțeles greșit, așa că am reformulat ceva mai simplu și la obiect... Impostură pentru că, pur și simplu, este vremea imposturii. Și a veleitarismului, inclusiv în literatură, în artă, în toate. Cosmopoliții de ocazie dau din coadă și mârâie plini de ambăț la cultura română. La adevărata cultură română pe care o mulg din toate pozițiile și o scarmână, dorindu-i moartea dacă nu prin inaniție, cum le-ar conveni cel mai bine, atunci prin uitare, măcar, dacă nu prin otrava lentă a negării ei, ca să fie mai siguri. Și cu toate acestea, sau tocmai din această cauză mai bine-zis, se întâmplă să iasă la interval când și când, de regulă dintr-un areal periferic dacă nu chiar din hățiușul codrilor, ca pe vremea fanarioților, câte un haiduc călare pe condei, cu flinta fumegândă și gândurile ferfeniță, imaginându-și lovituri în plin menite dacă nu să revoluționeze lumea, măcar s-o scape de la dezastru, să o îndrepte și s-o repună pe făgașul logic și legic al dăinuirii ei. Și unul dintre acești haiduci – de altfel, nu prea mulți „lotri” din aceștia am cunoscut la viața mea, și asta pentru simplul amănunt că

ei sunt realmente rarissimi – se întâmplă să fie Ion Iancu Vale de Târgoviște (sau de Pietroșița, încă nu e clar!)... Care, indiferent de cine-l ține-n priză, cine-l mângâie pe creștet (el crede că Dumnezeu, *of course*) etc., de câte trăznăi a făcut și va mai face, mi-a fost simpatic din primul moment când i-am zărit

mustața zbârlită, ochiul ager-blând-scrutător și fruntea zbârcită (ca de „miner abia ieșit din șut”, vorba concitadinului nostru Mihai Stan, alt haiduc de Târgoviște, ceva mai elevat însă) în redacția cotidianului

Un „haiduc”: poetul Ion Iancu Vale, primăvara lui 2006, Târgoviște. Foto: DanG

„Realitatea... lui Pildner” prin anul de grație 1998. Și chiar dacă ajutorul meu în ceea ce-l privește a fost mai mult moral decât material, cum poate că și-ar fi dorit, plecând de la acel moment afectiv l-am urmărit și, când mi-a fost la îndemână, i-am spus o vorbă de îmbărbătare ca unui oștean gata de atac oricând cu armele lui din dotare, simple dar cinstite, între care archebuza cu cerneală, ideea și curajul, uneori și disperarea, ce-i drept, dar asta e cu totul altceva. Și tot cu simpatie am privit proiectul lui cu revista al cărei car de luptă îl mână încă-n bătălie de mai bine de un deceniu, „prințesa” lui cu rochie de „cenușăreasă”, dar cu diademă de rubine pre numele de botez „Climate literare”. Căreia, fără intenția de a-i face o prezentare ca la carte, cum poate că ar merita, plecând și de la faptul că Nea Iancu a fost atât de generos încât, deși nu am colaborat decât foarte rar cu vreun material în paginile ei, îmi menține numele caligrafiat acolo, printre colaboratorii de bază, îi ofer posibilitatea să se... prezinte, mai bine-zis fondatorul și făuritorul ei s-o prezinte aici la noi, cu atât mai mult cu cât nu-mi amintesc s-o fi semnalat vreodată, măcar.

Așadar, „într-un moment de sublimă luminare, în iunie 2007, a debutat la Târgoviște publicația de cultură și literatură românească «Climate literare», pe care am conceput-o împreună cu alți câțiva inimoși oameni de litere târgovișteni. Inițial, revista a fost susținută financiar prin chetă publică, apoi prin sponsorizările făcute de către anumiți întreprinzători particulari, de finanțare instituțională beneficiind doar aproximativ doi ani. De notat și faptul că unii scriitori, în afara colaborării literare, au intervenit și material la realizarea și continuitatea revistei; modest, dar salvator, în momente de mare impas – și au fost foarte multe...), ne-au sărit în ajutor la această, «lucrare plăcută lui Dumnezeu care nu va muri», după cum am sortit-o, fapt ce, iată, s-a «imprimat». Tuturor le mulțumesc și le doresc să aibă parte de sănătate și de tot binele din lume. Foarte importantă în existența de până acum a revistei a fost și colaborarea cu personalități și entități culturale din țară, dar și din diaspora, cu care am fost într-o permanentă legătură și de la care am primit un necondiționat sprijin. Inițial, revista a fost tipărită în format A3, după care, din 2010, a apărut atât pe hârtie, cât și electronic, dar în format A4, fiind transmisă și online, într-un larg areal cultural, atât în țară cât și peste hotare. La acest moment, revista are colaboratori din numeroase localități din România și din multe alte

țări ale lumii, după cum se poate deduce și din caseta redacțională. Ea a devenit astfel foarte cunoscută în rândul scriitorilor de limbă română, din Europa și din lume, constituindu-se, după cum s-a remarcat, «oglină a unui spațiu pan-românesc», de la Focșani și Severin la Uzdin și Chișinău, de pildă, până în Gibraltar, Israel și chiar mai mult, în îndepărtata Australie, Canada și S.U.A., de unde a adunat nume și mărturii unice, greu de identificat în alte publicații similare. Cu totul, «Climate literare» este acum un magazin literar modern, viu și alert, «așa cum numai în presa românească de la Tel Aviv mai întâlnești» (citat dintr-un interviu realizat de scriitorul Marian Nencescu). În luna iunie 2017, revista a împlinit un deceniu liniar de viață și sperăm ca, în

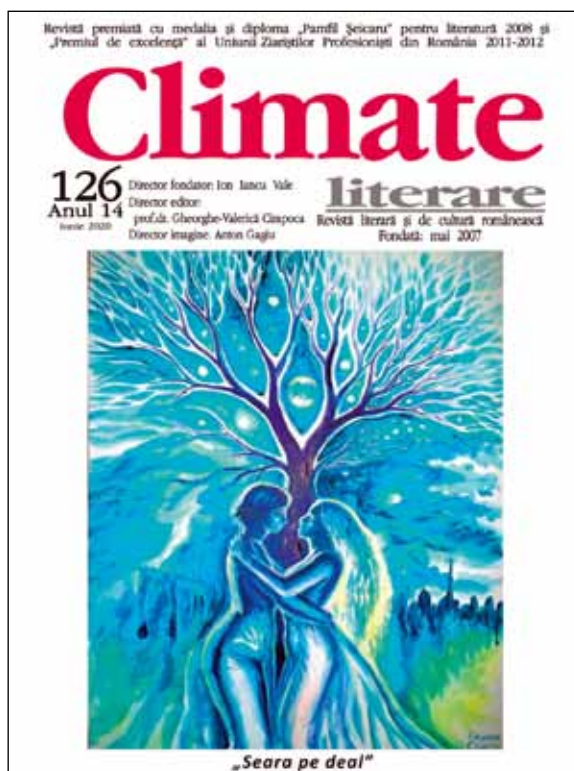
curând, să edităm și o *Antologie «Climate literare»*. În tot acest răstimp, în afara numeroșilor scriitori celebri din literatura universală (din toate timpurile), revista a inserat în paginile ei creații a circa 600 de autori contemporani, de toate vârstele, mulți dintre aceștia însemnând nume de notorietate și de mare și incontestabilă valoare literară. Au debutat în paginile acesteia, însă, și tineri condeieri, unii dintre ei fiind deja foarte cunoscuți în prezentul spațiu literar. Personal, dacă Pronia îmi va mai ține, în continuare, palma pe creștet, voi merge înainte, împreună cu cei care au fost și mi-au rămas aproape, dând uitării perioadele nefaste de asocieri și rupturi intempestive, de tentative de asimilare sau de desființare, de compromisuri, de frondă și umiliri, de agonie și

extaz prin care am trecut și, împreună cu cei care încă mai cred, sincer și dezinteresat în «lucrarea» care a fost și este revista «Climate literare», să reușim să o facem să-și continue drumul și să atingă standarde calitative superioare celor de până acum. Așa să ne ajute Dumnezeu!*

Așa zicem și noi, cu observația că n-ar fi fost chiar rău ca Ion Iancu Vale să facă și câteva nominalizări în privința „persoanelor” care i-au ținut scutul în zilele grele ale concepției „Climatelor” sale, cu atât mai mult că unii nici nu se mai află printre noi, nu? Dincolo de toate acestea, subscriem la toate celelalte și încheiem cu urarea ca revista aceasta efectiv eroică să aibă drumul cât mai lung și presărat cu florile succesului, după cum îl merită.

D.G., 7 octombrie 2020

* Ion Iancu Vale, Târgoviște, 12 iunie 2020 (text primit pe adresa de e-mail a redacției „ProARME”).

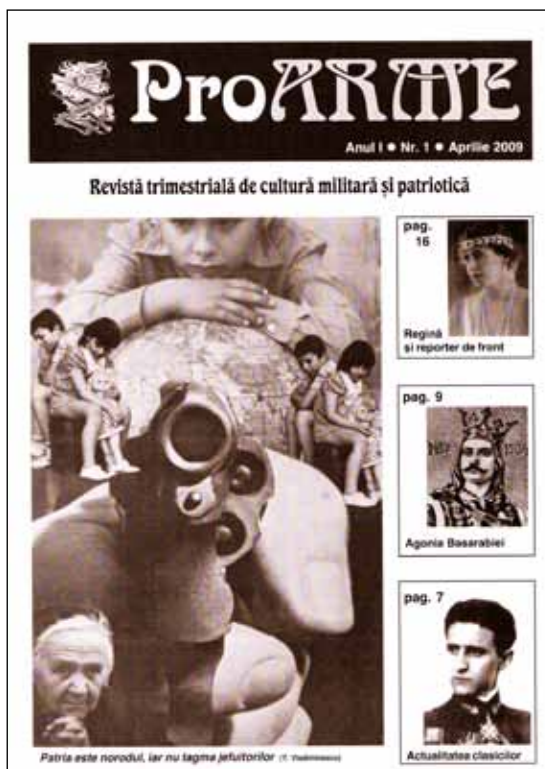

În loc de bilanț

„ProARME”, subintitulată „revistă de cultură militară și patriotică”, cod ISSN 2065-9903, ilustrată, format A4, 28 pagini alb-negru la interior, coperta full-color, din semicarton, apare din aprilie 2009, trimestrial, ca inițiativă particulară a locotenent-colonelului (pe atunci) Dan Gîju, care figurează ca fondator cu pseudonimul literar Bogdan Didescu. Sprijinindu-se pe „toți aceia care simt românește” – după cum scrie în argumentul de plecare la drum (nr. 1/2009) –, revista se vrea încă o „armă” pusă benevol în frontul „luptei pe viață și pe moarte cu măștrii efemerului, ai destructurării și ai senzaționalului ieftin, ai sclavizării întru deplina «rentabilizare exploatabilă» a puiului de valah”, în fond a românului de rând. Din anul 2012, operațiunile tehnico-editoriale sunt asigurate prin Editura Favorit din București, varianta tipărită ieșind cu tirajul între 50 și 200 de exemplare (în funcție de cerere), în varianta online distribuindu-se, prin e-mail, la alte circa 300–500

de adrese; de asemenea, revista este postată pe site-ul propriu www.proarme.ro, astfel ajungând în toate colțurile țării (o colecție completă se găsește până și la biblioteca orașului Sulina, donată de unul dintre colaboratori) și chiar ale lumii. Primele zece numere au fost imprimate în tipografia de la „Catacomba” a animoasei editoare Raluca Tudor, ulterior în alte două-trei tipografii bucureștene și din țară, în funcție de oferta de preț și de calitatea materială. Ajutor dezinteresat pentru urcarea pe platforma online a revistei s-a primit încă de la primele apariții de la inginerul Iulian Diaconu, din Tg. Jiu.

„ProARME” este o publicație de cultură ale cărei arii de interes sunt **artele** (de unde și inițiala A din titlatură), **religia** (R), **militaria** (M) și **evenimentul**, în genere, „cules” din varii domenii (E), cu specificația că autorii articolelor sunt cu predilecție militari de profesie

(în activitate sau rezervă), dar și oameni de litere din mediul civil interesați de problematica militară și național-patriotică, implicit istorică, indiferent de vârstă (medici, preoți, dascăli, studenți, elevi de liceu etc.), de orientare politică și de domeniul socio-profesional în care activează, cu condiția să respecte normele morale și *Codul deontologic al jurnalistului*.

De la data fondării și până în ianuarie 2012, pe parcursul a nouă numere, revista și-a păstrat sediul în orașul Fieni (jud. Dâmbovița). Începând cu numărul 1(10)/ianuarie–martie 2012, temporar, cu acceptul verbal primit

din partea profesorului Mihai Stan, are sediul la Târgoviște (în localul Editurii Bibliotheca), din motive strict particulare orașelul Fieni nemaiprezentând valoare de perspectivă în materializarea publicației. Tot acum, pentru creșterea prestigiului în lumea culturală regională, revista este pusă sub egida Societății Scriitorilor Târgovișteni, sens în care va beneficia și de expertiza unui *Colegiu editorial* format din profesorii George Coandă, Mihai Stan, Tudor Cristea și Victor Petrescu, figuri cunoscute și apreciate în lumea culturală din fosta Cetate de Scaun și care, în cea mai mare parte, erau deja sau vor deveni colaboratori constanți ai publicației. De la numărul 2(14)/mai–august 2013, revista „ProARME” își stabilizează sediul la București, în Sectorul 6. Periodic, revista acordă Premiul „Nicolae Bălcescu” pentru literatură de interes istoric și Premiul „Ciprian Porumbescu” pentru muzică folk cu text patriotic. De asemenea, în funcție de circumstanțele stabilite de organizatori, acordă

câte un Premiu special cu ocazia Festivalului-concurs de literatură „Primăvara albastră” de la Pucioasa, respectiv al Festivalului-concurs național de literatură „Moștenirea Văcăreștilor” de la Târgoviște.

Rubrici: Comentariul ediției, Interviu, Comentarii geopolitice, ProHISTORIA, Spionaj & contraspionaj, Puncte de vedere, Eveniment (Evenimentele FavoritE), Eroica (Eroi și tradiții), Povestiri de garnizoană (Povestiri dideștene), Poesis, Cărțile FavoritE, Cărți, oameni, sensuri (Cărți primite la redacție, Cărți fundamentale, Semnal), Cronică muzicală, Biografii, In memoriam,

Aniversări, Corespondență, Sport & Divertisment, Fotoreportaj, Fototeca ProARME, ProARTE ș.a.

Redacția: Bogdan Didescu (director fondator), Dana-Irina Stănculea-Gîju (redactor-șef), Marius Vasile, Rhee Delfi și Karola Kim (redactori), Octavian Covaci (grafică), Nicu Tăbăcaru (marketing și publicitate). Până la numărul 2(9)/ aprilie–decembrie 2011 inclusiv, tehnoredactarea a fost asigurată de Mara Șoimărescu, ulterior de Pușa Popa.

Colaboratori constanți: Florian Gârz, Livia-Mihaela Zamfir, Liviu Zamfirescu, George Coandă, Mihai Stan, Victor Petrescu, Constantin Stroe, Ion Iancu-Vale, Vali Nițu, Zaharia Potârniche, Stella Dobrogeanu-Perdix, Nicolae Diaconu, Gheorghe Indre, Dana-Irina Stănculea, Marius Popescu-Călărași ș.a.

Colaboratori ocazionali: Mihai Dragnea, Cezar Pârlog, Tudor Cristea, Ioan Scafeș, Sebastian Drăgan, Costin Sitaru, Gheorghe Șerban, Neculai Moghior, Dan Nicu, Ion Mărculescu, Florea Turiac, Lara Gal, George Toma Veseliu, Victor Sterom, Nicu Tăbăcaru, George Gheorghiu, Iulian Toader, Lucian Zamfirescu, Marian Ioan, Bogdan Stoica-Găești, Ion Georgescu, Luca Cipolla, Florian Tucă, Paul Carpen, Passionaria Stoicescu, Elena Irina Spilcă, Marina Quarticelli (SUA), Virgil Catrinou, Carmen Mușat-Coman, Victoria Milescu, Silvia Zabarcencu, Vasile Moldovan ș.a. Toate colaborările sunt voluntare (neretriuate).

De-a lungul primului deceniu de existență, în „ProARME” au fost intervievate o seamă de personalități ale lumii militare și culturale românești precum generalii (r) Dumitru-Dorin Prunariu și Radu

Theodoru, coloneii (r) Gheorghe Cojocea, Viorel Domenico, Florian Gârz, Ion Petrescu, Liviu Vișan și Ionel Boeru, scriitorii, publiciștii, medicii, preoții, profesorii ș.a.m.d. Dan Zamfirescu, Ion-Bogdan Teodor Georgescu, Mihai Stan, George Coandă, Raluca Moianu, Andreea Marin, Tudor Octavian, Mihaela Bustuchină-Vlaicu (Paris), Florentin Popescu, Valeriu Avram, Gheorghe Neagoe, Ioana Sandu, Ancu Dincă ș.a.

În 2017, apare publicația „Rezerviștii armeei C.F.”, *supliment al revistei „ProARME” realizat de Asociația Cadrelor Militare de Căi Ferate și Transporturi* (ISSN 2601-1190), fondată (editată) de colonelul (r) Dan Gîju.

Până la finele anului 2019, s-au editat (tipărit) 34 de numere, mare parte dintre acestea duble.

Redacția

Corespondență

Câteva cuvinte

pentru momentul aniversar al revistei „ProARME”

de Zaharia Potârniche

Mi s-a făcut onoarea de a mi se cere câteva cuvinte pentru momentul aniversar; atunci când va fi și când, poate că, eu n-o să mai fiu.

A trecut mai bine de jumătate de an de când caut mereu cuvintele care să spună un adevăr profund și nu orice vorbă despre Revista „ProARME” și directorul ei, domnul Dan Gîju; cel cu trei pseudonime, care cu greutate de plumb îmbogățesc paginile acestui foarte important organ de presă cultural-patriotic apărut într-un moment bine ales pentru istoria și destinul României. Mare păcat că e de un tiraj atât de redus! O mână de colaboratori, care singuri s-au ales, o susțin și-i duc mai departe carul greu la care s-au înjugat. Cine e domnul Dan Gîju, actualul colonel Gîju, o știe toată lumea, o știu bine și Uniunea Scriitorilor (*sic!*), și revistele ei, dar mai ales cei care nu-l iubesc pe domnul Bogdan Didescu pentru adevărurile dramatice pe care le susține cu intransigență alături de mulți dintre colaboratorii săi și care își iubesc Patria tot atât de mult ca și el. L-am cunoscut ca redactor-șef al „Observatorului militar”, la începutul anului 2009, atunci când m-am dus la sediul

Editurii Militare (mai corect spus, la sediul Trustului de Presă al Ministerului Apărării Naționale, *n.D.G.*) cu volumul de poeme al poetei Stella Dobrogeanu-Perdix – *Insomniă*. Și dânsul, în două pagini concise și de o sinceritate categorică, a apreciat cartea la adevăratele ei valori artistice – un moment de mare cotitură, deși foarte târzie, pentru o poetă care aproape întreaga viață editurile de Stat au mințit-o, prin cei care hotărau destinele artistice ale atâtor talente ce s-au pierdut ori au închis ochii demult. Și mulți dintre cei ce hotărau atunci acolo au plecat și ei cu păcatele lor mai mari sau mai mici, și peste ei s-a așternut definitiv uitarea. Au fost însă și prieteni mari, cu suflete tot atât de mari

* Fiindcă tot a adus vorba, simt nevoia să precizez că nu din presa militară auzise de mine semnatarul acestui text, ci de la fostul său concitadin, camarad de școală și bun prieten Ioan Leonte, ajuns din întâmplare – deși nimic nu este întâmplător pe lumea aceasta, după cum se spune – personaj central în romanul *Războiul lupilor păduchioși*, pe care începusem să-l documentez cam atunci, pe finele anilor 2000. Și cum lumea este atât de mică... (D.G.)

ca și al celui care conduce azi Revista „ProARME” și care au fost alături de cei ignorați și trimiși pe drumuri fără speranțe. Să ni-i amintim, de fapt, cu pioșenie, fiindcă nici unul dintre ei nu mai este în viață, lăsându-ne poveștile lor scrise și apărute și pentru ei în vremuri grele; și prin care azi le chemăm amintirea pioasă cu rodul minții și sufletului lor. Nu au fost puțini, dar au fost cinstiți și puternici; destul de mulți, generoși și conștienți de rolul lor pentru viitorul Țării și al Neamului din care s-au născut. Azi privim la zecile de autografe lăsate în urma lor, acolo în bibliotecile noastre și le chemăm spiritul pe care îl simțim alături de noi, cei rămași, care am reușit să înfruntăm vremurile. Căci cine îl va putea uita vreodată pe strălucitul și generosul profesor Șerban Cioculescu, care nu lipsea niciodată de la ședințele bilunare ale Cenaclului literar „G. Călinescu” al Academiei Române, încurajând, descoperind valori și ajutând atât cât îi îngăduiau limitele puterilor. Îi putem uita pe criticul și istoricul literar Ovidiu Papadima sau pe Alexandru Balaci, care luptau și ei alături de unul ca profesorul Cioculescu pentru promovarea și încurajarea talentelor pe care acest cenaclu al Academiei le selecționase cu multă grijă, formând un cerc ales de valori, ca mulți dintre ei să poată merge mai departe pe drumul destinului lor de literați, indiferent ce făceau editurile de Stat la ordinul conducătorilor? De Virgil Carianopol, reconsideratul, întors nu de multă vreme din detenție, sau de Ion Larian Postolache ori de Nicolae Crevedia și nu printre cei din urmă, minunata Cella Delavrancea, marea noastră pianistă, dar și remarcabilă scriitoare; și desigur nu-l putem trece cu vederea pe Mihail Cruceanu, venerabilul totuși artist, dar care se comporta precum cel mai democrat membru al societății, cu un respect desăvârșit pentru adevăratele valori. Sunt mult mai mulți, desigur; Tudor Ștefănescu ce îmbogățește și el decorul literar cu producțiile lui originale și tot atât de mult și fostul comisar și poet, sonetistul Matei Alexandrescu, care a lăsat frumoase cărți de poezie din acele vremuri. Și cum să-l uităm până la urmă pe Ion Potopin, mâna dreaptă a academicianului Șerban Cioculescu, care purta grija cenaclului din toate punctele de vedere! Pentru ei toți, dar și pentru mulți alții care erau alături de noi ridicăm o rugă către Cel de Sus. Aceeași rugă o alăturăm și pentru aceea care avea grijă în acei ani de talentele Națiunii în Cenaclul literar „G. Bacovia” din anii 1967–1989. Se înțelege că vorbim de inegalabila doamnă Agatha Grigorescu-Bacovia, alături de fiul ei Gabriel Bacovia, directorul Casei Memoriale cu același nume, unde și-au dus și început viața literară mulți dintre cei care fac cinste culturii noastre. Sigur că nu poate fi uitat veteranul poet Ion Th. Ilea, nici V.I. Spiridon, I.D. Pietrari, Andrei Ciurunga, Mihail Cosma, dar mai ales foarte mulți tineri care acolo și-au început drumul în cultură. Iată câteva rememorări ale unui veteran al Revistei „ProARME”, amintiri ce țin de trecut. Dar adevărata vreme a afirmării mele și a Stellei Dobrogeanu-Perdix nu poate fi ruptă niciun moment de ultimii ani ai vieții noastre în care am fost primiți cu ambele brațe în paginile revistei

„ProARME” și de larghețea cu care directorul ei ne-a pus la dispoziție paginile ei, sporindu-ne încrederea în propriul nostru talent și convingerea că am reușit să ajungem și noi în conștiința unui număr de cititori de pe internet alături de ceilalți colaboratori ai revistei. Pentru cine iubește această revistă, care a ajuns azi la aproape 60 de pagini de articole memorabile ca valoare morală și istorică știe că ea va trăi mulți ani, fiindcă țara are nevoie mai mult ca oricând de ea și de colaboratorii ei. Și sunt convins că mulți dintre cei despre care am vorbit cu pioșenie, dacă ar mai trăi și azi, când există reviste în care spiritul poporului român și istoria Neamului nostru sunt pe primul plan, mulți, dacă nu toți ar fi aderat de la început la „ProARME” cu tot sufletul. Mai ales că unii proveneau din cadrele armatei vechi, cum era generalul Atanasiu, alături de Virgil Carianopol sau Ion Larian Postolache*. Dar sunt încredințat că spiritul lor este alături de inima celor ce dau viață revistei, celor care sunt alături de inima unuia ca Bogdan Didescu, Zalmo de Gikos, acest condei care scrie cu trei mâini odată, pentru Patria și Poporul lui, ca fiu al Dâmboviței străbune și al Cetății Târgoviștene, unde îi stau alături spiritele marilor domnitori în frunte cu Mihai Întregitorul de la Mănăstirea Dealului.

București, 4 mai 2015

Nota destinatarului

Au trecut, așadar, fix cinci ani și cinci luni de când, la propunerea noastră, venerabilul colaborator al „ProARME”-lor, scriitorul inginer Zaharia Potârniche a conceput aceste rânduri care, dincolo de amănuntul că ne onorează enorm la orice oră și mai ales acum, se doreau omagiale într-un anume context. De fapt, eu unul chiar doream să marchez, cumva, un deceniu de la fondarea revistei și, cum domnul inginer părea la vremea aceea atât de entuziast, pe de altă parte însă neștiind ce se va petrece în următorii cinci ani – și recunosc aici că am luat în calcul toate ipotezele posibile și imposibile, de la dispariția vreunuia dintre actori până la aceea a revistei, între toți cel mai vulnerabil, logic vorbind, părăndu-mi-se chiar dumnealui (a împlinit recent 98 de ani; mulți înaintel!) –, prevăzător cum eram (între timp, acest simț s-a mai atrofiat, ce-i drept), i-am solicitat un mic text. Pe care nu mi l-a dat imediat și l-am înțeles de ce, desigur, după care mi-am luat gândul de la așa ceva și n-am mai insistat. Prietenul nostru însă nu a uitat și am fost plăcut surprins să constat că a scris mai mult decât o simplă însemnare, cum îi solicitasem. Mi-a înmănat-o cu mare emoție însoțită de o explicație ocazională, nu mai contează ce, în orice caz ceva legat de efemeritatea vieții, a noastră și a lucrurilor pământești ori cam așa ceva. Sigur că ideea era să le mai solicit și altora dintre colaboratori astfel de însemnări, însă cum aceștia erau și sunt cu mult mai tineri decât domnul

* Ion Larian Postolache nu provenea din cadrele „armatei vechi”, fusese însă reporter de război pe ambele fronturi, în ultima conflagrație mondială.

Potârniche nu m-am grăbit, mai ales că mă bazam mult și pe mesajele online sosite între timp, odată cu lansarea-n spațiul virtual a fiecărui număr, pe adresa de e-mail a revistei. Ba chiar îmi făceam socoteala că voi putea publica un fel de monografie a revistei atunci când va fi să fie... Adică, acum! Nu anticipam atunci, în 2015, că această aniversare va veni la pachet, între altele, cu... Coronavirusul. Implicat cu comemorarea propriei mele mame. Cu atât mai puțin că vor trece la cele veșnice câțiva dintre colaboratorii noștri relativ constanți, între care comandorul Marius Popescu-Călărași, apoi colonelul Ioan Mazere-Luneanu, chiar poeta Stella Dobrogeanu-Perdix și, nu în ultimul rând, criticul literar Tudor Cristea (care nu a colaborat propriu-zis, dar și-a dat acceptul să figureze în caseta redacțională, în careul colegiului editorial și, mai mult decât atât, a publicat în „Litere” – nr. 5/mai 2015, p. 107 – una dintre cele mai valabile, pertinente și onorante prezentări a „ProARME”-lor, reluată cu acest prilej aniversar și de noi aici, se înțelege, într-una din paginile următoare, ca un omagiu adus revistei mai ieri, totodată și ca respect al nostru punctat azi pentru harul greu egalabil, pentru verbul inspirat și, în esență, pentru memoria celui care a trudit cu atâta modestie, simț al echilibrului și respect pentru cuvântul scris). Una peste alta, cu părere de rău că nu mai suntem prezenți la apelul de azi toți cei de ieri care am pornit la drum, că nu ne-am îndeplinit decât în mică parte obiectivele propuse, dar cu bucuria în suflet că, totuși, am rezistat, iată, un deceniu întreg pe baricade (și cu voia Celui de Sus sperăm să mai rezistăm), noi, echipa „ProARME”, vă urăm tuturor celor care se

Memoria fotografiei. De la stânga: inginerul Zaharia Potârniche, poeta Stella Dobrogeanu-Perdix și Dan Giju. Era în primăvara anului 2014. Foto: Pușa Popa

întâmplă să citiți aici să nu încetați niciodată să luptați pentru ideea voastră, pentru neamul vostru și, desigur, pentru tot ce vă e mai drag pe lumea aceasta, de la părinții și copiii voștri la zborul ciocârliei în înaltul cerului românesc. Că numai luptând veți înțelege vreodată, cândva, la anii bilanțului suprem – dea Domnul să-l atingem cu toții măcar cu vârful spadei (sau al... peniței) – că nu ați făcut umbră pământului degeaba.

Mult succes și munți de satisfacții tuturor!

D.G.

București, 5 octombrie 2020

Din ecurile „ProARME”-lor

Deși nu au lipsit nici semnalele critice (altfel cum!), în cei zece ani de când tot bântuie prin lume, în genere, „ProARME” a fost primită – răsfoită, privită etc. – cu simpatie, mulți, poate prea mulți pentru ținuta ei relativ modestă în fond fiind prietenii care au scris favorabil la adresa ei. De fapt, dacă-mi amintesc bine, un singur destinatar, care primea revista în formatul online, văzând că nu se regăsește decât tangențial în paginile ei ne-a spus în doi peri să nu-l mai tracasăm – și n-am mai făcut-o, iar dacă nu-i dau numele aici e pentru că efectiv îl înțeleg pe sărmanul om! În rest, chiar dacă n-au apreciat revista, îmi place să cred că, totuși,

A fost odată ca niciodată... Singurul premiu (și de excelență!) primit în cei zece ani de existență ai revistei „ProARME”. Poartă semnătura profesorului dr. George Coandă și... unicul lucru cert de acum înainte este că valoarea distincției va crește pe măsura trecerii anilor. Mulțumim, domnule profesor!

ceilalți dintre cititorii mai puțin „cucerțiți” de gestul nostru au preferat să se abțină, cum noi înșine facem uneori în cazul altor reviste care ne interesează mai puțin, și aceasta pur și simplu din respect nu pentru ceea ce publicăm ci efectiv pentru munca noastră în slujba ideii de libertate de creație și atât. Cât va mai exista aici, pe pământul lui Mihai Viteazul și al Eminescului această libertate de care zic. Cum nu putem reproduce nici pe departe toate mesajele favorabile primite – de regulă electronic – de-a lungul celor peste 30 de ediții și zece ani de existență valabilă, la tot ceea ce ați citit (dacă ați citit!) până acum relativ la

aniversarea noastră, mai adăugăm două repere pe cât de aparte ca mod de redactare, pe atât de dragi nouă din motive pe care nu are rost să le mai comentăm. Mai spunem doar că primul material este o prezentare de acum clasică a revistei noastre semnată cu cinci ani în urmă de acela care a fost și rămâne nobilul critic literar și scriitor târgoviștean Tudor Cristea (pe care l-am cunoscut bine) și, nu în ultimul rând, al doilea material este în fapt o scrisoare scurtă, dar de mare impact în inima noastră, primită în urmă cu fix zece ani tocmai din Târgu Jiu, de la un cititor pe care nu l-am întâlnit în viața mea și, până atunci, deși persoană relativ importantă, nici nu auzisem

de dumnealui, plus că nici nu i-am trimis noi revista (însă bănuim că a făcut-o nimeni altul decât inimosul nostru colaborator Zaharia Potârniche, ceea ce nu schimbă cu nimic datele problemei)! Cu angajamentul că dacă va vrea Dumnezeu, în eventualitatea realizării unei monografii a revistei (după modelul „Păsării Colibri” a lui Florentin Popescu, dacă nu a „Mendre”-lor teleromănene patronate parcă mai ieri de prietenul nostru Stan V. Cristea), o să le mulțumim și altfel decât la modul generic tuturor celorlalți prieteni ai noștri, și cu precizarea că punem punct aici „momentului aniversar”, să le dăm cuvântul celor doi...

D.G.

Pentru cultură și spirit patriotic

O publicație substanțială este „ProARME”, revistă trimestrială de cultură militară și patriotică, al cărei director fondator este Bogdan Didescu, aceeași persoană cu poetul, romancierul și publicistul Dan Gîju. E de la sine înțeles ca o revistă condusă de un ofițer care este și scriitor să acorde interes ambelor domenii. Protagonistul rămâne [așa cum se poate vedea și în cele 58 de pagini, format A4, ale numărului 1 (20)/ ianuarie–aprilie 2015] Dan Gîju, care semnează și sub numele propriu un interesant interviu cu colonel (r) dr. Ion Petrescu, fost director al Trustului de Presă al Ministerului Apărării Naționale, autor al mai multor volume de publicistică și, în prezent, blogger activ și implicat la Adevărul și la voxpublika.md. Tot Dan Gîju, dar sub pseudonimul (preluat din unul dintre romanele sale) Zalmo de Gikos, este autorul unui amplu și acid *Comentariu al ediției* (de fapt, un editorial), intitulat *Lenin, „războiul nesângeros” al românilor și o concluzie logică*, în care, pornind de la o seamă de afirmații azi mai puțin cunoscute ale funestului personaj, ajunge la problemele ultimilor 25 de ani ai țării noastre, în care, rând pe rând, au început să se usuce toate, cu prioritate industria, apoi agricultura, comerțul ș.a.m.d. Implicat armata și tot ce ținea de garantarea suveranității, a integrității teritoriale și a independenței României s-a oflit, devenind în cel mai fericit caz instituții decorative.”

Concluzia sau, mai bine, consecința ar fi că „România de azi se prezintă ca o colonie clasică în cel mai pur înțeles al cuvântului și colonie va rămâne atâta vreme cât coloneii din «armata» ei – unii dintre aceștia cu câte două doctorate în raniță... În loc să se preocupe de instruirea cărnii de tun pentru «războiul sângeros» care bate la ușă, rup cu mare elan și frenezie bilete de intrare în unitate pe la punctele de control, cum în vechea armată (comunistă) o făceau cel mult fruntașii asistați în cel mai fericit caz de câte un «tablagiu»”.

Și tot Dan Gîju recenzează (de data aceasta ca B. Didescu) mai multe cărți sosite la redacție.

Un adevărat prieten pentru vremuri grele al „ProARME”-lor – profesorul Tudor Cristea, așa cum l-am cunoscut mereu: cu brațele pline de cărți, amabil și respectuos cu semenii săi. Era la finele lui martie 2013, la Târgoviște, după Cănaclul SST. Foto: Dan G

Între multele (și variatele) materiale din revistă mi-a atras atenția internul realizat de Bogdan Stoica-Găești cu preotul militar Nicolae Nica. Bogdan Stoica-Găești este el însuși absolvent de teologie, doctorand sau, poate, deja doctor și coordonator al unei monografii a parohiei (și a bisericii) „Sfânta Treime” din orașul frigiderelor (recenzată în revistă), așa că-i pune preotului militar întrebări, ca să zic așa, bine țintite. Preotul Nica, la rândul său, absolvent al Facultății de Teologie Ortodoxă din București, a ajuns de la o parohie din Vrancea preot militar la Brigada 2 Parașutiști, a însoțit. Între anii 2006–2011,

Batalionul 2 Infanterie „Călugăreni” în Afganistan, iar în prezent este încadrat la Brigada 1 Mecanizată „Argedava”. interviul merită citit în întregime. Am reținut un răspuns al preotului la întrebarea dacă un soldat ateu mai rămâne ateu „după ce a văzut moartea cu ochii”: „Nu știu. Depinde. Nu am întâlnit. Poate va deveni credincios, poate va deveni un ateu speriat. Va depinde de ce-i va spune moartea, dacă-i va spune ceva, și atunci poate că învață și el, ateul, ceva. Biserica este cea mai înaltă școală și pentru că în curtea ei, de cele mai multe ori, se află morminte. Pentru cei deja credincioși, știm că gândul la moarte te ajută să devii mai înțelept. Dacă știi că vei muri te vei pregăti mai mult pentru veșnicie. Și dacă trăiești pentru veșnicie, atunci nu-ți mai este așa frică de moarte. Moartea se teme de cel ce nu se teme de ea.”

„ProARME” acordă atenție și literaturii (mai ales a militarilor), incluzând în paginile sale note de istorie

literară, comentarii de carte și beletristică. Un profil *in memoriam* îi dedică Victor Petrescu lui Alexandru Manafu-Târgoviște, militar de profesie, istoric, scriitor și publicist, colaborator, între altele, al revistei „Litere”, plecat pentru totdeauna dintre noi. la doar 65 de ani. Dintre textele literare propriu-zise (poezie, proză, pagini de jurnal) incluse în numărul aici recenzat, mi-a atras îndeosebi atenția fragmentul „La o ceșcuță de mao-tai” din romanul în pregătire *Moise în labirintul cu oglinzi*, de Lucian Zamfirescu.

„ProARME” nu uită să dea, prin Dan Gîju, un confratem „Onor la *Litere!*”, cu prilejul împlinirii a 15 ani de apariție neîntreruptă a revistei noastre. Îți mulțumim, urându-i să obțină, la rându-i, cât mai multe victorii pe câmpul de bătălie al presei!”

* Tudor Cristea, „Litere”, 5(182)/mai 2015, p. 107.

Corespondență

De la scriitorul militar Dumitru Dănău
(scrisoare olografă)

Tg. Jiu, 24 noiembrie 2010

Stimate domnule colonel,

Așa cum v-am relatat (telefonic), revista „ProARME”, iunie–august 2010, a fost pentru mine o frumoasă surpriză atât prin format, subiecte, tematică, abordări, atitudine, cât și prin realizarea de gen. Mă bucur foarte mult și vă urez noi succese. Aici, în paginile revistei, totul este viu, iar „focul” de la țeava puștii de idei și imagini construiește, zidește, nu demolează (cu excepția a ceea ce violează axiologia). Vă felicit!

Îmi face, de asemenea, plăcere de a vă parveni, pe această cale, cartea Cu moartea pe moarte călcând, ea înscriindu-se în orizontul de obligație patriotică față de înaintași și de istoria eroică a României.

Cu deosebit respect,

Col. (r): indescifrabil

Memoria arhivei

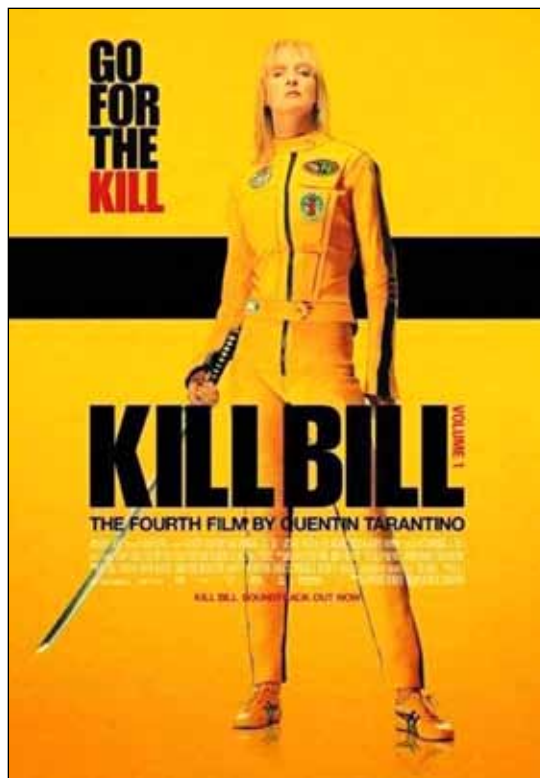
Kill Bill Vol. 1 and 2 (2003–2004): or how to take revenge on your ex

by **Katia Hiver**

With the coronavirus issue, I can't stand staying locked at home with my family... I feel as if I'd want to kill them all! This is why I decided to watch "Kill Bill" (the two Volumes, which work as a single entity). The movie starts with the quote: "*Revenge is a dish best served cold*". It clearly announces the theme of revenge that will dominate the story. Indeed, after suffering a brutal attack (during a rehearsal marriage) by her previous employee and lover (Bill played by David Carradine), Beatrix Kiddo (also known as "The Bride" or "The Black Mamba"; played by Uma Thurman) wakes up 4 years later from a coma. She discovers that her child she has been pregnant with, is presumably dead. Beatrix immediately decides to avenge her child by killing the entire team responsible for her massacre including O-Ren Ishii (Lucy Liu), Vernita Green (Vivica A. Fox), Budd (Michael Madsen), Elle Driver (Daryl Hannah) and, last but not least, Bill himself. After many hyperbolic and mythical scene fights (reminding the public of the old martial arts movies and Spaghetti Westerns), flashbacks (which help us understand the relationship and the common history between the characters) and the never-boring encounters, Beatrix Kiddo finally finds Bill. She discovers that their daughter, B.B. is still alive, lives happily with her father and is obsessed with killing. After putting her daughter to bed, Beatrix is still convinced that she must kill Bill. But the attempt fails and Bill manages to shoot a dart containing truth serum and interrogates her. The two characters both remember the past and explain truthfully their actions and feelings (more precisely: why Beatrix left the "Deadly Vipers" and why Bill tried to kill Beatrix). But as the end of the story approaches, we realise that one of them must die. Beatrix strikes the Five Point Palm Exploding Heart

Technique, a move she has learnt a long time ago from her mentor (Pai Mei). Bill accepts his fate, makes peace with Beatrix (who is also devastated), takes 5 steps and dies. The epic adventure has an epic end. I think that the most striking elements in this movie (besides the story) are the music and the colours. Tarantino has his way to choose the right songs and put them at the right moment to play with our emotions. One cannot forget the arrival of O-Ren Ishii at "The House of Blue Leaves" in "Kill Bill Vol. 1" on *Battle Without Honor or Humanity* by Hotei.

Another example: the beginning of the first movie on the song "Bang Bang (my baby shot me down)" by Nancy Sinatra. This one has a particularly double-meaning: in the song, the church bells represent a funeral whereas in the movie they refer to the "Bride's" marriage. Both songs existed before but, by putting them in memorable moments, they became part of our pop

culture. This can only show Tarantino's knowledge about music.

The exaggerated use of sound effects is to be noted as well. This method allows us to not take too seriously or be affected by the fight scenes. Sincerely, without this I would've been SO disgusted by the movie (and all that blood), that I would've barely watch it. Hopefully, Tarantino used irony and exaggeration (thanks for that!). As for the colours and

the shots, there is a real aestheticism due to the elaborate setting and long shots. There are a lot of little symbols that once understood, give a whole other dimension to the movie (for instance the small object in the snowy fountain at the end of the first movie). Every photographic method is used for specific reasons in these movies: black and white shots, shadow photography, the use of anime, the use of unnatural colour tones... Again: we understand that Tarantino has seen A LOT of movies and grasped the effect that each technic had on the public. So, basically Tarantino manages to put all his knowledge of Western and martial arts movies in one incredible story. Uma Thurman (who also participated in the creation of the main character along with Tarantino) does an incredible job in portraying a young woman whose live and baby are taken away, deciding to seek for revenge. The music, as always, manages to play us while still keeping us curious about the ending. In some words: inspiring while still to be afraid of, new while still old and memorable, with a happy but also a sad and unexpected ending. (No, I'm totally not showing off my antonym finding skills). But on a more serious tone: those movies are definitely a must-see!

Miruna Stanciu, antreprenoare:

„Să te dai la o parte doar în fața a ceea ce este făcut de Dumnezeu!”

un interviu de Dana-Irina Giju

Miruna Stanciu (n. 15 februarie 1979, comuna Cocora, județul Ialomița) a absolvit în 1997 Liceul de Poligrafie și Tehnică Cinematografică din București (actualul Colegiul Tehnic Media), a urmat trei ani de studii superioare în cadrul Colegiului de Tehnoredactare (2000), apoi Facultatea de Contabilitate și Informatică de Gestiune la Universitatea Artifex București, specializându-se ca mecanic auto, singura femeie din generația ei, la un moment dat, cu atestat de șef de service înregistrat la Registrul Auto Român. În anul 2011, împreună cu Silviu Țițirigă, a înființat firma BLUE CAR SERVICE, un service auto care dispune de echipamente de diagnosticare de ultimă generație, de o echipă tânără, determinată, cu un nivel profesional ridicat și o conduită ireproșabilă datorită cărora se situează în topul service-urilor din Capitală. Aceste servicii de calitate sunt oferite în cartierul Giulești (sector 6, Drumul Săbăreni nr. 28) într-o locație generoasă (4 200 mp) compusă din ateliere de vopsitorie, mecanică, tinichigerie, electrică și diagnoză (ITP), cu 60 de locuri de parcare și un birou de recepție a clienților. Firma găsește întotdeauna soluții pentru orice tip de mașină. Ordinea, profesionalismul, promptitudinea și transparența sunt atributele după care își ghidează activitatea cotidiană.

– În primii ani ai copilăriei se conturează, adesea, abilitățile care pot sta la baza profesiei pe care ne-o alegem ca adulți, părinții jucând un rol esențial în formarea psiho-emoțională a copiilor. Cum se juca fetița Miruna cu păpușile ei?

– Sunt mulți părinți care consideră că fetițele trebuie să se joace cu păpușile, dar la mine n-a funcționat. De foarte mică am fost curioasă la tot ceea ce se putea demonta. Mergeam pe stradă și adunam tot felul de șeibi și piulițe pe care le uitam prin buzunare, spre disperarea mamei când îmi băga hainele la spălat. Tata a fost un mecanic tare priceput, cu renume în localitatea mea natală, și de fiecare dată când repara un tractor sau orice altceva, eu mă aflam tot timpul în preajma lui. În timp ce sora mea mai mare se juca cu păpușile, eu avem o basculantă din plastic pe care o tot dezmembram și o reparam la loc. La un moment dat, puțin mai târziu, am primit cadou un casetofon, nou-nouț, cu carcasa din lemn. Am luat niște șurubelnițe, m-am băgat sub o masă și – surpriză pentru ai mei! – l-am făcut bucăți. Și în vreme ce mama mă altoita, tata îi spunea: *Lasă în pace „băiatul” lu’ tata!* De aici a început totul. Tata mă lua adesea și manevram din brațele lui volanul mașinii. La nouă ani am pornit motorul unui tractor și am plecat singură pe drum.

Viitorii tractoriști de la SMA-urile de pe vremea lui Ceaușescu veneau să învețe pe secții departajate diverse componente, gen cutii de viteze, saboți, sisteme de frânare etc., și auzeam povești de la tata cum unul confunda cuzinetul de bielă cu acela de palier și tot așa. Îmi plăcea așa mult domeniul, asistam adesea la instructajul lor, inclusiv când tata îi certa.

– Așa s-a născut pasiunea dumneavoastră pentru mașini. Nu v-ați gândit la vremea aceea să studiați la un liceu profesional de transporturi auto?

– Tot timpul am dorit să fac altceva față de majoritatea. De exemplu, mi-am ales Liceul de Poligrafie și Tehnică Cinematografică din București, deși nu știam absolut nimic despre acest domeniu, doar pentru simplul fapt că era singurul din țară. Și asta am vrut să fac atunci! În același timp, tata mereu îmi tot spunea: *Fă orice, dar nu mașini, nu service, pentru că bărbații vorbesc urât. Vreau ca tu să fii o doamnă, să lucrezi într-un birou...* Acesta a fost visul lui pentru mine. Totuși, când mi-am luat prima mașină, el mi-a dăruit o trusă de scule, mare și roșie, care se desfăcea pe sertare. De la tata am învățat primele informații tehnice. Niciodată nu mi-a plăcut să citesc literatură, însă când găseam un manual despre un utilaj oarecare – de exemplu despre tractorul model U650, unde se descriau în amănunt funcțiile carburatorului, electromotorului etc. – îl citeam fascinată din scoarță în scoarță, ba chiar de mai multe ori. Adoram mirosul gazului de eșapament, nu mai zic de motorină și benzină. La fel și acum, abia aștept să revin la service din cel mai spectaculos concediu... Eu așa mă relaxez. În mașină nu pun niciodată muzică, pentru că îmi place să ascult cum toarce motorul, îl simt plin de viață. Da, mă atașez de mașina pe care o conduc.

– Cum s-a împăcat mama cu profesia pe care ați îmbrățișat-o din care astăzi, iată, ați făcut un business.

– Mama, la rândul ei, voia să mă vadă tot o mare doamnă, nu a fost niciodată de acord cu alegerea mea. Până să ajung aici, în propriul service, pentru că pasiunea mea rămân TIR-urile, mașinile mari, am lucrat

Miruna, la nici doi ani, în 1981, între sora ei Anișoara (stânga) și o mătușă.

un timp într-un magazin cu piese auto pentru camioane și semiremorci, apoi am dorit să cunosc problemele ansamblului punând mâna efectiv pe fiecare piesă în parte și am ales să lucrez apoi într-un service, trecând prin toate etapele. Cea mai grea a fost învățarea tuturor pieselor. Pe vremea aceea, tocmai mi se stricase o Dacie 1310 și tot mergeam cu ea la un văr de-ai mei, un foarte bun mecanic. Și asta mă cam amăgea, nu voia să-mi arate explicit, spunându-mi că meseria se fură, altfel nu se învață. Atunci m-am enervat. Și pentru că locuiam la curte, mi-am desfăcut pur și simplu singură mașina pe bucăți-bucăți, punând bilețele cu poziția acestora în diferite faze (fixare, deșurubare etc.), ajutându-mă de niște manuale tehnice pe care le tot adunasem. Sigur că nu am reușit să o mai asambliez la loc, m-am încurcat la planetarele scurte și lungi, așa cum avea Dacia pe vremea aceea.

– Nu e dificil să conduci în parteneriat ca femeie un business auto, care ar părea o „lume” exclusivă a bărbaților?

– Unii clienți-bărbați nici nu acceptă să vorbească cu mine. Uneori, intru în mici dispute constructive cu băieții mei din service, pentru că îmi place să-i provoc. Mai ales când apare o anumită problemă la o mașină în lucru pe care nu o depistăm repede. Există momente amuzante când ne contrazicem chiar în fața clientului. Toată lumea își pune atunci mintea la contribuție, fiecare vine cu fel de fel de idei, cu posibile cauze ale defectului respectiv.

– Când am venit prima oară la BLUE CAR SERVICE, în calitate de clientă, am fost plăcut surprinsă găsind aici o echipă de fete.

– Mda, bărbații nu erau foarte încântați, eram trei fete pe atunci care interacționam direct cu clienții noștri: Patricia, mâna mea dreaptă, contabilă și cu mine. Un avantaj ar fi că avem foarte multe cliențe care vin aici de drag, ca dumneavoastră. Încă de la început, am convenit cu băieții ca toți clienții noștri, indiferent de cunoștințele tehnice pe care le au deja, să primească explicații tehnice asupra problemelor mașinilor, chiar dacă poate unii nu înțeleg bine despre ce este vorba. Mi se pare corect să dat explicații clientului! E o formă de respect. Pentru că el memorează ceea ce i-am spus și o să transmită informația mai departe unui cunoscător,

care îi va recomanda să nu mai calce la acel service pentru că mecanicul e prost.

– Și totuși în domeniul acesta, bărbații – vorba tatălui dumneavoastră – sunt tentați să vorbească mai „fără perdea”. Dar de câte ori am venit aici, nu am remarcat niciodată acest lucru, băieții dumneavoastră sunt extrem de binevoitori și respectuoși.

– Da, se mai fac unele glume nesărate, uneori ridicăm și tonul, dar una peste alta, în service-ul nostru nu se vorbește urât. Am instituit regula „numărul 5”: la fiecare înjurătură, se cotează cu 5 lei. La început, se strângeau o grămadă de bani cu care făceam un grătar pentru toată lumea. În timp, cutia e tot mai goală. Într-o altă perioadă, chiar de Crăciun, am fost așa de supărată pe ei, încât tot banii strânși (inclusiv „berea” lăsată lor de către clienți), i-am donat fundației cultural-umanitare SO.SI.SE.SA. (SOciabilitate, SImpatie, SErvire, SALvare) care se ocupă de copii și bătrâni defavorizați, pe care o susținem și noi cum putem. În fiecare an strângem scrisori de la copii în prag de sărbători și jucăm pentru ei rolul lui Moș Crăciun.

– Cum se coordonează profesionist o echipă de 20 de mecanici, tinichigii și vopsitori auto, știut fiind că românul muncește cu spor mai mult împins de la spate?

– Din păcate, chestia asta pare să fie ceva specific nouă, ca mentalitate românească. Eu de oamenii mei sunt foarte mulțumită, nu am ce să le reproșez din punct de vedere profesional, doar că am observat în timp că, într-adevăr, le place să stai la spatele lor. Colegul meu Silviu, ceva mai autoritar, îmi atrage de multe ori atenția că, după ce pleacă el din firmă cu diverse treburi, încep să se „prelingă” unii băieți spre ieșire. El îi ceartă și imediat îi

Adrenalină cu... motorină.

Alături de Anișoara, în zilele noastre.

iarță. Eu nu pot fi așa! Pe mine, dacă m-ai supărat, nu mai acord a doua șansă. Sunt foarte categorică la consumul de alcool la locul de muncă. Le pun băieților alcooltestul exact când le e lumea mai dragă. Asta nu iert! Aici răspund pentru viața lor, cu toată protecția muncii făcută la zi. Am montat o grămadă de camere de supraveghere și totuși ei găsesc întotdeauna un loc mai puțin vizibil în care să se retragă așteptând să-i chemăm cu treburi. Vă dau un exemplu cum găsesc porțițe în a pierde timpul. Să zicem că trebuie înlocuite plăcuțele de frână și discurile, însă când desfac autoturismul, băieții constată că sunt uzați și compensatorii (etrieri) dar nu ne transmit acest lucru. Și, uite așa, pentru că piesele pe care le comandăm vin în service din oră în oră, ei găsesc vreme și pentru facebook. Iar asta se întâmplă în fiecare zi, dar încercăm să nu ne plângem. Salariile le oferim în funcție de capacitatea lor profesională, pe specializări (cutii de viteză, distribuție, motoare etc.), selecția la angajare făcându-se pe bază de interviuri – o adevărată provocare. Prima dată avem o discuție teoretică, gen unde se află biela, pistonul ori baia de ulei, urmează o probă practică cu supravegherea cuiva competent. Îți dai seama din prima dacă se pricepe prin felul în care manevrează sculele, când nu băjbăie după cheile de 8, 10, 12...

Am pus bazele acestui service împreună cu colegul meu Silviu Țițirigă acum aproape zece ani, fiind pentru noi o pasiune din care nu ne îmbogățim. Credeți-mă că noi trăim decent, supraviețuim. Am stat cu chirie până acum doi ani, recent mi-am cumpărat un apartament.

– *Munciți zece ore pe zi, mai aveți timp și pentru altceva?*

– Da, am „copiii mei de weekend”, ai vecinilor și prietenelor mele, pentru care „Doamna Mecanică” face diverse chestii: montează lanțuri, pedale și reglează bicicletele cu care ne plimbăm apoi prin parc, alergăm prin curte, avem și activități de vizionare a filmelor, dansăm în fața televizorului, pictăm, ne jucăm împreună „Clash Royale”. Fac echipă bună cu ei. Ador când îmi

spune „Viermele” de 6 ani: *Mi-a fost așa de dor de tine, te iubesc din tot sufletul meu...* Din cauza unor probleme medicale, nu am putut avea propriul copil, iar din anumite cerințe birocratice nu am reușit nici adopție și mi-am zis că un copil nu se cumpără, iar cine are să-i trăiască! Energia mea se îndreaptă acum spre acești „copii de weekend”, spre casa de copii din apropierea serviciului și înspre acțiunile caritabile organizate de fundația SO.SI.SE.SA. Cu doi nepoți pe care îi iubesc, mari acum, peste 20 de ani, am lăsat totul în voia lui Dumnezeu. Cel mare, Tiberiu, a moștenit pasiunea pentru mașini, e șofer profesionist, tocmai și-a cumpărat un cap tractor și semiremorcă pe lângă alte utilaje, lucrează în agricultură. Tradiția motoarelor în familie merge mai departe!

– *Cum vă împăcați cu prejudecățile societății românești, în anumite privințe pare că încă nu am ieșit din Evul Mediu, căci femeia trebuie să rămână în inferioritate în anumite îndeletniciri... Faptul că ea trebuie să meargă cuminte în spatele bărbatului, că el are întotdeauna dreptate, că bărbatul este cel mai puternic și trebuie să stea în capul mesei și tot așa.*

– Unele dintre noi ne luptăm cu această mentalitate. Surprinzător, poate, majoritatea clienților bărbați mă apreciază ca șef de service auto, simt că le face plăcere să vorbim, uneori mă provoacă încercând să-mi testeze cunoștințele în domeniu. După cum sunt și clienți care mă sună să-mi spună panicați că li s-a aprins beculețul cu „soarele” din bord. Pe bune? Și asta în epoca google! La polul celălalt, am clienți de toată admirația. De pildă doamna Simona, care lucrează la Institutul Național de Cercetare–Dezvoltare pentru Ecologie Industrială (ECOIND), o femeie foarte deșteaptă și mult mai tehnică decât o grămadă de bărbați clienți pe care i-am cunoscut. Soțul dânzei nu se bagă niciodată, doar ea schimbă becurile farurilor, știe exact când îi „bate” volanta. Dar există și femei-clienți care nu vor pur și simplu să discute cu mine, probabil nu le inspir suficientă încredere.

– *S-a întâmplat să refuzați pe cineva care v-a solicitat ajutorul în service?*

– Niciodată! Ba chiar într-o zi a venit la noi un domn foarte-foarte în vârstă, fragil și cu niște dizabilități locomotorii, mașina fiindu-i adaptată în acest sens, care – după ce i-am rezolvat problema – mi-a promis că vine cu fiul său frumos și deștept, profesor doctor universitar. Și când mă așteptam mai puțin, într-o zi mă pomenesc aici cu clientul nostru fragil însoțit de un alt... moș. Imaginați-vă că domnul acela, într-adevăr extrem de cultivat după cum se exprima, a venit special la noi ca să ne mulțumească pentru că niciun alt service auto nu a dorit să-l ajute în vreun fel pe tatăl său atât de vârstnic.

– *Presupun că v-ați confruntat cu tot felul de situații comice între atâtea tipologii de clienți care vă calcă aici pragul.*

– Cum să nu, am suficiente pentru o carte întregă... Îmi amintesc acum de o doamnă tare drăguță, care a solicitat în mod expres ca, după remedierea problemei, mașina să-i fie adusă acasă, la scara blocului. Bineînțeles, am trimis un băiat cu mașina, toate bune și în regulă, până mă sună doamna

La serviciu sau la... service: unul și același lucru! Până la urmă, ceea ce contează este să muncești de plăcere.

extrem de afectată că: *Vai de mine, dar nu este posibil așa ceva... cu mașinuța dumnezei...* Nici nu am apucat s-o întreb care era necazul, am rugat-o doar să vină când dorește, eu o aștept chiar după program, dacă e cazul. Deja îmi făceam tot felul de gânduri, poate că băieții i-au zgâriat-o sau s-a întâmplat ceva pe drum când i s-a adus acasă. În fine, când ajunge în sfârșit doamna cu mașina înapoi – tocmai din partea cealaltă a Bucureștiului –, cu o față desfigurată mă întreabă: *Cum este posibil, doamnă, să-mi dați mașina în condițiile acestea?* Când mă uit, una dintre jantele mașinii era plină de praf de la chitul folosit de băieții la reparația respectivă. Am respirat ușurată când i-am rugat pe aceștia, aflați deja cu mult în afara programului de lucru, să aducă repede o găleată cu apă și cu un burete să-i sclipească doamnei janta de la autoturism. Da, una peste alta, asta-i viața, noi să fim sănătoși, îi acceptăm și îi respectăm pe clienții noștri, toți suntem oameni, cu bune, cu rele...

– Ce perspective de viitor există în acest domeniu ori cum s-ar mai putea extinde firma BLUE CAR SERVICE?

– Cu cei 20 de angajați pe care îi avem ne descurcăm, cum s-ar spune supraviețuim decent. Poate ne-am dori mai mult ca să ne extindem activitatea, deocamdată ne gestionăm echilibrat afacerea în această formulă. Nu am putea face față, de exemplu, cu 30 de clienți simultan. Întotdeauna e loc de mai bine, în orice domeniu lucrezi cu pasiune.

– Ne apropiem de finalul discuției noastre și mi-ar plăcea să oferți aici un sfat părinților de... fete ceva mai nonconformiste.

– Dacă o fetiță este atrasă de mașini, de volan, de motoare, sau de un arc, un pistol, chiar o sabie – ca să fim în ton cu tematica revistei „ProARME” – dragi părinți, nu-i reprimăți pornirea! Nu e obligatoriu ca ea să se joace numai cu păpușile. La fel cum un băiat ar fi putea fi atras de prepararea alimentelor, se știe doar că bărbații sunt cei mai buni bucătari. (Eu la bucătărie nu mă prea pricep!) Lăsați copiii să-și descopere singuri pasiunile, nu-i îngrădiți, părinții trebuie să-i ajute să se dezvolte. În plus, nu există copil obraznic! Pe mine tata m-a lăsat să fac toate prostiile și totuși el vedea doar partea bună a lucrurilor. Chiar și atunci când m-am suit într-un tractor cu două remorci, pe care la un viraj scurt le-am băgat într-o șură de lângă casă. Tata mă încuraja mereu, ceea ce m-a întărit în timp, spunându-mi că orice se rezolvă pe lumea aceasta și că un lucru construit de om trebuie să încerc să-l fac și eu. Că e imposibil să nu-mi reușească. Zicea: *Să te dai la o parte doar în fața a ceea ce este făcut de Dumnezeu!* Fiind un copil destul de rebel, mai avea pentru mine un sfat: *Tu mie îmi spui întotdeauna adevărul pentru ca să știu cum să te apăr.* Din păcate, bărbați ca tatăl meu nu mai există astăzi. Era genul de om care făcea orice și rezolva întotdeauna totul! Felul în care m-a educat și m-a călîit el m-a determinat să fiu responsabilă. Dacă greșeam, îmi spunea cu umor că-mi „taie capul” și n-am decât să merg așa prin lume. Evident că o luam metaforic, dar replica tatei era sfântă pentru mine. M-a găsit într-o zi „băgată” cu totul în uleiul de la tractor și nu mi-a spus nimic. Nu m-a certat niciodată. Totul era permis pentru el în lucrurile lumești. Am spart din greșeală o lustră: *Și ce dacă, nicio problemă, luăm alta!* Și așa mi-am tot câștigat încrederea. Mi-ar fi plăcut să am forța unui bărbat, dar în același timp nu sunt nici o femeie în adevăratul sens al cuvântului, adică îmi lipsesc formele, rotunjimile. Aici, la firmă, clienții mă confundă cu o secretară. Dar pe mine nu mă doboară nimic. Nici măcar un bărbat!

Pasiunea ei... volanul!

CINEMATOGRAFIE ȘI PANDEMIE sau De la *Învățăturile veteranului Barbone către locotenenții promoției '86 la Decalogul profesorului Chomsky*

de Zalmo de Gikos

Erau anii când în regulamentele militare și în hârtoagele poli-
trucilor scria una, de pildă că soldatul
este elementul de bază al organismului
militar, așa după cum subofițerul este
coloana vertebrală a armatei, iar pe teren
și din gura veteranilor armei descopeream
alta, cum că, de fapt, soldatul ar fi nimic
altceva decât „cea mai parșivă insectă
de pe băătăura unei cazărmi” (asta am
reținut-o de la maiorul – viitor colonel
– Lucică Zamfirescu, autorul romanului
Moise în labirintul cu oglinzi apărut la
noi, la Favorit, acum nu prea mulți ani;
a nu se înțelege însă că de acolo din
carte am preluat definiția, ci din cu totul
alt context). Nea Lucică însă era mic
copil pe lângă alți „teoreticieni” în domeniu
care, și mai clar, defineau soldatul drept
o reptilă căreia, neapărat, „trebuie să-i
dai tot timpul de lucru, că dacă nu-i dai
tu de lucru ei, îți dă ea ție”. Și nu în
ultimul rând, că reptila aceasta, adică
soldatul, este între atâtea altele „un reșou
care trebuie ținut permanent în priză,
adică sub presiune, fiindcă altminteri,
dacă e lăsat liber, se apucă să gândească.
Și soldatul gândește întotdeauna prost”.
„Maximele” acestea două din urmă le-
am auzit de mai multe ori și, firește, de
fiecare dată din varii surse, cum precizam,
însă nu știu de ce, pe retina memoriei
mele a rămas una singură, și anume
locotenentul-major Barbone, un genist
cu alură de *cow-boy* dintre cei mai
veritabili, tipul deșirat, crăcănat, brunet,
cu o mustață vag pleoștită și afumată
din plin cu mahorcă, un pic bețivan dar
nu atât încât să bată la ochi (de altfel,
om prevăzător, se căsătorise cu o bar-
maniță) și una peste alta băiat de comitet,
întâlnit în primul meu batalion de drumuri,
fost loțiitor de comandant de companie
la Fetești și mutat disciplinar la noi, la
Otopeni, pe nobila funcție de comandant
de pluton. Asta după ce fusese la un
pas să înfunde pușcăriă, cot la cot cu
doi dintre soldații din compania sa care,
ce să facă și ei, într-o noapte cu lună

oarbă spărseseră ditamai vagonul cu
țigări *Stewardess* și *BT* exportate de
bulgari cu prioritate la ruși (în parte și
la noi, cu deosebire *BT*) și, ca să-l implice
și pe el în eventualitatea că vor fi dibuiți
de poteră, îl mituiseră cu un cartuș adus
chipurile de sora unuia dintre ei care
era nevastă de vaporean, vezi Doamne,
sau de șofer de TIR, nu mai rețin exact,
cert e că Barbone a înghițit hapul și încă
fuma țigarete din acelea când miliția
economică, luând-o pe urmele hoților,
a ajuns cu investigațiile de rutină și la
compania de diribiști de peste drum de
traijul din Fetești, numai că ce să mai
investigheze când corpul delict fumea
de zor chiar de sub mustața locotenen-
tului-major... Și acum, scăpat ca prin
urechile acului doar cu o pedeapsă
disciplinară, deși numai el știa cum,
Barbone al nostru o făcea pe filosoful
Epocii de Aur, însă nu înțeleg de ce –
adică atunci, imediat, nu am înțeles, că
mai apoi... – niciunul dintre noi, locotenen-
ții promoției 1986 (nimeriserăm fix nouă
bucăți în batalionul acela, dintre care
doi ajunseserăm chiar la Otopeni, în
preajma „maestrului”) nu aveam nici cel
mai mic chef să îi dăm ascultare, adică
să procedăm întocmai cum ne povățuia
și chiar mai proceda el însuși, când și
când, și de regulă când era mai prost
dispus. Ba mai mult, eram cu atât mai
hotărâți să ne respectăm subordonații
cu cât nu trecuseră decât vreo câteva
luni din momentul schimbării epoletului
de simplu elev de școală militară cu acela
de ofițer, deci încă mai aveam capa-
citatea să gândim sau măcar să ne
amintim că numai alaltăieri, parcă, tocmai
ce ne fuseseră aplicate și nouă, de către
superiorii noștri, câtă vreme avuseserăm
statutul echivalent cu al subordonatului
aflat pe cea mai de jos treaptă a ierarhiei
militare, ceva din „lecțiile” propovăduite
cu atâta încrâncenare de Barbone, și
încă ne mai erau aplicate chiar și atunci,
e drept însă că mai cu mânuși de catifea,
dar tot ne erau aplicate, de la comandantul

companiei în sus până ă-hă!, cât puteam
noi să pătrundem cu instrumentele optice
din dotare, numai că acum ni se spunea
clar să o facem și noi, de la nivelul nostru
în jos. Firește că altă generație fiind,
totodată având și *altă* școală la bază
– totdeauna se repetă povestea –, am
zis că noi suntem în posesia unor metode
evolute, așa-zis pedagogice, normal,
de a ține în frâu subordonații, ceva cu
apelare la logica și, îndeosebi, la intelectul
acestora care imposibil să nu aprecieze
și ei că le doream binele. Asta până la
primă probă practică (fiindcă „teoria ca
teoria, dar *practica* ne omoară”, vorba
cui a zis), atunci când, confruntându-ne
cu primele probleme reale la trupă în a
cărora rezolvare „metodele” noastre
moderne, pedagogice și, mai ales, re-
gulamentare aveau efectul exact invers
decât cel scontat, n-am mai nimerit să
apelăm, în disperarea de cauză, uneori
și din comoditate, e drept, la „învățăturile”
tătuclui Barbone și ale celorlalți din
compania veteranilor. Și ce s-o mai
lungesc, o spun pe șleau că între toate,
cea mai la îndemână metodă aplicată
de Barbone era săpatul gropilor. Adică,
plutonul de soldați venea obosit mort
de pe șantier (lucram pe atunci la cons-
trucția celei de a doua piste a aeroportului
Otopeni, azi „Henri Coandă”, că numai
cu una singură nu se putea denumi
„internațional”), și era de lucru ca la ocnă,
nu glumă; oamenii se spălau, își puneau
ținuta la punct pentru a doua zi, luau
cina, se făcea apelul de seară numai
că după aceea, în loc să beneficieze de
o oră liberă după-masă până la stingere,
se trecea direct la săpatul unor gropi de
anumite dimensiuni pe terenul din spatele
taberei sau acolo unde ochiul de vultur
pleșuv al comandantului lor găsea un
perimetru numai bun de „antrenament
susținut pentru luptă”, ideea fiind că sol-
dații nu săpau așa, niște gropi oarecare,
ci locașuri individuale de tragere, tranșee,
puncte de comandă etc. Și săpau samurarii
până la stingere, sub stricta supraveghere

a caporalilor (cărora, pentru a li se câștiga încrederea, plus că trebuiau recompensați, nu?, li se promiteau multe și chiar li se acorda suplimentar câte o zi la permisie, poate o primă în bani etc., amănunte care nici nu mai contează acum fiindcă, oricum, le făcea plăcere și lor să comande, să o facă pe șefii dacă se putea non-stop. Asta fără a mai pune la socoteală că, în eventualitatea că nu aveau rezultate, erau retrogradați imediat la munca de jos, la lopată, știindu-se bine că alții ca ei abia așteptau să le ia locul în schemă și să apuce cu ambele mâini biciul de vătafi de plai, ca să lovească), după care iar își puneau ținuta la punct și abia pe urmă se culcau, în sfârșit, dormind duși până a doua zi când, cu un Barbone freșuit și scos ca din cutie, reluau programul de la capăt... Chestia cu săpatul gropilor era cea mai la îndemână corvoadă, cam cum e cu masca anticovid la noi acum, în plină pandemie, dar mai erau și altele, de pildă spălatul salopetelor; seară de seară, murdară sau curată, fiecare soldat își spăla salopeta, dar cu simț de răspundere, nu așa... de ochii soacrei, după care trebuia să stea la rând, la uscător, ca să pună mâna pe unicul fier de călcat din dotarea subunității ca să și-o usuce (asta dacă nu alegea să și-o pună direct sub cearșaf și să și-o usuce cu căldura propriului corp, în timpul somnului), că atâta-i trebuia, să-l prindă plutonierul de companie a doua zi de dimineață, la raport, că are salopeta udă, murdară, necălcată, ruptă sau mai nu știu cum! Și vara ca vara, că e cum e, însă toamna, când afară e deja frig iar la calorifere încă nu se dăduse agent termic (în anii aceia de „tristă” faimă, oricum se dădea cu țârâita!), o salopetă din aceea de bumbac, de culoare kaki, nu se usca de seara până dimineața nici s-o rogi frumos. Deci, săpat tranșee și spălat salopete, în vreme ce alții – de soldații din alte plutoane zic – făceau pur și simplu instrucție de front la nemurire cu accent pe pasul de defilare, și vorbesc de pasul de defilare din anii mei de locotenenție, nu de lambada de după 1989!... În fine, nu detaliez, că am făcut-o undeva, într-un roman de capă și lopată, unde un camarad pusese mai mare peste toți, inclusiv peste caporali (e drept, pe caporali nu-i trecuse la munca de jos, atâta doar că nu-și mai comandau oamenii din grupă), un fost boxer la categoria semigrea, și cu cinci ani de „facultate” pe deasupra (asta a contat la modul decisiv), în fața căruia, deși din același ciclu cu ei, nu crâcnea niciun „pufarez”,

ba unii se mai și întreceau în executarea dispozițiilor sale, ca să-i între pe sub piele, să se evidențieze că deh, ca românul supus, poate-l lauda pârâiașul la „stăpân” și se învățea și el de vreo mângâiere pe creștet, ceva... Și săpau gropi ca la Verdun, ziceam, ca, a doua zi, să le astupe și tot așa..., de unde și apariția substantivului *meopeu*, inventat nu se știe unde, când și de către cine, dar în orice caz, cam într-un astfel de context; *meopeu*, abrevierea de la MOP, în clar „muncă de om prost”, după cum se zicea, numai că nu era chiar așa decât aparent, întrucât consecințele indirecte și chiar pe termen lung erau infinite. Căci și dacă nu le organizai astfel de munci, soldații apreciau ce apreciau, te cântăreau cât de cântăreau și, exact când îți era lumea mai dragă, numai ce te trezeai că au sărit gardul să fure fructe – și chiar covoare persane sau ce mai găseau pe culme, la uscat – prin grădinile sătenilor de la șosea, să bea tot ce prindeau pe traseu, de la trascău cerșit pe la casele oamenilor până la vin spumant achiziționat din timp și dosit prin vreo grotă strategică, să violeze vreo găină sau chiar gospodină..., mă rog, ca să nu mai spun că, uneori, uitau să revină la cazarmă cu zilele, intrând fie în comă (mi s-a întâmplat și mie de vreo trei ori) fie, cel mai probabil, în poziție de absență nejustificată, apoi de dezertare și tot așa, și erau cazuri fericite, că alteori au dat să fure benzină din vagoanele cisternă și s-au electrocutat la firul de deasupra ori au luat foc de la vaporii emanați din măruntaiele recipientului!... În orice caz, numai de belele se țineau dacă nu le dădeai de lucru non-stop, că și făcusem o statistică la un moment dat, pe baza *Registrului de evenimente grave* ținut la Biroul evidență gradați-soldați, cercetând ultimul deceniu, de unde reieșea limpede că, vreme de un an, la 1000 de soldați, batalionul meu avea un mort de regulă în accident de muncă și trei-cinci alte evenimente grave (mâini sau picioare rupte, ochi scoși etc.). Ei, și a fost mult până când am simțit-o pe propria-mi piele, uneori pe propriul buzunar, că un eveniment grav înregistrat la comanda subunității echivala cu prima trimestrială gata amputată, fără a mai vorbi de cele lunare, pentru îndeplinirea planului, nici mai mult, nici mai puțin decât... 3000 de lei; cam cum ar veni, două salarii minime pe economie în ziua de azi! Să ne fi văzut atunci care mai de care pe noi, locotenenții din '86, inventând MOP-uri și dându-le sfaturi a la Barbone locotenenților ieșiți din

incubator după promoția noastră și care, firește, ne priveau năuci, cam ca și noi cu un an-doi înainte pe renumitul de care ziceam. Ce n-am intuit noi atunci totuși, adică în anii aceia de până în 1989, ci abia acum, în „democrație”, că, de fapt, totul era o aplicație la scară redusă a ceea ce se petrece de când lumea și pământul la nivel de grup zonal, de țară, de imperiu, continent și, minunea minunilor azi, la nivel mondial...

Căci ce altceva poate fi avalanșa aceasta de crize, paracrize, subcrize și... surprize cu substrat politic, economic, social ori toate combinate la un loc și puse sub nume de cod gen gripa aviară, gripa porcină, boala vacii nebune, sindromul puricelui încălțat și tot așa dacă nu un fel de *meopeu* pentru cei mai mulți (clasa de jos, a albinelor lucrătoare), divertisment pentru cei mai puțini (trântorii de la butoane), poate chiar tragicomedie pentru alții pe care nu-i știu, doar îi pot bănuî, dar în fond una dintre metodele vechi de când pământul și absolut obligatorii în conducerea treburilor și destinelor acestei lumi? Altfel spus, ce altceva decât o crasă manipulare nu neapărat obligatorie, dar necesară, pentru reglarea mișcării de revoluție, asta dacă vrei să fii sigur că globul pământesc nu va sări de pe ax în următoarea mie de ani? O manipulare pusă în scenă însă după toate regulile artei, acea artă în care, cumva băbește, ca să nu spun camaraderește, a încercat să ne inițieze cât de cât locotenentul-major Barbone acum câteva decenii, fără să știe – noi cu atât mai puțin – că era deja pusă pe hârtie, analizată și răsanalizată de adevărați maeștri în domeniu, teoreticieni cu diplome universitare inițiați în „arta războiului” și în multe altele precum ne sugerează evreul american Noam Chomsky (n. 1924), între altele propovăduitorul „gramaticii universale”, filozof, lingvist, istoric, jurnalist etc., considerat „una dintre cele mai strălucite minți ale secolului XXI”, „cel mai popular intelectual la nivel mondial” în 2005 etc. dar cunoscut la noi mai degrabă pentru decalogul care-i poartă numele, un „formular” sintetizat pe înțelesul inclusiv al mamelucilor și în care expune regulile de bază ale manipulării pe care se bazează puterea politică în criza de legitimitate, în fond niște așa-zise „strategii ale diversiunii” trăite întâmplător sau nu și de noi acum, în chiar momentele acestea. Reguli care, în traducerea disponibilă pe varii canale media, inclusiv online, sună așa: ● *Poporul trebuie să aibă mereu mintea ocupată cu*

altceva decât cu problemele lui adevărate. Pentru aceasta: Să distragi permanent atenția de la problemele sociale reale, îndreptând-o către subiecte minore, dar cu mare impact emoțional. ● *Poporul trebuie să perceapă conducătorii drept salvatori ai națiunii.* Pentru aceasta: Inventează false amenințări, ori creează probleme grave, care îngrijorează real și angajează opinia publică, iar apoi oferă soluțiile. *Un exemplu:* Favorizează insecuritatea cetățenilor, apoi guvernarea providențială salvează națiunea în temeiul legilor represive cerute de popor, cu prețul limitării propriilor libertăți democratice. ● *Poporul trebuie permanent pregătit pentru mai rău.* Pentru aceasta: Mecanisme de propagandă „albe” (oficială, integral asumată de guvern), „gri” (parțial asumată) și „negre” (niciodată asumată) trebuie să promoveze imaginea unui guvern în permanență preocupat pentru ameliorarea condițiilor tot mai sumbre ale viitorului. Politicile antipopulare dure se vor aplica gradual, pentru a se preveni ori atenua protestele sociale. În acest fel, cel mai mare rău devine suportabil dacă e administrat în porții anuale, conform unui program anunțat. ● *Poporul trebuie să creadă că și ceea ce guvernele îi pregătesc spre a trăi mai rău este tot pentru binele său.* Pentru aceasta: Să obții acordul de moment al poporului pentru măsuri economice dure din viitor. Omul se obișnuiește cu ideea și înghite tot, dacă e prevenit și amânat. ● *Poporul trebuie să aibă o gândire care să nu-i permită sesizarea legăturii dintre cauze și efecte.* Pentru aceasta: Să te adresezi oamenilor ca și cum ar avea cu toții o gândire infantilă. În felul acesta, îndrepti mulțimile spre un tip de gândire superficială, naivă și cu predispoziție la intoxicații informaționale. ● *Poporul trebuie dezobșnuit să problematizeze realitatea și să acționeze sub impulsul emoțiilor.* Pentru aceasta: Să faci tot timpul apel la sentimente și la reacții glandulare, nu la rațiune. Să încurajezi reacțiile emoționale, pentru că sunt cel mai ușor de manipulat. ● *Poporul trebuie obișnuit cu satisfacții ieftine, care să-i ocupe timpul și să-l demotiveze în atingerea unor idealuri superioare.* Pentru aceasta: Un sistem de învățământ corupt și nefuncțional este instrumentul ideal de a ține cetățenii în ignoranță și a manipula opiniile colective după bunul-plac. ● *Poporul nu trebuie să aibă acces la mijloace de informare completă, exactă, corectă și obiectivă.* Pentru aceasta: Să încurajezi financiar acele mijloace de comunicare în masă

care îndobitocesc publicul și îl țin legat de emisiuni și seriale vulgare, ce trag inteligența în jos. ● *Poporului trebuie să-i fie indus spiritul turmei.* Pentru aceasta: Să stimulezi sentimentul individual de culpă, de fatalitate, de neputință. Persoanele care nu mai au impulsul de a se revolta devin o turmă și sunt ușor de controlat. ● *Poporul nu trebuie să creadă în existența strategiilor și mijloacelor oficiale de manipulare.* Pentru aceasta: Să apelezi la toate cuceririle științelor pentru a cunoaște punctele slabe din psihologia individului și a mulțimilor. În același timp, să discreditezi aceste cunoștințe prin mass-media, astfel ca poporul să nu creadă în mijloacele și strategiile statale de manipulare.

Poate că nu întâmplător, am primit acest decalog fix acum șapte ani, deci în 2013, de la un fost comandant de unitate, ajuns comandant de brigadă pe finalul carierei, la ora respectivă un pensionar oarecare, obligat să iasă-n decor prematur, în plină forță de muncă, după ce i s-a desființat unitatea din motive de... integrare în NATO. Care fost comandant, la rândul său, o primise de undeva, nu mai contează de unde, un punct de plecare putând fi și site-ul <https://www.cotidianul.ro/decalogul-lui-chomsky/>, care la rândul său citează antena3.ro, unde apăruse încă din octombrie 2012. Cum, necum, ce m-a frapat din primul moment a fost amănuntul că, dacă în decalogul acesta înlocuim *poporul* cu *plutonul*, eventual cu *soldatul*, ne dă exact ceea ce învățaserăm noi la școala șantierului, la generația mea mă refer – habar nu am și nici nu mă interesează ce se mai studiază în școlile de catiheți de azi! –, adică „dă-i de lucru soldatului dacă vrei ca să nu-ți dea el ție”. Iar ceva mai doct formulat, cam așa: **1. Plutonul (soldatul) trebuie să aibă mereu mintea ocupată cu altceva decât cu problemele lui adevărate** (altminteri, ți-o ocupă el pe a ta, comandante... Che Guevara!). **2. Plutonul (soldatul) trebuie să-și perceapă comandantul (de subunitate) drept mama și tatăl lui la un loc.** **3. Plutonul (soldatul) trebuie permanent pregătit pentru ce este mai rău, adică pentru război și, în esență, pentru moarte (una eventual eroică).** **4. Plutonul (soldatul) trebuie să creadă că și căprăria (adică instrucția prostească, peste standardele bunului-simț admis) este tot pentru binele său, că așa se căleşte psihic și, în cazul căderii în prizonierat, îi va prinde la mare fix. [...]** **7. Plutonul (soldatul) trebuie obișnuit cu satisfacții ieftine, care să-i ocupe**

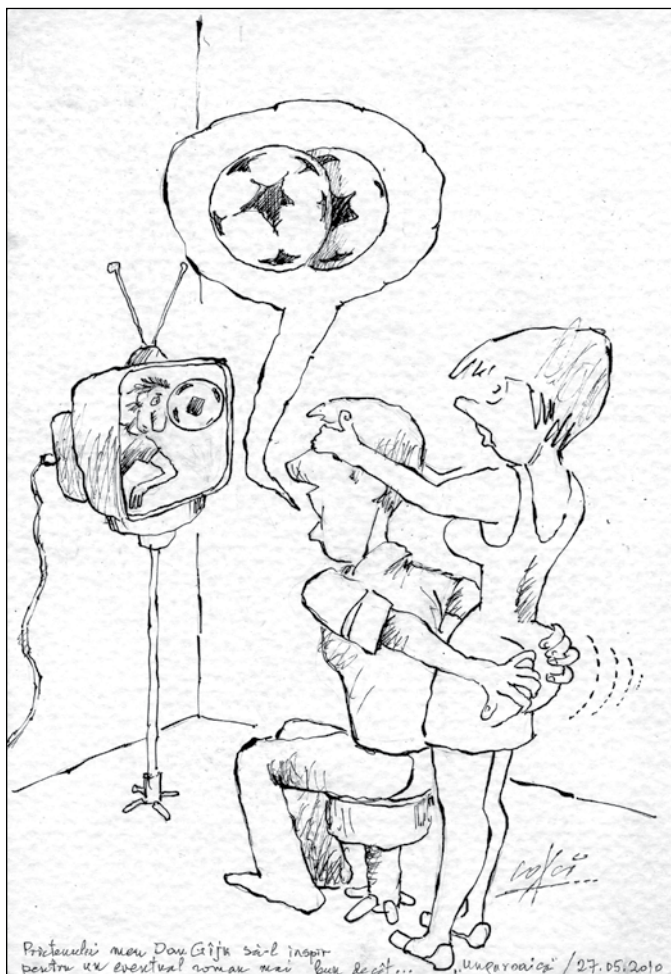
timpul și să-l demotiveze în atingerea unor idealuri superioare, fapt pentru care inventează-i competiții (fie și online, fără niciun spectator) cu celelalte plutoane (subunități) ale unității (marii unități) și, desigur, promite-i recompense bazate pe învoiri în garnizoană, pe mâncare mai bună și băuturi alcoolice ieftine, însă nu din abundență, ci normate strict. **8. Plutonul (soldatul) nu trebuie să aibă acces la mijloace de informare completă, exactă, corectă și obiectivă, fapt pentru care nu-i permite să vizioneze emisiuni radio-TV decât cu țărăita și exclusiv pe anumite programe, la ore cât mai târzii, supraveghează-i corespondența, nu-i permite accesul în cazarmă cu telefoane mobile, cu aparate de radio și TV particulare, nici cu orice cărți și publicații aflate pe val, ci doar cu cele aprobate expres de ministrul Apărării; dar cel mai sigur dă-i de lucru non-stop, eventual fără a face rabat de la meopeu; iar dacă totuși nu se poate cenzura – nu contează din ce motive – accesul la informații, bombardează-l, îneacă-l într-un ocean de ziare și de orice alte mijloace media, în așa fel încât să i se facă lehamite, dorindu-și el singur ca, zile și săptămâni întregi, chiar, să nu mai citească ori să nu mai vizioneze nimic.** **9. Plutonului (soldatului) trebuie să-i fie indus spiritul de turmă, învinuind-i pe toți pentru greșeala unuia singur și pe unul pentru toți, indiferent de context.** **10. Plutonul (soldatul) nu trebuie să creadă în existența strategiilor și a mijloacelor oficiale de manipulare, ci numai în legi și, îndeosebi, în regulamentul militar, biblia oricărui soldat, de la comandantul suprem până la el, dar pe care numai el este obligat să o respecte.**

Plecând de aici și comparând cu ceea ce vedem la televizor, nu mai spun de ceea ce citim prin ziare (cine mai citește ziare!), pe suporturile digitale etc., ar fi atâtea de comentat, încât ar însemna să scriu o carte (pe care probabil că n-ar citi-o nici neamurile mele – că de ce m-ar crede pe mine! –, ca atare, mă feresc să cad într-o asemenea capcană). Nu-mi pot încheia microeseul însă fără a mai aduce în apărarea punctului de vedere sugerat până aici – pentru cine și-a dat seama ce am vrut să sugerez, desigur – alte două... argumente, culese tot din surse americane, că de la cine alții!, primul dintr-o carte apărută și la noi cu ceva ani în urmă, iar al doilea – din cultura generală verificabilă pe *Wikipedia* și nu numai... Și iau ca punct de referință (și mai ales de comparație

cu situația de azi), în primul rând, cele două crize din „vremea de glorie a Hollywoodului” care „au măturat succesiv” vedetele timpului respectiv, aspect comentat între alții de către scriitorul, fotograf, cineastul și ce va mai fi fost Charles Ford (1908–2002) în volumul *Viața de toate zilele la Hollywood*, apărut la noi în 1977, unde ce descrie? Nimic altceva decât mecanismul, logica inițierii și rezultatul unei crize parcă eidoma cu cea „pusă în scenă” la scară macro fix în zilele noastre, zise ale... pandemiei, atâta doar că „fenomenul” se petrecea cu circa un secol în urmă în altă parte a lumii, firește, acolo unde armata de vedete și de vedetuțe apărute subit peste noapte o ducea atât de bine, deși omenirea abia ce ieșise dintr-un război mondial, încât te și întrebi cum de a fost posibil dacă nu ai ști că, dincolo de ceea ce autorul arată negru pe alb în cartea sa, istoria se repetă, și încă al naibii de bine și de identic uneori, inclusiv în România! Așa că... atenție mărită: „Mania mamelor de a specula și nevoia lor de a aduna bunuri reflectau o permanentă neliniște, o grijă constantă în fața viitorului nesigur al fiicelor. Acționau astfel și pentru a contracara nebuniile costisitoare, extravagantele somptuoase ale vedetelor care se comportau ca niște bogătași, dar cu o nepăsare de boem. În vremea de glorie a Hollywoodului, două crize au măturat succesiv un important grup de vedete sau de pseudo-vedete. Prima criză a fost de natură economică,

a doua a avut un caracter tehnic, dar ambele au fost nefaste multor stele. În octombrie 1923, marile companii au hotărât brusc să închidă studiourile pentru zece săptămâni. Doar producțiile începute trebuiau terminate și niciun film nou n-avea să înceapă până în ianuarie 1924. Panica pusese stăpânire pe lumea cinematografică. Criza era serioasă și ziaristii nu ezitară să vorbească de «sfârșitul Hollywoodului». Ce se petrecuse? Publicul dovedind o anumită plictiseală față de filmele de serie, a căror singură grijă artistică era să pună în valoare vedeta, studiourile se hotărâseră să frâneze acest gen de creație minoră,

consacrându-se în mai mare măsură realizării unor filme de prestigiu, deci a unor supraproducții. Noua politică epuizase repede finanțele iar bancherii de pe Wall Street se lăsau mult rugați până să investească noi capitaluri de vreme ce banii intrau cu greu în casele producătorilor. Depresiunea a durat mai bine de șase luni, când Hollywoodul devenise un oraș «inactiv și trist». Toți producătorii serioși s-au dus la New York să caute alți bani și să recruteze noi comanditari. Odată cu primăvara, op-

timismul renăscu. S-a reluat lucrul, dar criza avea să fie plină de consecințe pentru numeroase vedete, mai fragile decât s-ar fi bănuțit. Criza economică din 1923 a determinat apariția în cadrul *star-sistem*-ului a unor falii, iar conducătorii industriei aveau să tragă învățăminte salutare, făcând, în același timp, din anumite vedete, victimele indirecte ale operației. Personalități de prim-plan au fost aruncate în umbră, fiecare în parte, cu un motiv serios. Totuși, rămânem convinși că dacă n-ar fi fost înghețarea generală și inexplicabilă a capitalurilor dincolo de casele studiourilor, fastul nesăbuit ar fi continuat să facă ravagii.

Dificultățile bănești, cu care producătorii nu erau obișnuiți, au atras după sine dispariția unor pseudo-vedete, cu calități profesionale, în unele cazuri, remarcabile. Lista victimelor de pe urma crizei economice din 1923 este lungă, dar sunt semnificative câteva cazuri deosebite.” Și sunt enumerate câteva pseudo-vedete de care azi nu-și mai amintește nimeni, poate cu excepția istoricilor ocazionali? Păi, de pildă, juna-primă (nepărat blondă) Wanda Hawley, Mary Miles Minter, Ruth Roland, Edna Murphy, Ethel Clayton, Alice Joyce, Miss Du Pont, Bessie Barriscale, Edna Purviance ș.a. Eliminate pentru că începuseră să câștige mult prea mult comparativ cu ce urmau să aducă (producă) nu atunci imediat, ci peste doar câțiva ani, aspect de care responsabilii cu finanțele stabilimentului trebuiau să țină cont (asta în vreme ce vedetele se țineau de chefuri și petreceri, să nu uităm). Fiindcă tot să nu uităm, suntem în patria unde *time is money*, fapt pentru care „cele mai apreciate sunt filmele care realizează peste 150% din prețul de cost ce corespunde și cu suma încasărilor scontată pentru piața americană”^{***}, fiind „considerat vedetă acel artist ale cărui rețete ating sau depășesc sumele prevăzute. De îndată ce scad sub 100% din randamentul sperat, rețetele devin îngrijorătoare.”^{***} Și cu asta, cred că am spus tot referitor la aspectul în cauză, prin urmare am ajuns și la a doua față a a „fenomenului” în discuție de care aminteam, și anume la... prohibiția din anii

'30, tot din America, se înțelege, că cea din Dacia regelui Burebista este atât de îndepărtată în timp și a fost rezolvată cu totul altfel încât ar fi riscant să ne hazardăm... Deci, prohibiția din SUA (sau „experimentul nobil”, după cum a mai fost denumită „operațiunea” în cauză),

CONTINUARE LA P. 61

* Charles Ford, *Viața de toate zilele la Hollywood*, Editura Eminescu, București, 1977, p. 102–104.

** *Ibidem*, p. 106–107.

*** *Ibidem*, p. 107.

Poesis

Avocatul corcodușului

aproape-poem pandemic

Corcodușul este fără petale!
Poate o fi de la poluare...
Întreb... de ce? Și autoritățile îmi spun
Că nu sunt indispensabile...
„Florile lui au stamine... și pistil...
Iar fructul se poate ivi și fără petale”
– Dar florile lui... nu sunt flori
Dacă nu au petale...
Iar zămislirea fructului
Are nevoie de pace, liniște și chiar...
De puțină intimitate...
La adăpostul... petalelor.
Autoritățile au spus clar:
– Se poate și fără petale!
E nevoie doar de vânt,
Poate fi chiar furtună...
Și vor avea berechet!
Dacă, prin absurd, astea nu apar,
Lucrurile se complică puțin,
Devine necesară o albină,
Dar poate fi și viespe...
Sau, în cel mai costisitor caz,
Va trebui să chemăm un pictor...
Cu pensulele lui...
Ca să picteze zămislirea corcodușelor...
În corcodușii fără de petale.
Și să nu se mai ascundă...
Pistilul și haremul lui de stamine...
– E invers!
– Staminele cu pistilul lor lipicios și drag
Să se ascundă în ceață...
Sau în noapte!
– Dar noaptea nu vin albinele...
Și nici pictorii...
Ceața... trebuie așteptată,
De obicei ocolește primăvara...
Și ele..., ele nu vor să se ascundă
Ci să se retragă... din vuietul lumii,
Din avalanșa de priviri
Și zburciumul zgomotelor...
– Să zămislească toamna!
Să pândească ceața!
– Dar iarna... nu se coc corcodușe!
– Și cui îi pasă?
– Corcodușului!
Are nevoie de toate fructele sale!
Și nu doar el!

23 mai 2020

Livia Zamfir

Trecere

*M-am așezat, pentru o clipă,
lângă Octombrie...
Dar nu m-am lipit de el,
Să nu înțeleagă ceva greșit...
August, încă, mă ținea strâns de mână
Și-mi propunea jocuri... de nerefuzat...
Cu imaginația lui bogată și năvalnică, de leu.
O rață sălbatică a zburat printre noi,
Atingându-ne zâmbetul...
Și nimeni n-a îndrăznit să o împuște,
La vânătoarea de păsări ce,
Cu zborul lor,
Timpul măsoară.
Printre care noi?
Întotdeauna... unii dintre noi...
Aceia-care!*

2 septembrie 2020

Șarade cazone

Obstacol solid (3+4)

Albă, densă, „catifea”,
Are-un nume ca și ea;
Tai copaci cu mic cu mare
Ca să-ți fie de-apărare.

(Abatiză)

Costache Nastasă

Neinițiatul (3+2)

Unul trage înapoi,
Altul trece (de la noi);
Cel mai nou e tuns frumos,
Iar cei vechi îi spun „ufos”.

(Răcan)

Elegie cu chip de scorpion

pe strada cu nume de turn
istoria și poezia
Chindia
complicată regia unei piese de teatru
în două acte
s-a rătăcit în propria-i teamă
însăși armonia
în gala de excelență e umbră/lumină
ca mod de viață
într-un bestseller cu enigme
printre cuvinte sosesc
sădesc o elegie și mulțumesc
prin rugă spre Înalt
alunec spre final
mă ridic
pășesc
mă odihnesc în banca cuvintelor
îmi sprijin tâmpla timpului într-o fotografie
cu chip de scorpion
simplă filosofie de weekend
o elegie

Suspină dimineața netrăită lângă tine

*jucăm din ce în ce mai des metamorfoze
așezate-n genunchi pe nisipul clepsidrei
la țărnuțului unui timp sosit*

*cu jurnalul ce a fost scris să spună
tu unde ești?
de ce ai plecat?
de ce nu vii?
în dimineața netrăită...
mă zorește clipa
și întreb din câți îmbătrânesc
câți rămân tineri
și eu
și eu pe unde mă găsesc
și eu
și eu cum sunt
depărtare
prizonier sau fără timp?
curând îmi răspunde dimineața
sfârșindu-mi treaba încap într-un vis
speranță de demult
eu suspin într-o creangă – tu ești copacul
un tot într-un cuvânt
literele iubirii trăite – nu șoptite
într-o nouă carte
„Elegie cu chip de scorpion”*

Vali Nițu

Bogdan Florin Gont

Oadă pentru Viață

Moto: „În poezie, totul e permis” (Dan Gîju, *Antipoetul*)

Viața-i parfum efemer de eternitate ce sucește mințile deja bolnave
De existență, de nuanțe clare, de întâmplări obscure sau mai grave,
O tuse divină îndreptată spre o bucată mică de lut,
Din Pământul pe care a pășit, cândva, un Adam izgonit și pierdut.

Privind prin prisma unei lentile formate dintr-un cristalin de gheață,
Viața nu-i decât un priveghi al oamenilor morți și-ncă în viață.
O, tu, Creatorule, ce ne privești de Sus, de pe-al Tău tron, cu nonșalanță!
Ajută-mi, Doamne, să sădesc în acești strigoi reci un grăunte de Viață,
Și dă-mi, Doamne, un cal, o sabie, un arc și săgeți de foc, să-mi fie tolba plină,
Să le aduc bunătate-n existență, puritate-n gânduri și-n suflete Lumină!

„Degeaba mii de săgeți o să arunci să sfarmi în bucăți această lentilă,
Pentru că tot ce vei simți într-un final, cavalerule, va fi dezamăgire și milă...
Nu te chinui să le cureți mizeria adunată sub preșul sufletului prin sabie și foc,
Unii semeni caută odihna veșnică pe Pământ existând, de fapt, deloc.”

11 mai 2020

Primăvara regăsirii noastre*

De la pictorul târgoviștean Ioan Crăciun

Târgoviște, 23 iunie 1996

Dragul meu prieten,

Azi e duminică, 23 iunie 1996. Au trecut 13 luni de la prima noastră expoziție comună, din 9 mai 1995. Recenta noastră manifestație este rezultatul muncii a 13 luni. Am adus-o aici, în această sală de cultură, cu speranța că oamenii tineri și mai vârstnici vor veni să vadă, *măcar din cele mai mărunte impulsuri de suflet*, ce am făcut noi în cele 13 luni de muncă în acest domeniu.

Vineri, 21 iunie '96, la ora 17.00, a avut loc vernisajul în prezența D-lui Primar al Târgoviștei – DI Teodor Băte –, a scriitorului Mircea Horia Simionescu, a inspectorului de la Cultură – DI Ștefan Ghilimescu –, George Coandă și a circa 30 de persoane. S-a lansat în public cartea domnului profesor și ziarist G[eorge] Coandă, acea carte cu nuanțe veridice și calde, de atmosferă istorică târgovișteană, înobilată și cu cele câteva desene ale noastre**.

A fost o atmosferă caldă, plăcută și frumoasă, în acest cadru civilizată spre care eu personal am tins și am vibrat toată viața mea. Nu știu însă câți din cei aflați aici au vibrat la fel în afară de scriitorul Mircea Horia Simionescu, George Coandă, Primarul și poate alți câțiva cunoscuți și prieteni ai noștri (ai mei și ai mata). Dar așa cum toate se sfârșesc în această lume, s-a sfârșit și serbarea expoziției noastre comune (vernisaajul). A doua zi, sâmbătă, 22 iunie, ca și azi 23 iunie 1996, am venit și am deschis expoziția (solo) de la ora 8 dimineața.

Toată ziua n-a intrat în această expoziție nimeni. Azi e duminică. Am deschis din nou de la ora 9. Acum e ora 12.30 și din zecile de trecători tineri sau bătrâni niciunul nu ne-a onorat cu prezența făpturii sale în această expoziție, nici măcar cu trupul, căci cu sufletul nici vorbă nu mai poate fi. Sufletele oamenilor rătăcesc prin acest imens haos, iar trupurile își cer doar dreptul la existență nu prin suflet, ci prin stimulul cărnaților și al vinului dătător de frenezii vulgare, singurele care, zic ei, justifică existența omului pe acest pământ, în Cosmos și pretutindeni. Un tânăr cu o cămașă pe care era imprimat steagul american a intrat în sală la un moment dat și m-a întrebat unde e „veceul”; i-am spus că-i închis și a plecat după ce a aruncat o privire stranie în sala cu cele 60 de lucrări ale noastre.

Așa a fost să fie la aceste zile la răspântie de lume, de vânturi și de drumuri, de istorie a 600 de ani de atestare documentară a acestor meleaguri aici, unde din cripta de la [Mănăstirea] Dealu, Mihai Românul, Domnul și Creștinul privește peste văi și peste măguri, peste hotarele Țării întregite, cu dorul și speranța că va veni din nou o zi și o clipă în viața noastră când oamenii, tinerii generațiilor viitoare vor veni în expozițiile noastre îmbrăcați în cămăși cu tricolorul românesc pe piept și nu cu acela american și vor ști că statuile acestor locuri sunt ale lui Vasile Blendea, sânge din sângele lui Constantin Brâncuși, căci, spre marea mea durere, mulți dintre acești trăitori în băncile școlilor noastre nu știu acest lucru.

Deci, expoziția noastră nu se bucură de vizita decât a puține suflete și acestea bătrâne. Acesta este adevărul din aceste zile. Dar să sperăm că va veni și primăvara regăsirii noastre, altfel vom *pieri* ca oameni, *dar mai ales ca neam!*...

Ca și în mai 1995, eu îți doresc, prietene drag, zile numai senine.

Ion Crăciun,

veteran de război, fiu de țăran român moldovean

* Consemnare în „Jurnalul de bord” al celei de-a doua expoziții comune de pictură de la Târgoviște, în volumul *EPISTOLARIA: povești de iubire, banalități și corespondență oficială (1971–2016)*, în pregătire la Editura Favorit (București).

** George Coandă, *O cetate, o patrie*, carte apărută atunci în prima ediție, la Editura Domino, din Târgoviște, prima și multă vreme ultima în care mi-au fost reproduse câteva desene în peniță, cu secvențe (imagini) din orașul vechi, îndeosebi: *Turnul Chindiei*, *Curtea Domnească*, *Poarta vânătorilor domnești* ș.a.

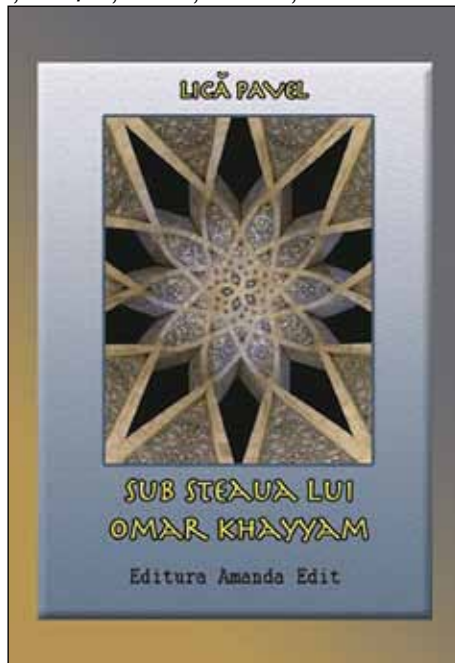
Poetul și arta sa

Poet, prozator și jurnalist militar, Lică Pavel a desfășurat o bogată activitate de creație (20 de cărți), impunându-se ca un important autor pentru copii (a primit numeroase premii), dar și ca un poet matur, care își pune marile întrebări asupra existenței, așa cum ne apare în recenta sa carte „pusă” *Sub semnul lui Omar Khayyam* (Editura Amanda Edit, București, 2019). Într-un frumos *Argument*, autorul mărturisește admirația sa pentru marele poet persan cu care dialoghează peste veacuri și pe care și-l ia ca model, fără a deveni un epigon al acestuia, ci propunând propria sa viziune despre viață. Într-o adresare directă, poetul se confesează: *Ilustrule Omar Khayyam,/ Mereu în sufletu-mi te am,/ Că versul tău și vinul bun/ Mi-au fost în dragoste balsam!*

Cine a fost Omar Khayyam (18 mai 1048, Nisapur, Persia—4 decembrie 1131)? Nimeni altul – pentru cine nu știe, desigur! – decât un poet, matematician, filozof și astronom persan, unul dintre cei mai mari savanți ai Orientului medieval, alături de alți poeți persani ca Rudaki (+ 936 e.n.), Firdousi (940–1020 e.n.), Saadi (1210–1292), Hafiz (+ 1393 e.n.) și care, ca și el, aparțin patrimoniului culturii universale. Omar Khayyam este autorul celebrelor *rubaiate* (catrene), formă de poezie persană, alcătuită din patru versuri, în care primul, al doilea și al patrulea rimează împreună, cu un număr liber de silabe, iar al treilea este alb. Este o poezie filozofică cu caracter meditativ. Este vorba despre o filozofie hedonistă, bazată pe trăirea intensă a plăcerilor vieții. Trăirea Clipei. Prezentul. Viziunea pesimistă (Viața e finită). Iubirea, carafa plină cu vin și natura dau sens existenței. Hedonismul lui Omar Khayyam contravenea prescripțiilor rigide ale islamului, de aceea, în Iran el e mai puțin apreciat ca poet și mai mult ca matematician și astronom. Dar temele poeziei lui sunt universale și actuale și astăzi. Poezia lui Omar Khayyam a fost cunoscută târziu. Traduceri în engleză, franceză, turcă au apărut în secolul al XIX-lea, când un poet englez le reunește într-un volum (*Rubaiate/Catrene*). La noi, Ion Pillat are câteva rubaiate în volumul *Visări păgâne*. Aceleași teme le regăsim și la Lică Pavel. Aceleași filozofie hedonistă:

cântarea plăcerilor vieții: femeia, iubirea, vinul. Tematica poeziei sale este însă (ca și la Omar Khayyam) mult mai diversă: meditația despre timp, viață, moarte, sensul vieții, poezie, credință, Rai, Iad, Destin, natură. Iată o profesiune de credință prin care poetul își definește atitudinea față de lume, dar și influența benefică a poeziei lui Omar Khayyam asupra sa: *Sunt ortodox, dar n-am s-arunc vreodată blam,/ Asupra altor semeni, ce cred doar în islam,/ Cu-atât mai mult cu cât, prin veac, sub steua sa,/ Îmi toarnă vers în cupa cu vin Omar Khayyam.*

Arta poetică a lui Lică Pavel exprimă o încredere nestrămutată în *Cuvânt*, care este etern, în comparație cu toate celelalte elemente ale firii (timp, flori, iarbă, om), care sunt trecătoare: *Se trece totu-n viață, din zori, până târziu/ Și timp, și flori și iarbă și om cu-al lui*

pustiu. Scrisul îi apare ca o aspirație la nemurire: *Cuvântul doar nu moare, și-n el eu scriu... să fiu!* Invitația poetului e de a ne bucura de clipă (*Carpe diem*), de prezent, deoarece timpul e trecător (*ca și vântul*), *mereu prezent și gata de-a pustii pământul*. Vinul, femeia, poezia sunt motivele fundamentale ale poeziei sale și, din nou, încrederea în eternitatea Cuvântului: *Bea vinul cu Femeia și cânto-n Poezie,/ Că are veșnicie în lume doar Cuvântul!* Poetul elogiază Logosul prim cu Lumina lui, prin care Dumnezeu a creat lumea (*La început a fost Cuvântul!*), de

de Ion Haineș

aceea, el ne invită să *privim doar spre stele*, pentru ca Edenul descris în poezii să fie viu, luminos. Poezia îi apare ca hrană a sufletului, care-i marchează întreaga viață: *Întrega-mi viață e pusă pe-o hârtie/ Cu vers, din care vreau ca toți să știe,/ Că nu scriu pentru-o pâine mult mai bună/ Când mă hrănesc mereu cu poezie. Iubirea din Cuvânt înseamnă nemurire*. Poetul îl contrazice pe Eclesiast, care proclamă că totul e zădărnice: *De-a zis Eclesiastul că totul, pe pământ,/ E doar zădărnice, vânare doar de vânt,/ Eu îl voi contrazice, iubirii-n veci robit:/ Că este nemurire iubirea din Cuvânt!*

O cerință supremă, venită de la divinitate: *Să pun sclipiri de stele în limba-n care scriu!*, ceea ce îi dorim și noi. Poezia, iubirea, creația sunt teme eterne ale inspirației: *Poetul își sădește iubirea-n manuscrise*. Femeia are darul divin, darul sfânt *s-aducă-n lume viața, cu tot cu Dumnezeu!*, iar vinul conține *nemurirea din sângele divin*. Sensul vieții poetul îl găsește în vin, vers și femeie. *Al vieții sens, tot căutându-i cheia,/ În minte, azi, mi s-a aprins scânteia,/ Dar nu m-aștept desigur la consensul/ Că sensu-i vinul, versul și femeia*. Cheia problemelor și a fericirii: *Când bei dintr-un pahar cu vin/ Și dragostea unei femei*. Poetul aduce un elogiu tuturor femeilor, lor le închină *tot vinul din pocale și versuri înălțătoare: Femeilor, vă-nchin tot vinul din pocale/ Că sunteți toate-aici, din timpuri ancestrale,/ Soții, amante, mame, bunice ori surori,/ De-aceea-n versuri, azi, vă-nalț pedestale*. Poetul are nostalgia Raiului, el își revendică dreptul la iubire, la iubirea femeii, prin care poate atinge Raiul pe pământ. Vinul și iubirea te învață să învingi, spune poetul. În vin e adevăprul, după cum au spus romanii. Invitația de a trăi în prezent, în clipă. *Tu lasă ziua asta cu grijile-i în scrum,/ De cea de mâine uită, nu te-ngriji acum,/ Ne-nvață chiar Iisus să ne trăim prezentul,/ Trăiește dar, în*

clipă, pe al iubirii drum. Vinul, ca izvor al vieții: Din vin și bătrânețea-și mai ia izvorul vieții./ Că-n vin este, prieteni, ascunsă Învierea! Mîine e incert, doar prezentul contează. Aceasta înseamnă să iubești femeia, versul și cupele mari cu vin. Iubirea, ca o salvare, dragostea care ne schimbă. Dragostea e izvorul tinereții și al renașterii: Din dragoste și-o floare și omu-ntinerește./ În dragoste-i izvorul ce-ți dă, dumnezeiește./ Puterea de- a renaște, din noaptea nepăsării/ Bea deci izvoru-acesta, ce-n Rai te însoțește. Femeia este ea însăși Poezia, ea este Paradisul pe pământ.

Meditația față de timp este o altă temă a poeziei lui Lică Pavel. Timpul ca dar al divinității și credinței în Iisus, căruia îi dedică scurta sa viață: *Un singur timp mi-e dat de Sus/ Și-n inima-mi e doar Iisus./ De-aceea vreau ca-n scurtu-mi timp,*

Să-nvăț doar Lui a-i fi supus! Poetul face distincția între timpul individual, măsurat, timpul veacului și timpul divinității. El mai cere pentru a învăța să intre în timpul divinității: Și veacul are timpul său/ Și nu vreau, Doamne, să fiu rău./ De-aceea-n veac mai lasă-mi timp./ Să-nvăț, să fiu în timpul Tău. Ideea de acceptare cu seninătate a destinului: O vreme-i pentru vârsta în care ai seninul/ Iubirii ce te mbată mai tare decât vinul./ Degeaba-ncerci apusul în vin să-l faci să piară/ Iubirea nu se-ntoarce, acceptă-ți, deci, destinul! Atitudinea față de moarte e una bărbătească, ostășească: Soldat sunt de o viață și teamă n-am de moarte./ De ce m-aș teme, oare, când toți de ea au parte? Adevărata moarte e uitarea, afirmă poetul: Mă tem doar de uitare, deci numele-mi voi scrie/ Pe flori, pe zbor de păsări și pe-aripe de carte! În același

timp, poetul ne reamintește că suntem daci și că nu trebuie să ne temem de moarte: *Strămoșii noștri, dacia, avuți ori chiar săraci./ Râdeau în fața morții și nu-i plăteau haraci./ Credeau în nemurire. În fond, poetul este îndrăgostit de natură, de viață, el elogiază bucuria de a trăi și ne invită, frățește, să ne bucurăm împreună cu el: Iubește codrul, iarba și raza-n zori de zi/ Și tot ce ființește și verbul a trăi./ Și bucură-te, frate al meu, că-n ele, noi/ Rămânem când în urmă lăsăm și verbu-a fi!*

Aș putea spune, în încheiere, că volumul *Sub steaua lui Omar Khayyam* este o carte de înțelepciune condensată, care ne încântă prin simplitatea adevărilor și prin frumusețea de cristal a versurilor, multe dintre ele memorabile, o carte unică în felul ei în peisajul poeziei române contemporane.

Lică Pavel (foto) s-a născut la 22 februarie 1950 în comuna Crângeni, județul Teleorman. A urmat școala generală de opt clase în comuna natală, apoi Liceul Teoretic din Drăgășani-Olt, Liceul Militar „Dimitrie Cantemir” din Breaza (1969). Absolvent al Școlii militare superioare de ofițeri de la Sibiu, șef de transmisiuni într-o unitate militară radiotehnică din București, apoi redactor la gazeta de educație ostășească „Înainte”. Redactor de scenarii de filme didactice la Studioul Cinematografic al Armatei (din 1980). Absolvent al Facultății de Ziaristică (1981). Redactor principal la emisunea *Pentru Patrie* a Radiodifuziunii Române. La 22 de-

cembrie 1989, a fost primul ofițer care s-a adresat ostașilor, pe calea undelor, să fie alături de popor. În 28 dec. 1989, realizează și difuzează prima emisiune ostășească liberă care, din din 6 ianuarie 1990, se va numi *Ora Armatei*. Secretar de redacție la TVR, studioul *Pro Patria* (1990–1991), iar din 1991, a întemeiat și condus, timp de zece ani, Redacția Radio-TV *Scutul Dobrogei* din Constanța. Trecut în rezervă (2001), cu gradul de colonel. Este membru al Uniunii Ziaristilor Profesioniști din România (din 1991) și membru al Uniunii Scriitorilor (din 1996). A primit *Ordinul Ziaristilor clasa I Aur*.

Opera tipărită: *O lume minunată*, versuri pentru copii, 1984, *Numai zâmbet*, *numai soare*, versuri pentru copii, 1986, *Conjurația nebunilor*, proză umoristică, 1991, *Măiastra și prințul și Hai, să colorăm povești*, versuri pentru copii, 1994, *Clubul lui Dracula*, fabule, 1995, *Poezii de colorat*, versuri pentru copii,

1996, *Printre zei și lupi de mare*, însemnări de călătorie, 1999, *Învățăm să circulăm* și *Prietenii lui Moș Crăciun*, versuri pentru copii, 2007, *Povestea norilor*, proză și *Zvon de primăvară*, versuri pentru copii, 2008, *Căutarea Luminii*, versuri, 2011, *Lupta cu strigoii*, versuri, 2012, *Poezii cu ghidușii* și *Poveștile Poeziei*, versuri pentru copii, 2013, *Flori de urzici*, versuri, 2014, *Râsete în cer și pe pământ*, sonete, 2015, *Zarva din grădină*, versuri, 2016, *Băiețelul cu aripi de curcubeu*, miniroman pentru copii, 2016, *Parlamentul boilor*, fabule, 2017, *Ecouri din Lumină*, versuri, 2018, *O aia*, fabule, 2019, *Sub steaua lui Omar Khayyam*, rubaiate, 2019.

Scriitorul Lică Pavel cu fiica lui Mihaela, foarte probabil, una dintre cele mai importante... poezii ale sale. (Foto: DanG)

Despre trilul mierlei

La debutul editorial în haiku, cu volumul *Doar clipa...* (Editura Orion, București, 2005), Valentin Nicolîțov era deja un scriitor cunoscut, afirmat pe mai multe planuri: proză (*Iubiri risipite*, Editura Vasile Cârlova, prefață de Radu Cârnelci), poezie (*Anotimpul iubirii*, Editura Orion, 2003, prefață de Radu Cârnelci) și roman (*O singură iubire*, Editura Orion 2004, prefață de Ion Rotaru). Într-un text scris în anul 2000, cu puțin timp înainte de a ne părăsi, și publicat în deschiderea plachetei *Doar clipa...*, profesorul Florin Vasiliu îl caracteriza astfel pe scriitor: „Valentin Nicolîțov vine din lumea inginerilor cu câteva daruri care îl apropie de umaniștii care scriu – o lectură în domeniu continuată sârguincios și după terminarea studiilor, har poetic, un ochi de bun observator al lumii, o fire luminoasă și echilibrată.” Cunoscându-i profesia sa de bază de inginer, era de așteptat ca Valentin Nicolîțov să adopte în poezie cultul preciziei. Conștient că rostirea poemului haiku durează doar o clipă, chiar dacă scrierea lui cere uneori cazne îndelungi, el drămuiește timpul știind că adesea o experiență bogată de viață este concentrată într-o singură clipă, într-o respirație, cum ar spune Nichita Stănescu. Da, o respirație, atât ține rostirea celei mai scurte povești de viață, incluse în orice haiku. De aici preocuparea permanentă pentru formă, pentru respectarea strictă a numărului de 17 silabe, tot atâtea secunde fiind necesare pentru actul fiziologic al respirării. Urmând pilda maestrului său și al nostru, al tuturor celor din prima generație română de haijini, Florin Vasiliu, care ne-a dat o carte etalon în *Tolba cu licurici*, la rândul său poetul Valentin Nicolîțov tinde în haiku la perfecțiune și de multe ori o și atinge, cum ar fi în următorul micropoem: *Culeg ghiociei./ O țigancă bătrână/ adună vreascuri*. Câte lumi diferite încap în numai 17 silabe! Copilăria și bătrânețea, frăgezimea primelor flori de primăvară și crengile uscate bune numai pentru foc umplu cele două talere ale unei nevăzute balanțe. Nevăzute, dar trăite aievea în imaginația poetului și retrăite prin ecurile ei în rândul cititorilor. În alt poem, într-o clipită, poetul poate străbate spații cosmice: *A căzut o stea.../ Privighetoarea cântă/ în Carul Mare*. Un crâmpei s-a desprins de cer și a căzut, mistuindu-se în flăcări, spre pământ. În timp ce steaua coboară în neființă, cântecul privighetorii, considerată de unii regina nopții, se înalță

la cer, ca un imn de slavă, ca o odă a bucuriei de a exista. Inspirați de un celebru haiku a lui Matsuo Basho despre broască, poeți de pretutindeni au scris o mulțime de poeme haiku pe aceeași temă. Valentin Nicolîțov a publicat un singur haiku pe această temă. Unul singur, dar foarte bun, care se ține minte. Broasca lui e atât de gingașă și fragilă, încât nici nu trosnește în ciocul berzei, moartea ei având loc într-o tăcere deplină: *Pe mal o broască/ în ciocul unei berze./ Și nici un sunet*. În același volum a publicat mai multe poeme pe tema morții: *A sosit toamna./ Frunze-n rotire lină,/ moarte ușoară// Cimitir pustiu/ Pâlpâit de candelă,/ croncănit de ciori// Liniștea casei./ Lângă portretul tatei,/ fixă, pendula*.

de col. (r)
Vasile Moldovan

Dragostea în haiku

Poetul Valentin Nicolîțov se numără printre autorii români care au abordat dragostea în haiku, o temă specifică mai mult poemului tanka. În cartea amintită mai sus deși erau puține haiku-uri de dragoste, ele s-au dovedit a fi o sămânță rezistentă și roditoare, atât pe ogorul propriu cât și pe cele învecinate: *Dragostea dintâi.../ visez s-o întâlnesc/ în altă viață// Două umbrele/ fug prin ploaia de vară – îndrăgostiții// Îți mângâi părul.../ în vârful degetelor/ pulsul inimii*.

Umor și ironie

Remarcăm că poetul a scris și poeme senryu, gen aflat în literatura română încă în stadiul de pionierat. Iată un poem senryu cu o notă de umor: *La mustărie/ dans de muște bețive/ pe cânt de țambal*. Și alt senryu ironic: *Soare-n eclipsă./ Cu gurile căscate,/ privim, toți, cerul*. Când cele două procedee se unesc, iar domeniul de desfășurare este cel social, morala care se desprinde, ca și la o fabulă sau o epigramă, are un gust amar: *În dosarul meu/ doldora de informări –/ semnații toți prietenii*.

Aflat de aproape 20 de ani la conducerea revistei „Haiku” și de 10 ani la cărma Societății Române de Haiku, Valentin Nicolîțov, pe parcursul anilor a adunat poemele

scrise și publicate prin diferite reviste, participând cu unele dintre ele la diferite concursuri unde a fost adeseori premiat. În ultimii 15 ani domnia sa a scris, coordonat și publicat 15 cărți, atât volume proprii, dar și antologii cu poeme de inspirație niponă de diferite genuri, deci, în medie, a publicat câte o carte pe an. Câteva dintre acestea au fost inspirate sau stimulate de poemele haiku și senryu aflate în primul volum, *Doar clipa...* E vorba de unele antologii și cărți de haiku importante: *Zi de chenzină* (antologie română de senryu) și *Terapie prin senryu* (antologie româno-americană de senryu), ambele apărute în 2012 la Editura Societății Scriitorilor Români. A urmat în 2017, cartea *Poeme de iubire / Poemi d'amore / Poemes d'amour* (Editura Societății Scriitorilor Militari) precum și o amplă antologie română cu *Poeme haiku de iubire*, apărută un an mai târziu la Editura Societății Scriitorilor Români. De remarcat că poemele sale de iubire le-a prezentat și la Conferința Mondială de Haiku din Italia (de la Parma) în 2017 (World Haiku Association Conference), la care a participat în calitate de reprezentant al Societății Române de Haiku.

Titlul volumului actual de poeme a fost dat de un vers dintr-un haiku premiat la un concurs internațional, *Și trilul mierlei...* Iată poemul complet: *O cruce nouă/ lângă una putredă./ Și trilul mierlei...* Primele două versuri descriu o atmosferă sumbră, de cimitir. Dar iată că versul de încheiere te scoate din starea de deznădejde pricinuită de pierderea celor dragi și te înalță, te duce poate cu gândul la lumea de dincolo, dar mai sigur la natura din jurul nostru care moare câte puțin, dar renaște mereu, în fiecare zi, în fiecare anotimp, în fiecare an. Poetul observă la un moment dat *un fluture alb ca sufletul meu*, iar contemplarea florilor de cireș, adorabile și de români nu numai de japonezi, este atât de captivantă, încât se oprește din scris: *Pierdut în cer/ departe un fluture alb/ ca visul meu// Stau în grădină/ sub cireșul în floare –/ și nu scriu haiku*. Dragostea își reia un loc important în

această carte de haiku, dar, acum, autorul manifestă un simț al echilibrului, fiindcă la 15 ani de la apariția primului volum de poeme haiku iubirea apare în straie noi, mai potolită, potrivit noii etape de viață, și este prezentată cu mai mult umor: *Te țin în brațe./ dar focul din cămin –/ abia mai arde// Iubita-i goală./ dar prefer s-o învelesc/ să nu răcească// Plaja de nudiști./ Nu-mi gădesc prietena:/ caut o blondă...* În această etapă de viață predomină parcă ceva mai mult unele regrete: *Zidul scorojit./ prispa cu trepte rupte./ S-au dus bunicii...// Seara la țară./ părinții mei nu mai sunt./ Mai sunt greierii// Am vândut casa –/ mi-a rămas de la părinți/ doar un nor pe cer// La casa vândută/ doar un leagăn de copil/ mișcat de vânt// Flori din plastic/ pe mormântul mamei./ Semn de iubire?// O frunză uscată/ lângă tine pe bancă –/ încă o toamnă// Încă o toamnă –/ și o ploaie rece căzând/ peste amintiri// Vine Anul Nou.../ De-acum bem șampania/ în pijamale.*

În acest volum, temele poemelor haiku au fost grupate pe nouă capitole distincte (*Anotimpuri, Părinți și bunici, Scoala, Diverse, Casa părăsită, Marea, De dragoste, Senryu și Doar clipa*).

Să nu uităm că indiferent de capitolele în care sunt plasate poemele haiku au o putere de sugestie de înaltă calitate și un spirit haiku deosebit. M-as referi doar la un singur exemplu în care spiritul haiku este foarte pregnant, la tentativa de a opri timpul în loc sau de a-i inversa cursul, exemplu care apare într-un poem memorabil pe care îl reamintesc în final: *Întorc clepsidra./ dar timpul curge mereu/ în același sens*.

Există o seamă de poeți care au scris poeme profunde, care se citesc cu plăcere și în bună măsură se țin minte de împătimitii haiku-ului. I-aș numi aici pe Florin Vasiliu și Șerban Codrin, Radu Patrichi și Valentin Buisoioc, Țicu Valer și Dan Florică. În această familie de spirite îl pot încadra și pe poetul Valentin Nicolaițov. Iar în volumul apărut de curând, *Și trilul mierlei...*, poemele sale se citesc cu o plăcere deosebită.

Pe lungul drum al poeziei

de Vasile Moldovan

Poetul Constantin Stroe a făcut primii pași pe drumul poeziei încă din anii de școală. Dar drumul propriu-zis – care s-a dovedit deosebit de lung – l-a urmat abia după ce și-a încheiat cariera de cineast militar. Preț de două decenii (1980–2000), el a activat în Studioul Cinematografic al Armatei, alături de regizori și redactori apreciați, dintre care îi amintesc pe Dumitru Seceleanu, Octavian Covaci, Mircea Laslău, Florian Grecea, Constantin Avram, Viorel Domenico, Pavel Lică. Printre filmele la care a colaborat cu profesionalism, ca șef de producție, se numără *Cavalerii ai Ordinului „Mihai Viteazul”* (regia Barbu Drăgoescu), *Și de aici începe*

zborul și Vânt bun din pupa, ambele în regia lui Ion Cuciureanu. Urmează o lungă ucenicie lirică, publicând, îndeosebi în presa militară, poezii cu tematică ostășească și patriotică. Într-o vreme când mulți autori ocoleau acest domeniu, cândva suprasolicitat, Constantin Stroe împărtășea cititorilor gânduri și sentimente curate despre dragostea de țară și neam, îmbinând poezia cadentată, muzicală, chiar, cu poemul în vers alb. Dar pentru el dragostea are mai multe trepte: țara, familia, iubita. Despre calitățile lui de poet în acest stadiu de pionierat și despre tematica neschimbată vreme de un sfert de veac, Florian Grecea, veteran

al scriitorilor militari, scria: „Constantin Stroe cântă în egală măsură, patria, dragostea de glie, iubirea, ostașul român, eroii neamului... Versurile lui au și o amprentă autobiografică, el evocând fapte și împrejurări familiale, trăite prin experiență proprie, reușind să recomună nostalgic chipul celor de acasă.”

Cărțile lui de poezie *Ninge cu îngeri* (2004), *La început a fost iubirea* (2008), *Rostogolire de timp* (2011) și *Eșarfe de borangic* (2017) au fost prefațate și recenzate de scriitori și ziariști recunoscuți: Radu Voinescu, Dan Gîju, Liviu Vișan, Marius Chelaru, Liviu Zăfirescu, Constantin Ardeleanu,

Florin Grigoriu, Dorel Vidrașcu și alții. La cele două tematici enunțate anterior, e de consemnat poezia religioasă. Asemenea confratelui său Liviu Zăneanu, și Constantin Stroe scrie o poezie la eveniment, rememorând cu instrumente lirice obiceiuri laice și religioase prilejuate de sărbătorile de iarnă și de cele pascale, precum și cu alte ocazii. O poezie care reînvie lumea din vremea copilăriei poetului.

O cotitură în creația lui Constantin Stroe constituie cartea de haiku *Casa bunicii* (Societatea Scriitorilor Militari, 2008). Inspirat, poate din proza lui Barbu Ștefănescu Delavrancea și din poezia lui Șt. O. Iosif, Constantin Stroe a scris o carte care, fie măcar pentru medalioanele închinare bunicilor, se numără printre acele lucrări la care după ce ai închis-o simți nevoia să mai revii peste o vreme, ca la un izvor de apă proaspătă, de care ți se face la un moment de sete, adică dor. Referindu-se la această cotitură în creația poetului, scriitorul și editorul Dan Gîju afirma: „Începând cu placheta de haiku *Casa bunicii*, apărută prin 2008, vocea lui Constantin Stroe începuse să se audă tot mai distinct, într-un pluton destul de compact și din care fac parte și alți poeți militari, consacrați demult, între care Vasile Moldovan, Valentin Nicoloițov și, nu în ultimul rând, Oprica Pădeanu.”

Copilăind pe plaiurile de pe care a plecat în lume Brâncuși, haijinul gorjean îi închină un inspirat triptic: *Doi copaci/ Îngemănați pe veci.../ Poarta Sărutului/ Cerul Gorjului –/ scăpată din mână/*

Pasărea Măiastră// Masa Tăcerii –/ printre scaune goale/ cântec de greier.

De-a lungul timpului, Constantin Stroe a obținut nouă premii și mențiuni la edițiile Concursului Internațional al revistei „Haiku”, precum și câteva mențiuni de onoare la concursuri

internaționale de haiku din Croația și Japonia. Ajuns la o cotă a vieții înaltă – 70 – și în preajma nunții de aur, poetul a ținut să-și facă sieși un dar de zile mari, o carte aniversară, *Scrisori pe vânt* (Editura Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România, 2020). Este cea de a zecea carte, de poezii propriu-zise, care ne oferă noi nuanțe la temele cu care ne-a familiarizat. Dar pentru că la nuntă nu avem voie de la Vodă să

participăm, vă ofer în avanpremieră un eșantion din *Scrisorile pe vânt*. Iată, bunăoară, o odă în vers alb închinată lui C. Brâncuși: *Cu dalta luminii/ A cioplit Masa Tăcerii,/ Amintind de bunica frământând aluatul./ Semn al tradiției olteneste.../ Apoi, cu aceeași trudă/ A șlefuit Poarta Sărutului,/ Simbolul iubirii dintre oameni.../ Mai apoi înaltă Coloana Infinitului./ Catarg fără sfârșit –/ Zborul spre fereastra cerului,/ Al Păsării Măiastră,/ Al eternității noastre.*

Sentimentul dragostei de țară este prezent și la vârsta senectuții. Iată o succintă definire a acestuia: *Aud glasuri străbune/ Venind dinspre rădăcini,/ Vorbind despre iubirea de țară –/ Cea mai prețioasă comoară.*

Trecută la cele veșnice, mama poetului este percepută ca o icoană: *Chipul mamei/ Cu obraji fardați de brumă/ A devenit icoană!...*

Ar mai fi multe de spus despre poetul, cineastul, ziaristul Constantin Stroe, aflat la dublă aniversare – țapte decenii de viață și cinci de căsnicie –, dar am făcut-o cu alte prilejuri. Prefer să închei cu microportretul pe care i-l face poetul Dorel Vidrașcu în prefața *La cota 70*: „A urcat pe Ceahlăul vieții, cu toate visurile în rucsacul gândului, prin intemperii vremii și vremurilor, ca un veritabil alpinist. Încă din prima tinerețe a fost vrăjit de surâsul Poeziei și a rămas – până astăzi – dependent de aceasta. Profesiunea de militar nu i-a lăsat mult timp liber pentru preocupări poetice, dar l-a disciplinat și l-a învățat ordinea și planificarea, datorită cărora s-a putut dedica și scrisului.”

Memoria fotografiei

Portrete (aproape) identice, destine... aparte

Portretele (foto) îi reprezintă pe comisarul Gheorghe Comșa și pe fiul acestuia, arheologul Eugen Comșa (20 octombrie 1923, Chișinău–2008, București). Erau originari din Basarabia, de la Chișinău, veniți la București în refugiul din vara anului 1940, după raptul teritorial ordonat de Stalin. Primul a căzut în noaptea de 26/27 noiembrie 1940, deci fix acum 80 de ani, la închisoarea Jilava, în celula nr. 11, sub gloanțele comandoului legionar angajat în răzburarea asasinării la ordin regal (nu neapărat al regelui Carol al II-lea!), cu exact doi ani înainte, a liderului Corneliu Zelea-Codreanu și a altor camarazi de-ai lor (sugrumați la 30 noiembrie 1938, la Tâncăbești). Sfârșeau atunci și în respectivul context, deci în toamna lui 1940, de-a valma în celule ori dincolo de zidurile închisorii, în pădurile din jurul Bucureștilor, mai mult sau mai puțin vinovați, în orice caz fără judecată, fără nimic legal, și o serie de celebrități militare și politice, între care Mihail Moruzov (directorul SSI-ului), generalii

Comisarul Gh. Comșa
Arheologul Eugen Comșa

CONTINUARE LA P. 72

La un an de la plecarea Mamei

de Dan Giju

La 20 noiembrie curent, se împlinește un an de la plecarea în veșnicie a scumpei noastre mame, Eufrosina Giju (n. 13 septembrie 1937, Didești, Teleorman), în buletinul de identitate trecută Eufrosina, dar cunoscută de lumea satului ca „Doamna Stela”, fostă soră de Crucea Roșie, angajată aproape toată viața ei la spitalul și, în funcție de dinamica statului de organizare, la dispensarul comunal din Crâmpoia, județul Olt, pendinte de Spitalul orășenesc din Drăgănești-Olt. Din „legende” vehiculate în familie, la absolvirea Școlii medii de surori de Crucea Roșie din Roșiorii de Vede, în 1960, primise repartitie la Sanatoriul TBC din Moroieni, județul Dâmbovița, la vremea lui considerat al doilea din Europa ca mărime și importanță.

Bunicul Mitică „Fidel” însă, tatăl ei, considerând că sanatoriul acela se află prea departe de casă, nu a lăsat-o să-și urmeze destinul într-acolo și, căutând el prin împrejurimi, i-a găsit un post de infirmieră la Spitalul doctorului Popovici din comuna Crâmpoia, județul Olt, situat la 20 de kilometri vest de Didești, așa arvinându-i, cum s-ar zice, o cu totul altă soartă pe care, din câte am remarcat copil fiind, bătrânul „Fidel” a regretat cât a mai trăit. Fiindcă aici, la Crâmpoia, unica lui fiică rămasă în viață (o a doua, Victoria, dispăruse în floarea vârstei, într-un accident auto, între copiii lui cel mai mic, apucase să plece și el departe, tocmai la Tg. Jiu, „printre olteni”) îl va cunoaște pe zugravul Nicolae „Nicu” Giju, cum ar veni pe tatăl nostru care, pe lângă faptul că era cu mult mai înalt decât mama

(cam cu o jumătate de metru!) și originar dintr-un sat destul de îndepărtat, plus că mai fusese căsătorit și era deja tată (o fotografie cu fosta soție și cu enigmatică noastră soră „vitregă” a circulat multă vreme prin casă, sfârșind în flăcările din sobă, într-un miez de iarnă... fierbinte!), mai avea și ceea ce se cheamă „darul beției”. De unde o întregă dramă conjugală cu efecte colaterale care a durat până la moartea relativ prematură a tatei, la 9 mai 1984, când nu împlinise nici 52 de ani (era născut la 4 martie 1933 în comuna Mozăceni, județul Argeș), în urma unei ciroze, normal!, și după o conviețuire de doar două decenii și doi ani (s-au căsătorit legitim la 5 august 1965, deci la câteva luni bune după venirea mea pe lume, la Consiliul Popular al comunei Nicolae Titulescu, județul Olt, însă se cunoscuseră și trăiau împreună din 1962, când mama scotea apă de la o fântână, poveste interesantă

pe care o voi aminti, cel mai probabil, în memorialistica mea...). Cu toate acestea, Dumnezeu a fost generos cu ei, dăruindu-le nu mai puțin de cinci copii: o mică avere și, totodată un record pentru o familie de români cu studii relativ medii din ziua de azi, eu fiind primul sosit și singurul băiat în cuplul lor, începând din 1964, după care au urmat numai fete: Gabriela-Dumitra (zisă „Nina”), Petruța și Paraschiva-Vița, fiecare la interval de câte un an, iar la 12 ani după mine, în aceeași relativ fastă „zodie a dragonului”, cum s-ar zice, a apărut și Aurelia, cea de a patra și ultima fată a lor, la rândul nostru, noi toți aducându-le în dar – cu deosebire mamei, că tata nu a mai apucat! – nouă nepoți și, până la ora de față, și doi strănepoți (mai exact strănepoate,

Eufrosina Giju, Didești, 21 decembrie 2008.
Foto: Dan G

că în neamul nostru se nasc mai mult fete decât băieți). Cum tata era plecat cu zilele în treburile lui de zugrav (o vreme, a făcut-o și pe pictorul de biserici, într-un rând luându-mă și pe mine cu el), iar când nu era la lucru, semna condica la MAT, și cum mama era dedicată trup și suflet bolnavilor ei din întreg cuprinsul comunei Crâmpoia, de creșterea noastră, a tuturor, până la o anumită vârstă, s-au ocupat bunicii materni de la Didești, Maria (născută Ferecatu) și Dumitru Diaconu, cel zis Mitică Fidel, evocați și ei cumva, undeva, într-un colț de pagină a „ProARME”-lor. Acum și aici însă le-am rezervat următoarele două-trei file regretațiilor mei părinți... Căci dacă a fost să ajung jurnalist și poet, ce altceva aș putea să le închin decât aceste câteva rânduri înfrigurate și ceva crâmpeie de vers? Astfel se

întâmplă că, lăsându-le surorilor mele – și cu deosebire Ninei, rămasă în casa „bătrânească” – grija celor creștinești, de la parastase până la tămâierea mormântului de la cimitirul din Didești (de-al tatei, fiind înhumat la Mozăceni, s-a ocupat sora lui mai mare, tanti Angela Marinache, Dumnezeu s-o odihnească și pe ea!, noi toți fiind pe la vremea aceea prin școli), eu unul încerc să fac ceea ce știu cel mai bine, dar, mai ales, ceea ce simt. Așa încât, acolo unde se află ei acum, „enigmaticii” și, totodată, „cuminții” noștri „dragi părinți”, vorba lui Adrian Păunescu, să fie împăcați, cumva, că nu i-am uitat. Și că nici nu îi vom mai uita vreodată! Întrucât, răsfoind colecția revistei fie și accidental, peste ani, tot vom da cu ochii de chipul lor mai mult sau mai puțin senin, dar și înnourat adeseori (că mama foarte rar a fost surprinsă de obiectivul aparatului foto zâmbind, și e lesne de imaginat de ce!). Și văzându-i,

ne vom întoarce în timp cu cine știe ce gând, dar ne vom întoarce, reînviindu-i pentru o clipită măcar în imaginația noastră ca să mai stăm cu ei la o parolă, ceva, așa cum stăm cu câte un sfânt, cu un zeu ori fie și cu o iluzie, transmițându-i câte ceva din visele, din dorințele, din tainele, temerile, durerile și toate câte sunt în sufletul nostru aflat etern în căutarea miracolului dător de speranță, creștinește vorbind. Căci dacă tata, deși pictase icoane cândva (una singură se păstrează încă în camera mea) și era om bun la suflet de felul lui, în rest părănd un fel de liber cugetător în toate și, mai ales, în ceea ce privește disciplina muncii, ieșind la pensie pe caz de boală, într-un final, de la Cooperativa de consum din Crâmpoia, mama în schimb a rămas o creștină autentică și o sclavă a „meseriei” de soră medicală. Dar și de moașă comunală, în anii ei de plină maturitate inclusiv profesională moșind mii de nou născuți aduși pe lume în maternitatea spitalului din Crâmpoia (uneori, și peste 400 de copii pe an!, fără a-i mai socoti pe cei din satele învecinate) și alintându-le durerile miilor și, prin succesiunea generațiilor de-a lungul deceniilor, zecilor de mii de locuitori din comună și împrejurimi, inclusiv invalizilor și mutilaților de război, atâția câți mai rezistaseră până pe la începutul anilor '70 (nu odată, copil fiind, ținând-mă de fusta ei pe toți coclaurii și șleaurile, am rămas impresionat teribil de bătrânii țărani – de unul din Cotorga, mai ales! – care, la anii lor tineri, își pierduseră câte o mână, un ochi sau un picior în război), că n-a fost casă de pe cuprinsul acela, din cătunul Vătași până în Buta și așa mai departe, care să nu aibă vreun suferind căruia să nu-i facă mama injecții, să-i recomande un hap (plătit nu odată din poșeta ei), să-i dea un sfat medical cu competența celui mai tare diagnostician al lumii, ba chiar să facă și un consult... ginecologic acolo unde era cazul, și „prieteni” știu ce vreau să zic fiindcă deh, așa se prezentau vremurile, iar mama era – cum ei înșiși îi plăcea să se laude mai încoace, către apusul carierei și când, de regulă, mai degusta câte-un țoi de țuică suplimentar direct de la „țâța” cazanului – o „expertă”... Scriptic vorbind însă, conform reperelor fixate în cartea ei de muncă, începând cu 27 februarie 1961, mama s-a angajat ca infirmieră la Spitalul din Crâmpoia, cu un salariu de 500 de lei lunar, reușind să prindă un post de soră medicală abia la 1 septembrie 1972, când salariul fusese ajustat la 1 150 de lei. Practic, cu banii aceștia – și cu ce mai primea de pe urma injecțiilor (un leu înțepătura; sau doi lei dacă se deplasa la domiciliul bolnavului, acesta era tariful vremii, cu toate că, extrem de săracă pe atunci, lumea satului prefera să-i plătească serviciile în produse, de la ouă prea vechi uneori și borcane cu untură rancedă până la bonuri pentru sfânta pâine fabricată pe plan local, la brutărie) – ne-a crescut pe noi, cei cinci copii rămași în grija bunicilor de la Didești. Și unde ea venea periodic, tăind-o de-a dreptul prin pădurea dinspre Văleni, încărcată ca o albină, cu sarsanalele pe umăr, bățul în mână ca să se apere de vreo sălbăticiune (nu de câini, că aceștia nu o lătrau niciodată, oricât de negri în cerul gurii ar fi fost!) și cu banii în sân... Ah, teancurile acelea de sute albastre, cu efigia lui Nicolae Bălcescu, pe care nu o dată le-am „furat” cu ochii de copil cuminte (deși tare se mai fereau

Nu voi uita nicicând...

M-a emoționat mult, cu niște ani în urmă, prima întâlnire cu „mămița Stela” – mama mea soacră –, știind că se afla de multă vreme ținută pe patul suferinței. Ceea ce m-a frapat atunci, a fost trupul firav și chipul totuși senin, din care se iveau niște ochi izbitor de asemănători cu ai omului meu drag, cu care-mi cerceta fața stăruitor, dar și ușor mirată. „Ești frumoasă!...”, atât a izbutit să articuleze în timp ce-i mulțumeam, în cuvinte simple, pentru cadoul pe care l-am primit de la dansa, fără s-o știe, în această lume – unicul ei fiu. Și mă gândeam ce va să zică ironia sorții!... Întreaga sa viață, ca moașă și soră medicală, presărată cu destule suferințe personale, și-a dedicat-o oamenilor, pacienților; a ajutat la nașterea a mii de bebeluși și a adus pe lume propriii săi cinci copii speciali, toți cu ochii albaștri, un băiat și patru fete, pe care i-a îngrijit și ea cum s-a priceput, toți cinci oferidu-i în timp, la rândul lor, cele mai mari bucurii și satisfacții, pentru ca acum, ea însăși să ajungă să fie îngrijită de Nina, cea mare dintre fiice, și eu am convingerea că numai datorită devoțiunii și iubirii acesteia a reușit să-și ducă astfel „crucea”, aproape ca o sfântă, încă un deceniu din viață.

Nu voi uita nicicând ochii aceia mari, limpezi de albaștri, cu care ne petrecea spre ușă, la plecare, ca și cum ar fi fost pentru ultima oară. O sfâșietoare tristețe mă cuprindea de fiecare dată – pe care nu am împărtășit-o niciodată fiului său, de teamă să nu-i adâncesc propria durere sufletească –, dar și regretul că nu am cunoscut-o când se afla încă în putere, când am fi putut sta de vorbă la sărbători, am fi depănat amintiri, am fi trebăluit și ne-am fi bucurat împreună de micile daruri ale vieții.

La 20 noiembrie, în fiecare an, îndrept un gând de pace și liniște spre sufletul bun al mămiței Eufrosina „Stela” Giju.

Dumnezeu s-o odihnească în lumină!

Dana-Irina Stănculea-Giju

de noi), transferate conspirativ din sânul ei mereu plin în mâna uscățivă a mamei Maria și de acolo în „odaia” de la drum, „puși bine” pentru vremuri grele („puși bine” vor rămâne în vecii vecilor!) parcă le văd și acum, aieveau, dar nu știu de ce nu mă frământă nicicum soarta lor, asta poate și pentru că i-am considerat „bani blestemați”, întrucât eram ferm convins, pe atunci, că au o cu totul altă proveniență decât salariul de soră medicală al mamei care, toată lumea știa, ajungea chipurile pe mâna „bețivului” de tata, și încă până la ultimul leuț, iar de acolo direct sub tejgheua cărciumarului sau „la curvele lui” (nu că n-ar fi avut!), că unde altunde?, fapt pentru care noi toți, de cum am făcut ochi și până când ne-am luat zborul din vatră, a trebui să-i ajutăm pe bătrâni (și nu regret nicio clipă!) cu tot ce puteam ca să „nu murim de foame” (spaima bunicii!), de la culesul, înșiratul, uscarea și păpușitul tutunului la păscutul celor cinci-șase oițe și-al caprelor, de la prașila porumbului la adunatul corcodușelor pentru țuică (tataia

Patru dintre portretele foto ale mamei, în diverse ipostaze ale vieții ei, de la 14 la 40 de ani.

o vindea cu 20 de lei litrul), al nucilor (mamarea vindea zece nuci la leu, și se găseau mușterii) și tot așa, nicio clipă nu stam locului sau întârzia prea mult la joacă în drum, precum toți ceilalți copii de vârsta și de condiția noastră, abia dacă mai aveam vreme să ne facem temele pentru școală. Și totuși, mama venea, iar noi îi ieșeam înainte precum cei trei iezi cucuieți (la un moment dat, chiar rămăseserăm trei, Viței arvunindu-i-se un alt destin, se spera mai bun; Aurelia, cum ziceam, venind mai târziu, oricum rămăsesese în afara... „cârdului”, îndemnând mai mult de una singură pe urmele noastre) din celebra poveste care ne-a încântat copilăria (cea mai valabilă fiind varianta „culeasă” de marele Ion Creangă). Rar, foarte rar, o mai aducea tata cu motocicleta, mai apoi cu motoreta și, pe

drumuri, mama le-a făcut pe jos, precum cel mai vajnic dintre infanteriștii lumii, că erau vremuri grele, adesea nici autobuzele IRT-ei nemaicirculând cum trebuie, și dacă totuși circulau, făceau un ocol de zeci de kilometri taman pe la Roșiorii de Vede, cu legături atât de aiurea înspre Didești, că ar fi pierdut o zi întreagă pe drumuri și prin autogări, și cu papornițele după ea. Pe când așa, tăind-o de-a dreptul, de la Văleni peste podul Vezii dinspre CAP, pe drumul de țară care duce spre Fântâna Viorichii, cu media de patru–cinci kilometri pe oră, ajungea în doar câteva ceasuri, chit că obosită moartă, ca uneori să se înapoeze în aceeași zi, că noaptea intra în gardă... În orice caz, eu unul n-aș fi în stare să merg nici trei kilometri pe jos (uneori și prin zloată, noroi până la gât sau zăpadă)

În septembrie 2003, la Didești, zâmbind la unison cu Nina, fiica mai mare, cea care avea s-o îngrijească în ultimii zece ani de viață. Foto: DanG

măsură ce-i scădea standardul de viață, ambițiile și stima de sine (din cauza băuturii, că din ce alt motiv!), cu o bicicletă tot mai parădită odată cu trecerea anilor, ba chiar și cu șareta spitalului câteodată. Însă, cele mai multe

cu rucsacul de 50 de kilograme în spate (măcar de-ar fi avut un rucsac din acesta ergonomic, cum se găsesc azi prin toate supermarketurile!), darămite opt, câți sunt de la Văleni la Didești sau 20, că deseori a venit direct de la Crâmpoia, cum ziceam, dar ce nu face o mamă pentru puișorii ei! Și mama, săraca, nu s-a plâns niciodată!... Și nici n-a divorțat de tata, cum o sfătuiau tot soiul de binevoitori, prieteni de ocazie și neamuri, motivând pentru cine stătea să o asculte și automotivându-se că „rău e cu rău, dar e și mai rău fără rău” și, la urma urmei, „de ce să-mi las copiii fără tată?” Că „dacă așa mi-a fost scris, așa îmi voi duce crucea, până la capăt!” Ca o paranteză fie spus, tenacitatea aceasta, tipică țaranului de la câmpie, cred că de la ea am moștenit-o și eu. Și, odată cu ochii ei albaștri (tata îi avea tot la fel), poate că am mai moștenit și altceva, nu are rost să insist acum. Mai spun doar că, la 1 ianuarie 1993, când a ieșit la pensie, în plină inflație galopantă, mama noastră, de acum văduvă cu state vechi, avea un salariu de doar... 12 660 de lei, adică echivalentul minimului pe economie, cum ar veni. Pensia s-a învârtit tot în jurul acestui reper, mai ales că, arhiva spitalului dispărând într-un incendiu... „întâmplător”, evident, nu s-au mai putut

reconstitui drepturile ce i s-ar fi convenit pentru cele peste trei-patru mii de nopți albe în care, în loc să se ocupe de noi, copiii ei, și-a făcut datoria la capul bolnavilor internați, fiindcă... „așa i-a fost scris”. În orice caz, așa cum nici ea nu mi-a reproșat niciodată nimic, indiferent de câte boacâne am făcut (e drept, când eram tânăr, m-a altoit de vreo trei ori, pe principiul „strămoșesc” că bătaia... „e ruptă din rai!”), nici eu nu i-am imputat și nici n-am de gând să o judec cumva, aspect care, din păcate, l-am eludat involuntar în ce-l privește pe tata (dar deh, mintea românului când e prea tânăr!)... Și acum, chiar dacă poate prea târziu, nu doar că nu regret nimic (vorbesc exclusiv în numele meu aici, nu și al surorilor mele, ca până acum), ci mai mult decât atât, n-am decât cuvinte de recunoștință pentru ei, părinții mei scumpi. Și aceasta pentru simplul, purul și logicul motiv că, dacă n-ar fi fost ei, nu era absolut

nimic... Adică nici Univers, nici vers. Și cu atât mai puțin eu nu eram. Nici copiii mei și nici altceva. Nu mai zic de revista „ProARME” și de poeziile (cele două: *Scrisoare mamei*, respectiv *Peștișorul cu solzi de argint*) pe care, îmi place să cred, le veți parcurge cu aceeași emoție cu care, invocându-mi muza – la un moment dat, preț de câteva săptămâni bune după plecarea mamei, îmi lăsase impresia că vor trece ani și ani până-mi va mai da vreun semn, ca atunci în anii '80, după plecarea tatei, când n-am mai scris nimic vreme de zece ani! –, odată ce au prins contur, le-am închinat memoriei lor.

Acestea fiind spuse, odihniți-vă în pace, „dragii noștri, dragi părinți”, acolo unde a fost să ajungeți! Că noi aici, pe pământ, atâta vreme cât ne mai este îngăduit să întârziem, vom face tot posibilul să nu vă uităm.

Așa să fie!

Scrisoare mamei

Pe tine mamă te păstrez, să știi,
Cum m-ai păstrat și tu demult, cândva,
Când pe cărări incerte, purpurii,
Veneam din infinit, de undeva.

Pe tine, mamă, te păstrez în mine
Cu-aceiași dor din așteptarea ta,
Atâta doar că nimeni nu mai vine
Ci, dimpotrivă, toți plecăm, cumva...

Tu ai plecat deja; cât timp să fie?
O lună? Două? Patru luni?! Un veac?
În orice caz, de-atunci este pustie
Căsuța noastră albă, cu cerdac.

Cândva, mămiță, m-așteptai să vin –
Ce mai cununi de raze-n chipul tău!
Chimirul tatei încă era plin
Și sus, pe cer, cânta un curcubeu.

Și am venit, m-am așezat pe pat,
Un boț de lut, cât ce să nu se vadă!...
Dar tu credeai că sunt un împărat
Și-ai pus un crin în geamul de la stradă.

Acuma știu, tu nu puteai să pleci,
Să îți urmezi destinul pân' la stele,
Decât lăsând cinci semne pe poteci;
Pe mine-n primul rând, apoi pe ele:

Careu de albăstrele-n plină floare –
Cele mai dragi comori de pe pământ –
Care, pe rând, în Săptămâna Mare,
Se reculeg la tine, la mormânt,

Acolo,-n țintirim; sus, lângă schit,
Unde cam toți de-aci s-au adunat;
Nici pomeneală însă c-au murit,
Ci-au pus de-o șezătoare, de un sfat...

Un fel de... cum să zic, de întrunire!
Să afle dac-o mai ploua ori nu,
Dacă e rost de vreo nenorocire
Și dac-o fi s-apari în prag și tu,

Așa cum apăreai, pe lună plină,
Cu pas domol, ca să le faci injecții
Pe gratis, uneori pe-o vorbă bună,
Să-i scapi de junghiuri grele, de infecții...

Eu te păstrez în inima mea, mamă,
Și-s împăcat că, uite, pot să-ți scriu
Și că scrisoarea mea, de bună seamă,
Te va găsit oricum, într-un târziu.

Cadre sanitare
ale Spitalului din
Crâmpoia (Olt),
în prima jumătate
a anilor '60,
între care și
sora medicală
Eufrosina Giju
(prima din
dreapta).

O ști El bine Marele Poștaș
Cum și pe unde-ți faci acuma veacul;
Oi fi în preumblare, prin oraș,
Să-i pui ventuze vreunui sfânt, săracul!

Așa că vei afla: pe-aici e bine,
Noi suntem cum ne știi, și răi, și buni,
Ne mai gândim, din când în când, la tine
Și tot te pomenim în rugăciuni.

Și te păstrăm în noi cum și tu, mamă,
În tine ne-ai păstrat pe toți, cândva;
Copiii noștri, poate, vor lua seamă,
Dar nu-i obligatoriu, nu-i așa?

Pe tine, mamă, te păstrez în mine
Cum m-ai păstrat și tu, la vremea ta,
Atâta doar... că nimeni nu mai vine
Ci, dimpotrivă, toți plecăm, cumva.

București, 3 aprilie 2020

Peștișorul cu solzi de argint

Mi-aduc aminte, foamea ne da ghes,
Și am plecat să pescuim, pe vale:
Tu – tatăl meu –, lunea lui Ales
Și Florinache, văru' lu' matale.

În urma voastră, m-ațineam și eu,
Ca un lupan, de haita hămesită,
Cu coada băț, cu gândul teleleu,
Visând un crap înșurubat pe plită.

Duceați cu voi o plasă de-mprumut,
Bocancii grei abia mai atingeau
Drumeagul alb, atât de cunoscut;
De după garduri, câinii hămăiau...

Ce mândru înotam în trena voastră!
Mi se părea că sunt bărbat în lege,
Eram convins că-n fiecare fereastră
Stă câte-o fată care mă alege.

În fine, am ajuns la heleșteu:
Trei cruci, apoi pe treabă v-ați chitit;
Pe mal, în crâng, rămas-am numai eu,
Cu ditamai minciogul, pregătit...

Din cer, un soare ars căta spre noi
Ori poate că-și vedea de drum, nu știu,
Știu doar că mă rugam din doi în doi
Să pice crapu-acela arămiu...

Discret, din când în când, ca un apaș,
Te cercetam: ce chip, ce uitătură...
Cu ce încrâncenare, de ocnaș,
Cătai să ne faci rost de-o saramură!

Și ceilalți, prietenii tăi buni,
La fel gândeau și ei, eram convins:
Cât sânge rece, niște căpcăuni!
Cum nădușeau să țină firu-ntins

În timp ce tu plecaseși la bătaie,
Scurmai prin scorburi, te băgai la fund,
Să mâni toți peștii lumii, în puhoai,
Spre plasa ceea chituită-n prund;

C-o și vedeam pe mama, mână largă,
Făcând pomeni, trei sâmbete la rând
Și, dacă tot așa o să ne meargă,
Ne vom îmbogăți cât de curând...

*

Zugravul Nicu
Giju, finele anilor
'70, la Crâmpoia
(Olt), în ținută de
lucru și, nu în
ultimul rând, în
postura care i-a
speriat pe mulți
din familie: cu
paharul (aici, bor-
canul) de țuică la
îndemână
și mereu
cu voie bună.

Pe nesimțite, clipele, alene,
Pornit-au câte una,-ncet, la vale,
Că m-am trezit într-un târziu, pe gene,
C-un pui de somn care-mi dădea târcoale...

De-acum, eram blazat, închis în mine,
Bătut în cap de soare, de neșansă,
În plus, mă bâzâiau niște albine
Și-aș cam fi vrut să mă întorc acasă.

Dar, deodată, ca într-o magie,
Vă regăsesc la chip strălumiți;
M-am și frecat la ochi: Măi, ce să fie!
S-o fi spart gheața? O să fim bogați?!

Și jur că n-a fost clipă mai frumoasă
Când am văzut cum strălucește viu
Și cum se zvârcolește-n fund de plasă
Un peștișor fășneț, gri-argintiu.

A fost și nu a fost o bucurie
Că imediat, apoi, a-nceput jocul:
„Să-l luăm?” „Să nu îl luăm!?” „Ce nasulie...”
„Mai bine nu-l prindeam, fi-ne-ar norocul!”

Într-un final, nea Florinache-a spus:
„Dacă-i așa... păi, fără supărare,
Cum noi suntem, oricum, cu doi în plus,
Decidă puștiul ăsta, fiindcă pare,

Cam dintre toți, cel mai flămând și... sincer;
Și-n fond, eu socotesc c-așa-i cinstit,
Că n-o fi păcătos, ce-i drept, nici înger,
Dar ne va ține minte, negreșit!”

Tu tată, parcă văd, ai dat din umeri,
Și ai fi vrut, și n-ai fi vrut... sau nu știu,
Rețin doar că te-am căutat stingher,
Fiindcă-ți eram și nu-ți mai eram fiu.

De-acum, eram numai cu peștișorul,
Stăpânul și cu servul său umil;
Simțeam cum mă pătrunde,-ncet, fiorul
Și că am fost, dar nu mai sunt copil...

Știam, desigur, că-mi îndeplinește
Tot ce-aș dori, cum face Dumnezeu,
Doar să i-o cer și, cât ai zice „pește”,
Voi fi sătul, bogat sau cum vreau eu.

Dar am decis: îl vom trânti-n tigaie,
Spre groaza lui, și-a ta, și-a tuturor!...

Simt, de atunci, un fel de vâlvătaie
Ce-mi urcă dinspre tălpi, ușor, ușor,

Și se oprește-n creștet, dând să iasă,
Dar unde? Cum și încotro? De ce?
Sunt întrebările care m-apasă.
Și-n timp ce soarta mi se tot petrece,

Îmi vine-n minte clipa ceea rară
Când, între foc și apă,-am ales focul,
Purificându-mă pe dinafară,
Lăsând, în schimb, la voia lui norocul,

Care-mi apare-n vis, în nopți de vară,
Sub forma unui peștișor de-argint,
Cu solzii scrum, țâșnind din călimară,
Prin cartea vieții mele rătăcind.

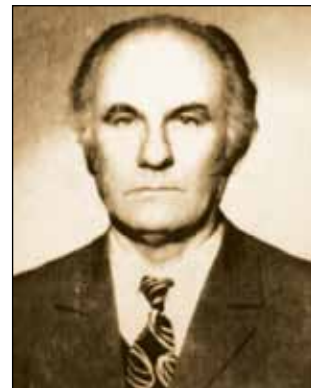
București, 27 martie 2020

Într-o duminică după-amiază la Crâmpoia, anii '70, în anturajul pictorului iconar Spirică Mirea (primul din stânga, fost brigadier silvic), cel amintit în romanul *Fantomele nu răspund la salut* (2007) ca Spirică-Zugravu, și al coanei Manda, soția lui (prima din dreapta-sus), vechi prieteni ai familiei Eufrosina (a doua din stânga-sus) și Nicu Giju, lesne de recunoscut în imagine. Memorabilă rămâne și figura moașei Maria (prima din stânga-sus), nevasta lui moș Costică Gherase (ajuns și el personaj în romanul amintit), în casa cărora, azi dispărută, au locuit ani mulți, cu chirie, soții Giju (*medalion*, 1962).

Despre filmul *Noi, cei din linia întâi* și despre noi, cei de atunci...

de Zaharia Potârniche

Miercuri, 14 mai 1986. Aseară am văzut filmul românesc *Noi, cei din linia întâi* de Titus Popovici (scenariu) și Sergiu Nicolaescu, ca regie și interpret. Este epopeea luptelor de eliberare a Ardealului, Ungariei și Cehoslovaciei, realizată prin Casa de Filme 5 a celui Dumitru Fernoagă.

Trebuie să recunoaștem că s-a creat o producție cinematografică în două părți, de aproape trei ore, care ne face cinste. Proporțiile forțelor desfășurate, amploarea bătăliilor, terenul plin de ruine, momentele dramatice precum și cele lirice sau comice alternează în doze potrivite, pentru ca spectatorul să poată fi antrenat în acțiune cu mult interes de la început și până la sfârșit.

Proaspătul locotenent Horia Lazăr din Ardeal, sergentul major și ostașii din plutonul pe care îl urmărim pe toată desfășurarea acțiunii, fiecare dintre ei sunt figuri reprezentative, iar regizorul a știut să pună în scenă totul cu multă îndemânare. Nu este însă veridică, chiar și pentru un film, povestea cu Silvia, fata generalului de divizie Marinescu (un nume foarte comun). Ea își urmează tatăl ca sanitară în linia întâia și apoi apare ca îndrăgostită și viitoare logodnică a locotenentului Horia Lazăr. Este totuși prea mult pentru o fată și nu este cazul de a mai scoate o a doua Ecaterina Teodoroiu. De altfel, ea e singura sanitară ce poate fi văzută aici. Apoi copilul orfan, luat de regiment după trecerea prin satul unde tatăl lui fusese spânzurat de armatele horticiste și adus pe front până în linia întâi, ca băiat de trupă, este și asta prea mult pentru un copil. De ce nu a fost lăsat copilul în satul lui? Acolo nu erau oameni care aveau și ei copii și care ar fi putut avea grijă de el până la terminarea războiului? Nici Ion Besoiu nu a fost prea potrivit în rolul lui de comandant de regiment. Prea lustruit în permanență și cu toate galoanele pe el, când se știe că în linia întâia se poartă ținută de campanie.

Antipodul lui, Sergiu Nicolaescu, alias generalul Marinescu, cu prima lui apariție, cu bastonul și cu ținuta fără grade, cu ochelarii de motociclist, s-ar fi vrut să fie un al doilea Rommel, și într-o oarecare măsură a reușit, dar era mai bine dacă găsea ceva mai puțin uzat. Filmul trece peste logica evadării lui Lazăr din mâinile detașamentului german, retras în creierul munților cehi. El reușește relativ ușor să se afle în afara clădirii păzite de nemți, înarmați până în dinți. Cu toate cele arătate, filmul rămâne totuși un document valoros care evocă cu mult dramatism faptele de mare eroism cu care armata noastră a cucerit Ardealul, lăsând mii și mii de morți pe câmpurile de bătaie, înainte ca armata roșie să fi sosit din Moldova. Te

cuprinde o mândrie de român, dar simți și o durere grea și îți pui întrebarea: Câți dintre acești eroi, care acum sunt bărbați de 60–70 de ani, sunt nevoiți să stea la cozi interminabile pentru o bucățică de carne, să stea în frig sau să-și vadă copiii și nepoții suferind din această cauză?

Câți dintre ei, atunci când călătoresc cu autobuzul sau cu metroul, și poate unii dintre ei purtând răni ascunse din acele vremuri, sunt priviți cu sfidare de mulți tineri de azi, care ocupă locurile pe scaune și își șoptesc între ei: De ce n-o fi stând „fosila” asta acasă?... Ne-ar trebui filme care să facă și elogiul bătrâneții, al răsplatei cuvenite vârstnicului după o viață de jertfe și de sacrificii, nu zvonuri pentru trimiterea lor la munca câmpului, la scoaterea lor din orașe.

Respectând bătrânețea, respectăm cele mai vechi și mai bune tradiții ale poporului, dăm un exemplu și un sens vieții tânărului, care își deschide ochii spre viață fără a se teme că într-o zi va fi și el bătrân. Și viața fiecărei generații se dovedește mereu că este atât de scurtă, încât nu este cazul să pierdem nicio zi din viața noastră pentru a fi respectați atunci când puterile nu ne mai pot ajuta. Să ne apărăm singuri de injurii și nedreptăți. Da! Bătrânii trebuie nu numai respectați, dar trebuie ocrotiți și apărați la nevoie. Ei rămân și vor fi o realitate de neînlocuit pentru orice națiune.

Cine sunt primii educatori ai oricărui generații de când e lumea? Nu ei, bunicii? Adevărata omenie de la bătrâni se învață, fiindcă numai ei sunt păstrătorii unei experiențe trăite și a unei înțelepciuni dobândite astfel. Cine sunt cei care iubesc mai mult ca orice copiii, decât ei, bătrânii?

De aceea, atunci când asăzi, de multe ori implicat și eu în eveniment, la brutalizarea unui om cu părul alb, pe fața căruia se citește neputința de a riposta sau tristețea că nu poate schimba lucrurile în bine, o durere aprigă îți cuprinde inima și zile întregi te urmărește

scena plină de neomenie în care, de cele mai multe ori, sunt implicați unul sau mai mulți tineri.

Pentru ce și pentru cine au luptat acei tineri de atunci din 1944-1945, care acum sunt bunici sau străbunici? Să nu uităm vorba: „Cine nu are un bătrân, să și-l cumpere!” sau povestea aceea populară, acel basm izvorât din înțelepciunea milenară a poporului, „Țara fără bătrâni”!

Tatăl meu, cam de 50 de ani prin 1935, găsea chiar și atunci un sfat bun stând de vorbă cu bătrânul lui prieten, care orbise muncind la lumina puternică a lămpilor cu acetilenă, cu

acel septuagenar Arghirovici, care locuia chiar peste drum de uzina în care muncea tata. Și „moș Arghirovici” a rămas până astăzi și pentru mine exemplul pe care l-am urmat toată viața. La fabricile din Bacău am avut și eu doi bătrâni: pe Ignat Kudos, un bărbat de 70 de ani, fost subofițer pe crucișătorul „Potemkin”, care ceruse azil politic în România în 1913 de când Kudos a rămas în țara noastră, și pe Marcovici, evreul de 60 de ani, care mă adoptase ca pe fiul lui. L-am respectat și m-au iubit. Iar eu ca tânăr inginer am avut multe de învățat de la ei, unul fiind mecanic, iar celălalt tehnician în

fabricarea cherestelei. Ei mi-au fost, pot spune, cei mai buni prieteni pe care i-am avut la Bacău.

Dacă fiecare tânăr ar sta mai mult pe lângă cei vârstnici, poate că ulterior ar avea mai puține regrete în viață. Educația trebuie fundamentată atât pe o cultură solidă, cât și pe cultivarea grijii și a toleranței față de cei din jur. Puiul de om să simtă, încă de când se ridică, că este iubit și că trebuie să dăruiască și el tot atâta iubire câtă primește. În plus, puterea exemplului celui bătrân nu poate fi înlocuită cu nimic pe lume!

Lanterna magică

Fără prejudecăți la *Miami Bici*

de Pușa Popa

Înainte de a pune *play* filmului *Miami Bici* – lansat în cinematografe la 21 februarie 2020, în regia lui Jesus del Cerro – am dat *delete* comentariilor critice deja formulate pe net care m-ar fi putut influența, gen: „Cum naiba a avut mizeria asta un asemenea succes la public?” Așa că, dincolo de povestea propriu-zisă a celor doi românași plecați de pe plaiurile mioritice să-și împlinească *The American Dream*, încă de la primele cadre extrem de dinamice și pline de un umor mediocru am simțit o apropiere ca un arc peste timp cu *Nea Mărin Miliardar* (1979, regia Sergiu Nicolaescu) și cu relativ mai noul serial tv de succes *Las Fierbinți* (primul episod difuzat la ProTV în 2012, ajuns între timp la sezonul numărul 15), doar că de această dată avem de-a face cu o variantă urban-internațională a personajelor principale masculine, Piciu (interpretat de Codin Maticiu) și Bilă (Matei Dima), prieteni din copilărie, angajați la o splălătorie auto din România obosită a vremurilor noastre, unul al cărei parteneră de viață susține că este gravidă, iar celălalt animat numai de perspectiva distracției. De fapt, timp de 98 de minute, parcurgem drumul inițiativ al doi „cocalari” care prin intermediul lui Albanezu’ (Florin Piersic Jr) ajung în Statele Unite ale Americii pentru a scăpa de sărăcie, trecând prin tot felul de peripeții amuzante, ușor neverosimile.

Aparent, suntem spectatorii unei producții superficiale, nimic de luat în seamă, nimic antologic în acest

film. Totuși, subiectul pare o frescă socială mulată pe tipologia românului sărac cu duhul (amărât și needucată), dar care caută orice oportunitate pentru a supraviețui.

Câteva elemente care – bănuiesc – au contribuit la succesul de *box office* al filmului: dinamismul expus în cadre tăiate la fix, fără tragere de timp (în comparație cu alte producții românești, cum ar fi *După dealuri*, a lui Cristian Mungiu, *Aferim*-ul lui Radu Jude ș.a., care expun drama și mizeria societății românești dintotdeauna, familii dezorganizate, problema minorităților etc., adesea abuzând de cadre lungi și plictisitoare), *entertainment*-ul care te ține conectat (filmul respiră voie bună și un umor vag-rudimentar rezultat dintr-un limbaj pe alocuri vulgar) și concepția scenografică fără pretenții de creație unică din punct de vedere artistic, ca o rețetă de mult brevetată de Hollywood. Acestea ar fi o parte dintre motivele pentru care nu tocmai întâmplător, apreciez, filmul a avut peste 150 000 de spectatori în primul weekend de la lansare, un record în cinematografia românească a ultimului sfert de veac și mai mult.

Am vizionat *Miami Bici* fără prejudecăți și fără mari așteptări, poate și de aceea am râs cu poftă la multe dintre secvențe. Îi felicit pentru idee pe scenariștii Codin Maticiu și Alex Coteț și consider că filmul lor s-ar putea încadra lejer, alături de *Filantropica* lui Nae Caranfil (2002), între producțiile cele mai „gustate” de public după '90.

Amintirile unui miner

de Nicolae Diaconu

Lume necăjită și lume rea

Mi-am amintit de *Imnul minerului*, pe care-l intonam și de câte două ori pe zi, la venirea și la plecarea de la școală, încolonați. Am înțeles că nu eram mineri, dar vom deveni, într-adevăr, după cum ne lăudam atunci:

*Suntem mineri căliți în umbra minei
Și cu întunericul ne-am înfrățit,
Și ne-a fost drag să răscolim pământul
Și zorilor să le împărtășim gândul.
Deasupra noastră noi nu avem cer,
Că așa este viața de miner,
Suntem mineri,
De stânci spărgători...*

Condițiile de cazare fiind diferite, dormitorul destul de mare, printre noi mai erau și salariați – mineri, lăcătuși, electricieni –, în celelalte camere, de asemenea, o lume pestriță. Se adunau la noi, la singurele jocuri agreeate de toți, acelea de cărți și, nu în ultimul rând, de barbut. Față de meserie, barbutul se învăța foarte ușor. Ispita naibii: dintr-un foc îți dispăreau, de bunăvoie, și așa puținii bani. Se juca pe sume mici totuși, ca jocul să „țină mult”, până rămâneau lefteri. Jucau pe țigări, pe bețe de chibrit, pe orice... Mergeam prin împrejurimi, vizitam, discutam cu sătenii. Nu stăteau nici ei prea bine. Cei de la mină păreau prea obosiți, adăstând pe lângă casă, unii dintre ei mai întârziua cu animalele, alții se aflau la cosit. Oamenii mai în vârstă – ajutorii de miner, în special cei necalificați – erau necăjiți că au fost trimiși acasă, cum ar veni în șomaj tehnic, nemaiprimindu-i pe nicăieri. Că parcă-i și auzeam: „Și-au făcut treaba cu proștii și acum ne dau afară!”. Cel mai necăjit dintre toți era nea Ion „Vidanjoru”, însă din cu totul alt motiv și nu pentru că n-ar mai fi fost de lucru pentru unul ca el.

Grupul nostru social nu avea canalizare și nu existau nici vidanje moderne, ca acum. La celelalte sectoare, vidanjarea se realiza cu ajutorul unei căruțe trase de doi cai și în care se afla un butoi destul de mare pe post de

rezervor. Cu ajutorul unei găleți, fixată cu o coadă lungă, se umplea butoiul manual, ulterior fiind descărcat într-o livadă de pomi aflată în pantă. Dar fiind amplasat într-o vale, grupul nostru social nu avea nici cale de acces cu căruța, așa că toată treaba se efectua pe jos, și de-ar fi fost doar atât, dar erau de traversat un deal și o vale, iar mai jos și o râpă, în care nea Ion golea găleata. Asta era sarcina și pentru asta era plătit, tariful perceput de vidanjor fiind un leu la găleată. Clădirea fiind pe roșu, se vedea ca pe un răboj cărămida zgâriată cu un cui pe care nea Ion îl avea legat cu ață la buzunar, precum amnarul sau, mai în zilele noastre, briceagul. Cu acel cui, își „nota” el pe cărămidă câte o linie... două... nouă linii verticale și a zecea orizontală; zece, zece și tot așa le aduna, de sus în jos (mai toate cărămizile erau zgâriate), iar la sfârșitul lunii, îi transmitea șefului numărul de găleți scoase din hazna, în vederea... „decontării”. Interesant e că necazurile lui nea Ion nu apăreau niciodată la avans, ci numai la lichidare când, negru de supărare, bietul om constata că i s-ar fi „mâncat”, după socotelile lui (dovadă liniile trasate pe cărămizi), între 100 până la 200 de găleți. Treabă pentru care-l învinovătea pe nimeni altul decât pe contabilul-șef. Că parcă-l revăd și astăzi pe nea Ion Vidanjoru, îmbrăcat în hainele lui ponosite și supărat foarte, făcându-și treaba conștiincios, totuși, notându-și găleata cu o linie și văitându-se-n barba lui că „șefii” i-au mâncat atâtea găleți de... „rahat” luna trecută și sigur că o să-i mai mănânce și-n continuare, că „nu se mai satură, odată!”. Lume necăjită și lume rea!

Repartizarea în producție și poza de absolvent

Am încheiat activitatea practică și acum reveniserăm la atelierelor de la Pescăreasa, unde am susținut examenul – cunoștințele practice

acumulate – în fața comisiei tehnice, la care au participat dirigințele Lolev Boris, profesorul Raul Rizeanu (de tehnologia meseriei), instructorul Jan Belinchevici, șeful atelierului Stelică Cotescu și electricienii la care am fost repartizați, între care Dumitru Vlaicu, Nicolae Soare, Victor Stancovici, Nicolae Tincu, Ion Stanciu, Pavel Rolea, Libardi Ion, G. Mihălcescu, Edi Wișek, Ion Pârșan, Ion Preboianu, N. Augustin, Ion Arsene, Iulian Pătrașcu și Paul Rădulescu. În funcție de calificativele obținute de elevii repartizați, au fost recompensați și electricienii aceștia. Având în vedere prezența la practică, lunar, li se întocmeau state de plată încă din anul doi elevilor, astfel că li s-a completat și lor câte un carnet de CEC în care erau depuse sumele de bani convenite. Odată încheiată activitatea practică, am primit de la contabilitate carnetele CEC, mie revenindu-mi suma de 250 lei, aproape un salariu lunar pe vremea aceea. A urmat încheierea anului școlar teoretic, susținând examene scrise și orale, pe care le-am încheiat cu succes, iar pe final, repartizarea în producție.

A fost agitație mare atunci. Bucuroși cu toții, așteptam cu nerăbdare să aflăm viitoarele locuri de munci. Mai întâi însă, conducerea școlii a ținut să ne aducă la cunoștință criteriile după care se va face repartizarea. Profesorii, împreună cu diriginții, adunați în sălile de clasă, au purtat discuții, întocmind liste cu solicitările noastre, ținând cont de calificativele obținute la activitatea practică și teoretică, nu în ultimul rând de numărul de locuri la sectoarele miniere (cei cu note mari am fost sfătuiți să solicităm trei unități miniere). La secretariatul școlii se lucra intens, că urma să primim și certificatele

de calificare în meseriile electrician de mină, lăcătuș de mină, dulgher de mină, apoi repartizările în producție și, desigur, diploma de absolvire. Între timp, au sosit certificatele de calificare și oferta cu locurile de muncă, lipseau doar diplomele, care urmau să sosească și acestea mult mai târziu. După care... „judecata lui Solomon” din fața comisiei. Ținând cont de criteriile stabilite, am „negociat” – pe atunci se spunea „am cerut” – unitatea preferată. Cei cu vârsta peste 18 ani au fost repartizați după dorință, dar de regulă în subteran, în schimb, absolvenții sub 18 ani, au fost repartizați la unitățile care își desfășurau activitatea la suprafață. Au fost și câteva locuri pe la sectoarele miniere din bazin, pe care le-au obținut colegii din zonă. Eu unul, cum abia împlinisem în luna aprilie doar 16 ani, am fost repartizat la o unitate de suprafață, de care nu auzisem, și anume la Exploatarea Minieră Rovinari. Au mai venit cu mine acolo și colegii Gherguș Nicolae, Glejaru Nicolae, Stăvaru Ștefan, Mușetescu Ion, Oncioiu Gheorghe, Borcoi Vasile precum și lăcătușii de mină Crețu Ion, Moraru Constantin, Bâgneanu Paul și Gridan Ion. A urmat festivitatea de absolvire a primei promoții a Școlii profesionale de ucenici, anii 1954–1957, derulată pe platoul din curtea sediului central, pe strada I.V. Stalin, la nr. 131. Era ultimul careu la care mai participam.

Aliniați pe clase, alături și cu pedagogii, în prezența directorului Constantin Meculescu, numit recent în locul directorului Ion Stoica, a directorului adjunct (de studii) Constantin Ivancu, a diriginților și profesorilor, absolvenții anului trei au primit *Certificatul de muncitor calificat* în meserii precum electrician de mină, lăcătuș de mină și tâmplar de mină, totodată și repartițiile la locurile de muncă, în întreprinderi miniere în special, plus și două foi de drum, una pentru transportul de la Câmpulung la domiciliu și a doua de la domiciliu la unitatea minieră unde am fost repartizați să ne desfășurăm activitatea, asta începând cu data de 1 august 1957. Până la data respectivă, ne mai bucuram de câteva zile bune de vacanță, în fond ultima, urmând ca după aceea să beneficiem de așa numitele concedii de odihnă. Cu această ocazie, mi-am luat la revedere

de la colegii din clasa a III-a B, secția Electrician de mină, adică de la Bivolul Mihai, Boncoi Vasile, Bălășoiu Ion, Bubu Nicolae, Chingaru Ion, Coman Gheorghe, Constantin Lazăr, Dobrescu Marin, Ducu Gheorghe, Florescu Constantin, Gherase Gheorghe, Gherguș Nicolae, Glejaru Nicolae, Ionescu Gheorghe, Lamercu Sergiu, Manu Ion, Macărescu Petre, Mutu Ion, Musățescu Ion, Nițu Nicolae, Oprescu Cornel, Oprescu Gheorghe, Puiu Marin, Stancu Ion, Stăvaru Aurel, Stăvaru Ștefan, Tănase Petre, Truțoiu Daniel, Wișek Gheorghe, Vlad Valentin și nu în ultimul rând Voiculescu Mihai. Au urmat colegii coreeni Chin-Chin-Su, Cio-Te-Sang, Kim-An-Sic, Kin-Man-Zin, Ri-Ze-Man, Son-Man-Ze și Ri-lang-Se, lăcătuși. Conștientizarea faptului că nu ne vom mai întâlni, ca semn al prețurii prieteniei ce ne-a legat, ne-am apucat să facem schimb de obiecte, în special de cărți, de diferite piese și scule lucrute manual, cu scopul de a menține pe mai departe prietenia. Am lăsat adresa de acasă, localitatea, raionul, regiunea și

numele meu colegilor Ri-Ze-Man, Kim-An-Sic și Son-Man-Ze, ca să-mi scrie în momentul când vor ajunge în țară, unde au fost repartizați. După un an, părinții mei de la Didești au primit două scrisori, una de la Kim-An-Sic și cealaltă de la Son-Man-Ze, pe care mi le-au retrimis la Rovinari. A fost un moment deosebit, o lucrare de mare efect pe care o retrăiesc și acum. Așa am aflat că ei au fost încadrați ca tehnicieni la o exploatare minieră de aur din bazinul Pon-Ciong. Mi-au scris și adresele lor

pe un plic, pentru răspuns. Din câte spuneau, se confruntau cu lipsuri, în special la aparatele de verificat și măsurat. Și la Institutul de Mine din Petroșani erau studenți chinezi. L-am rugat pe maestrul Ionică Rebeleş, având fiica studentă, colegă cu ei, să-mi scrie pe o duzină de plicuri adresele, reușind astfel să port corespondență o bună perioadă. Lucram ca electrician la Secția Utilaj Greu, la E.M. Rovinari. După un timp, scrisorile au venit retur, probabil că intervenise Securitatea, astfel că a trebuit să întrerup orice legătură cu foștii noștri colegi coreeni. De pe holurile sălilor de clasă, din tablourile promoțiilor de la Școala medie de cărbune, parcă aieveau ne zâmbeau absolvenții. Era o tradiție, prilej de amintire pentru cei ce vin mereu din urmă ca să știe cine le-au fost înaintașii, cine colegii, cadrele de conducere și profesorii în cei patru ani de studii (iar în cazul nostru, ca excepție, numai trei ani). Cum pe partea stângă a bulevardului se afla Studioul foto „Baraghin”, cel mai renumit din oraș, unde mai toți absolvenții își comandau, la încheierea studiilor, tablourile de pus în ramă, plus celelalte poze cu colegii lor din clasă, specificând „Promoția anului 1957” (în cazul nostru), am mers și noi acolo ca să dăm comandă. Am stabilit o zi anume, când am adus și un veston, de la uniforma de minier, cu cămașă albă și o cravată, pe care l-am îmbrăcat toți, pe rând, și aranjându-ne ținuta și privirea după indicațiile domnului Baraghin, ca să arătăm bine în tablou, ne-am immortalizat precum cei mai faimoși dintre actorii lumii. Și dacă tot eram la studio, am convenit să primim șase fotografii, adică una pentru diploma de absolvire, o alta pentru certificatul de muncitor calificat, una pentru tablou și restul ca amintire. Fotografiile au fost gata la vreme, așa că am dat una pentru tabloul de promoție, alta pentru certificatul de muncitor calificat, urmând să aducem mai târziu, când vor veni de la Ministerul Învățământului diplomele de absolvire, și cealaltă fotografie. Tabloul fiind gata, a fost adus la sediul școlii și expus pe peretele holului de la intrare, drept exemplu, noi fiind, practic, prima promoție de electricieni de mină, deci aceea a anului 1957, clasa a III-a B, a profesorului-diriginte Lolev Boris. Amintiri...

România și... salvamarii

de Dana-Irina Gîju

Potrivit Inspectoratului pentru Situații de Urgență Dobrogea, în vara lui 2020, peste 700 de turiști au avut nevoie de asistență medicală pe litoralul românesc, cele mai multe intervenții înregistrându-se la Costinești și Eforie Nord. Nu mai spunem că au existat weekenduri, precum cel de la finele lunii iunie 2020, când s-au îneecat și câte trei-patru persoane într-o zi, cele mai multe foarte tinere, în nordul litoralului. Și nu pentru că nu știau să înoate, ci pentru că nu au respectat avertismentele salvamarilor. Turistă și vara aceasta pe litoral, am fost martora ocazională a unui incident care mi-a demonstrat încă o dată, dacă mai era nevoie, cât de importantă este instituția salvamarilor.

Foto: DanG

La doar 16 ani, **Dan Mihai Ciocan** (foto medalion) este unul dintre cei mai tineri salvamari întâlniți în vara aceasta – la ora când apare articolul nostru deja trecut! – pe litoralul Mării Negre. Eram în Mamaia, la 9 august, zona hotelului „Național”, marea devenise tot mai agitată, deși altminteri apa era caldă și timpul frumos, când mult prea tânărul salvamar mi-a atras atenția, ca de altminteri tuturor celor care, neluând în seamă semnalul pavilionului ridicat la foisorul cu numărul 11, ce fâlfâia a pericol de moarte, adresându-mi-se ferm, dar respectuos: „Vă rog frumos, doamnă, veniți câțiva metri mai aproape de mal!... Măcar până ne liniștim și noi, și marea!” Și tot așa întreaga zi, până spre apusul soarelui, l-am auzit avertizând turiștii și l-am văzut alergând de colo-colo, cu binoclul de gât și portavocea la îndemână, când în foisor, când de-a lungul și de-a latul fâșiei de plajă din responsabilitatea lui, și poate că nu mi-ar fi atras atenția mai mult decât alții ca el dacă întâmplarea n-ar fi făcut ca exact în ziua aceea, imediat la stânga noastră, cum priveam spre mare, la „vecinii” de alături și dincolo mult de linia gemandurilor, să nu se înece un om... Un bărbat în putere, ca la 45–50 de ani, pe care cu câteva ceasuri mai devreme, numai, în intervalul de dinainte de prânz, salvamarul Dan Mihai Ciocan îl pusese în temă că e riscant să se aventureze în larg într-o asemenea zi. Cu siguranța și impertinența profesionistului pentru care marea nu mai are niciun secret, bun și experimentat înotător, bărbatul acela nu numai că nu i-a luat în seamă avertismentul, dar l-a mai și jignit: „Cu ce m-ai putea tu ajuta... puștiule?”, după care a urmat o expresie ofensatoare a cărei reproducere ar fi oricum inutilă acum și aici. În fine, povestea e lungă și, din păcate, cu final nefericit, că după ce și-a provocat norocul de câteva ori, ostentativ, odată cu apusul soarelui, „profesionistul”

nostru avea să fie adus din larg de tinerii salvamari care, firește, după ce i-au acordat primul ajutor (suferise un stop cardiac, urmare mai degrabă a unei sperieturi strașnice, pe fond de oboseală, poate și de altceva) l-au lăsat în grija colegilor de la SMURD, sosiți în timp record la locul faptei, spre lauda și a lor. Medicii l-au resuscitat minute în șir, dar avea să moară a doua zi pe patul Spitalului clinic de urgență din Constanța. Și grav a fost nu că respectivul a sfârșit în maniera aceasta, fiindcă, în fond, prin disprețul afișat vizavi de rolul și rostul salvamarilor, fie aceștia și niște adolescenți în formare, omul acesta și-o fi meritat soarta, cât faptul că, la nici câteva minute după plecarea ambulanței de pe plajă, cu toate avertismentele vizuale și acustice, numai zic de exemplul concret abia derulat sub ochii lor, alți doi tineri, aceștia în jurul a 20 de ani fiecare, au fost la un pas de a repeta figura, aventurându-se cu aceeași surdă inconștientă în largul mării, ca și „profesionistul” de mai înainte. Din fericire însă, monitorizați, observați și recuperați la timp de tinerii salvamari, aceștia doi au scăpat doar cu o memorabilă spaimă, fiind aduși la țărm în timp optim ca să nu mai fie nevoie de serviciile echipajelor SMURD. Și de data aceasta, adolescentul de doar 16

ani Dan Mihai Ciocan s-a evidențiat prin promptitudinea intervenției – căci nimeni altul decât el îi zărise cu ajutorul binoculului, din foisor, lansând SOS-uri, alarmându-și astfel camarazii mai apropiați de locul incidentului –, dublată de o conștiințozitate profesională ireproșabilă, nu prea caracteristică multora din generația lui, preocupați de cu totul alte repere și valori ale vieții, asupra cărora nu are rost să insistăm.

Absolvent al Școlii de înot „Gheorghe Oancea” din Constanța, instruit să facă față situațiilor-limită de către Gabriel Culea, coordonatorul Serviciului Salvamari din Asociația Națională a Scafandrilor Profesioniști și Salvamarilor din România, tânărul Dan Mihai Ciocan este elev în clasa a X-a la Liceul cu program sportiv „Nicolae Rotaru” din Constanța, dar visul său este să ajungă... polițist. Fapt pentru care, chiar de pe acum, se pregătește intens pentru examenul de admitere la Academia de Poliție „Alexandru Ioan Cuza” din București. Iar în timpul liber practică rugbyul, de la 10 ani a fost pregătit de antrenorul Nicolae Radu Mocanu în cadrul Liceului cu program sportiv, legitimat apoi la 14 ani la Clubul „Victoria” Cumpăna, antrenor fiind aici Marius Codea. Din partea noastră, îi urăm să aibă succes în tot ce-și propune să facă și-l felicităm din inimă: *Bravo, Dane!* Și cinste părinților tăi! România are atâta nevoie de tineri ca tine. Și... cu atât mai mult de salvamari.

URMARE DIN P. 41

și care a „funcționat” între 1920–1933 (sper să nu dureze și aceasta cu Coronavirusul tot atât: adică între 2020–2033!) când, între altele, au fost interzise vânzarea, producerea, consumarea și transportul băuturilor alcoolice. Și unde? În patria băuturilor de whiskey! Favorizând, în schimb, piața neagră și, indirect, Mafia... Ei bine, asta da lovitură! Că legiuitorul nu a prevăzut botniță, așa cum pe vremuri, în Evul Mediu, femeilor li s-a impus centura de castitate, asta să zicem că a fost fie o scăpare impardonabilă fie, cel mai probabil, o chestie de nuanță și de logică, practic fiind mai dificil de gestionat, eventual de inventat, un asemenea dispozitiv care să fie și eficient pe deasupra (deși între noi fie vorba, că ne și cunoaștem, imposibil n-ar fi fost deloc!). Dar acum vin și întreb: oare, nu cumva prin jurul acestei logici se învârt și interzicerea funcționării restaurantelor din zilele noastre? Și punerea pe rol a tuturor celorlalte interdicții, măsuri, contramăsuri și așa mai departe? Ba bine că nu!... Și, ca să dorm împăcat că încă nu am ajuns fraierul fraierilor, chiar de astă-vară și până recent am chestionat tot felul de „surse” care să mă lumineze cât de cât, de la preoți, gropari și fabricanți de sicrie până la vânzători de cruci de marmură de exemplu, numai

și numai în legătură cu... „afacerile” lor. Și ce să vezi? Nimic nu m-a convins că numărul morților a crescut atât de alarmant, de îngrijorător și așa mai departe cum se anunță oră de oră, minut de minut și buletin de știri cu buletin de știri la „tembelizor”! De fapt, pentru cine e un bun observator și fin trăgător cu urechea la nuanțe, se vede (și se și aude) cât de colo falsa îngrijorare a crainicului cititor de prompter și, pe măsura trecerii zilelor, indiferența lui tot mai seacă în anunțarea cifrelor, a planurilor de măsuri guvernamentale etc. Dar cum logica mea e una și socoteala lor rămâne cu totul alta, nu pot afirma că sunt sigur decât de un singur lucru, și anume că, deocamdată, meciul... se joacă. Altfel spus, ni se dă de lucru. Nouă, pulimii (scuzați!), „idiotilor utili”, *hiloților, perieților, prostimii, viermușilor...* ni se pune mîntea pe bigudiuri, părul pe moațe, masca pe bot și, ca mâine, o să ni se introducă și un termometru drept în tender, dar unul modernizat, încă în fază de proiecție azi, cu afișare electronică direct pe monitorul de la Președinție. Deci, stați pe fază că urmează... Că, până în 2033, ar mai fi cale lungă! Oricum, ce mai e sigur că, la fel ca pe vremea prohibiției în SUA, poliția a avut, are și va avea de lucru. Jandarmeria, *idem* și la fel. Pe bani puțini, dar... suficienți. Pentru că nu?, vorba ceea, oricând se găsesc bani pentru

a plăti jumătate plus unu dintre „ale(r)-gătorii” de la Maraton ca să le ia fața, temperatura și tot așa tuturor celorlalți, jumătatea minus unu înhămată la carul victoriei pe pâine, apă și... cam atât, eventual pe bază de zăhărel asortat cu lovituri de bici. În concluzie, e de lucru la nivelul organelor, ceea ce nu ar fi prea rău, că printre dumnealor avem și noi rude, neamuri, nepoți, poate chiar soți, care mai câștigă și ei un ban cinstit, o primă, ceva, o pomană... europeană. Și e suficient să priviți intersecțiile, chit că, uniforme nemaiavând efect de intimidare de un sezon încoace, cică s-a trecut deja la faza doi, „televizoristic” vorbind, adică la dublarea cu copoi travestiți în maidanezi civili, ca pe vremea stalinismului. Sau, și mai bine-zis, a... Inchiziției. Dar mai bine să aibă de lucru poliția decât armata... țării (nu a salvării, cum tare le-ar mai plăcea unor analiști să o redenumescă!). Chit că armata țării e tot mai anemică de când cu Revoluția, sărăcuța... Dar armata aceasta – atâta câtă mai este-n gardă pe meterezele transformării și în tranșeele tranziției – să vegheze oricum că, vorba ceea de la „editorialul” inițial: *nu se știe ca pământul din ce parte bate vântul*. Că dac-o fi, din nou, dinspre... Siberia?

Am zis!

București, 15 octombrie 2020

Corul Sound la 25 de ani!

Povestea grupului coral *Sound*, în fond a unor mari pasionați de muzică, s-a născut cu exact un sfert de secol în urmă, la 20 mai 1995, când debutează în Aula Magna a Universității București sub bagheta dirijorului Voicu Popescu (foto).

În plină forță creatoare pe atunci și rezonând cu îndârjita dorință a câtorva studenți rămași cumva fără obiectul pasiunii lor, să zicem așa, după tragica ieșire din scenă a compozitorului Ioan Luchian Mihalea (15 decembrie 1951–29 noiembrie 1993) – și, aproape odată cu el, a

grupului *Song*, dar nu numai –, dirijorul Popescu va deschide poate fără să realizeze, atunci, o frumoasă pagină de istorie care și azi, după 25 de ani, din fericire și spre surpriza multora, cred, încă se scrie. Și aceasta chiar dacă vremurile sunt cum sunt, cu alte cuvinte tot mai potrivnice momentelor, gesturilor și actelor cu rezonanță în viața noastră spirituală. Ori, cu atât mai mult, de ce nu?

M-am alăturat acestui entuziast grup, ca soprană, tocmai când, odată renăscut din cenușa *Song*-ului, cel intrat de acum în legendă, își căuta propria identitate, adică, legal vorbind, se punea problema găsirii unui nou nume, aspect rezolvat prin înființarea Fundației Culturale Sound, în anul 1995. Și de la 8 martie 1995, fatalmente, am rămas atașată de colegii și de prietenii mei, contribuind și eu, cum m-am priceput mai bine, la închegarea acestei adevărate, unice și mari familii. S-au strâns, în toți acești ani, atâtea amintiri frumoase, emoții și bucurii împărtășite la repetițiile săptămânale,

de Dana-Irina Giju

în timpul concertelor, la festivaluri și concursuri naționale și internaționale (avem un palmares impresionant prin Europa!), de unde am venit încărcăți de trofee, cu diplome și medalii scilicet deosebite, încât, la împlinirea a două decenii de la fondare, cumulând și o parte dintre amănuntele picante recuperate din viața de artiști, apelând și la bunăvoința colegilor, cu frenezia jurnalistului care mă știu am scris o carte omagială (*La început a fost muzica: 20 de ani de Sound*, Editura Fundației Culturale Sound & Editura Favorit, București, 2014, 192 p., cu ilustrații) de care azi sunt cu atât mai mândră cu cât, ținând cont de multe altele și în primul rând de pandemia care bântuie... România, nu am mai putut-o up-grada și reedita, după cum îmi planificasem. O carte care și-a împlinit destinul, totuși, din moment ce a constituit un reper și pentru alte coruri și pe care o pot oferi oricând, într-un format electronic, pasionaților de

gen, aceasta cu atât mai mult cu cât, la data apariției în formatul tipărit, nu s-a bucurat de o lansare onorabilă, ba mai mult, s-a ajuns până acolo încât să se insinueze că ar fi fost scrisă de o... „fostă” membră a grupului (!), numele fiindu-mi trecut pe copertă atât de mic și meschin ca să nu se vadă nici cu lupa, darămite cu ochiul liber. Slavă Domnului însă, chiar și așa, *scripta manent!*

Astăzi, la noul ceas aniversar, tot pe principiul că *scrisul rămâne*, dincolo de ceea ce mi-a hărăzit Dumnezeu și

am moștenit de acasă, recunoștința mea se îndreaptă spre dirijorul Voicu Popescu, căci numai datorită acribiei și harului profesional-artistic care-l caracterizează ne-a ținut în scenă în toți acești ani, asemeni unui părinte bun, blând, înțelept și cu simțul umorului, modelându-ne și formându-ne în ceea ce suntem, urcându-ne vibrațiile la unison pe culmile artei corale românești, totul materializat în interpretări mai mult sau mai puțin memorabile, unele de excepție, iar câteva atât de puternice în plan emotiv, încât nu o dată, la finalul

unui concert, m-am trezit lăcrimând ca după un vis divin din care nu aș mai fi vrut să mă trezesc niciodată. Este doar unul dintre reperatele vieții mele care mă face să simt că mă leagă o prietenie specială, pe viață, de fiecare soundist, indiferent cine este, cum și când a apărut în această mare familie, cât a rămas, unde a plecat și așa mai departe.

La mulți-mulți ani... muzicali, dragii mei!

Și să dea Domnul ca, atunci când va fi să fie, să avem cui preda ștafeta!

Cele trei decenii ale corului *Symbol*

În această toamnă, Corul de Copii și Tineret *Symbol* al Patriarhiei Române, condus de diacon-profesor Jean Lupu (foto) și de conferențiar universitar dr. Luminița

Guțanu Stoian (foto, dreapta-jos), a împlinit trei decenii de viață. În acești treizeci de ani de activitate neîntreruptă, corul *Symbol* a acumulat un palmares impresionant: concerte în întreaga lume, o bogată discografie, dar și peste 20 de premii naționale și internaționale de mare valoare. Aniversarea a fost marcată în luna septembrie prin lansarea cărții *Corul Symbol – 30 de ani de slujire a Muzicii, a Bisericii și a*

Țării (scrisă de fondatorul corului, diacon-profesor Jean Lupu cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel și apărută la Editura Basilica) și, nu în ultimul rând, prin imprimarea celui de-al șaptesprezecelea CD intitulat *Veste-am adus*. Activitatea corului *Symbol* poate fi urmărită pe site-ul său, www.Symbol-chorus.ro, sau pe pagina oficială de Facebook (*Corul Symbol*).

Înființat la 18 septembrie 1990 de către profesorul-diacon Jean Lupu, Corul de Copii și Tineret *Symbol* al Patriarhiei Române constituie o prezență neîntreruptă în peisajul cultural-artistic românesc și internațional. De la bogata activitate concertistică în țară și până la participările la festivalurile și concursurile internaționale de profil, *Symbol* a confirmat valoarea și calitatea actului artistic, transformându-se într-un veritabil vector de imagine a României. De la apariția sa, *Symbol* a marcat o serie de premiere notabile în peisajul cultural românesc, între altele fiind primul cor de copii înființat ca asociație după Revoluția din Decembrie 1989, care s-a ridicat prin propriile puteri și a rămas la un nivel ridicat timp de treizeci

de ani și, nu în ultimul rând, fiind primul cor de copii care a susținut un concert de colinde la Ateneul Român (16 decembrie 1990). De asemenea, rămâne primul cor de copii – și singurul – care a dat integral răspunsurile la Sfânta Liturghie în Catedrala Patriarhală, nu în ultimul rând, fiind primul care a înregistrat un disc de colinde (1991) și apoi dublul album cu cântările Sfintei Liturghii cu preot și diacon (1992). Mai mult decât atât, *Symbol*-ul este singurul cor de copii din România care își însușește repertoriul prin descifrarea partiturilor, ceea ce constituie o particularitate cu valoare de marcă distinctivă a corului.

Promovând creația corală autohtonă, *Symbol* a ajuns la un repertoriu foarte variat, cuprinzând lucrări de folclor, muzică bizantină, creații corale ale compozitorilor români și străini, dar și muzică clasică românească și universală, colinde etc., așa încât se poate spune pe drept cuvânt că succesul

spectacolelor sale este ca și asigurat, dovadă palpabilă rămânând cele două concerte susținute an de an la Ateneul Român, în cadrul stagiunii Filarmonicii „George Enescu”, de fiecare dată cu casa închisă. În plan internațional, corul *Symbol* a participat la festivaluri și concursuri, fiind laureat la Karditsa (în Grecia), Cantonigros (Spania), Chișinău (Republica Moldova), Noyon (Franța), Bydgoszcz (Polonia), Viena (Austria), Varna (Bulgaria), Ohrid (Macedonia), Preveza (Grecia), Veneția (Italia) și a susținut turnee de concerte în Grecia, Franța, Belgia, Republica Moldova,

Emisiunea „Symbolul colindă țara”, la TVH, în decembrie 2015,
realizator: prof. univ. dr. Matei Georgescu.

Elveția, Austria, Ungaria, Rusia, Spania, Germania, Norvegia, Lituania, Italia, Bulgaria și Canada. *Symbol*-ul a imprimat în Kardex, la Radiodifuziunea Română, peste 100 de lucrări corale și a realizat 18 discuri, dintre care patru CD-uri însoțite de casete audio și alte 17 CD-uri. Există, de asemenea, o casetă video intitulată *Vocile Îngerilor*.

Corul *Symbol* a fost nominalizat de două ori la rând (2001, 2002) la „Premiile Industriei Muzicale Românești”, alături de artiști profesioniști precum Ion Voicu și Mădălin Voicu, Dan Iordăchescu și corul *Madrigal*. În anul 2008, *Symbol*-ul a fost nominalizat la Premiile Revistei „Actualitatea Muzicală” a Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România, iar în 2017, a câștigat prima ediție a Concursului Național Gala Premiilor Excelsior, fiind astfel nominalizat să

reprezinte România la *Eurovision Choir of the Year 2019*, varianta pentru coruri a renumitului concurs Eurovision.

Ajuns la un bilanț mai mult decât onorabil, corul *Symbol* este recunoscător celor care l-au sprijinit cu dăruire în activitățile sale, mulțumirile îndreptându-se cu deosebire către Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, care a sprijinit realizarea a 100 de noi costume, în perspectiva susținerii Concertului Aniversar *Symbol – 30* și, de asemenea, către compania Comixt SA și domnul Teodor Nițulescu, care au asigurat confecționarea acestora, nu în ultimă instanță către Parohia Militari I din București, care a contribuit la realizarea a 100 de mape, adecvate noilor ținute ale coriștilor.

D.I. Gîju

Din ciclul „A fost odată...”: Corala Armatei, 16 ianuarie 1956, Casa Centrală a Armatei, București.

FOTOTECA PROARME

Din cărțile (și revistele) primite la redacție

O surpriză plăcută, și tocmai din Germania, de la Freiburg, ne face dr. **Mihai Neagu Basarab**, directorul Bibliotecii Române din orașul amintit, cunoscută pentru bogata colecție de documente, manuscrise, cărți și alte repere literar-științifice adunate acolo de-a lungul deceniilor de la intelectualii diasporei române. Surpriză legată de faptul că, între altele, în „**Buletinul Bibliotecii Române: studii și documente**”, serie nouă, vol. VII (XXVIII)/2020, 794 p., alb-negru – pe care-l editează acolo, la Freiburg-im-Breisgau, unde s-a stabilit din 1990 –, la p. 758, prezintă și numărul dublu 1–2(31–32)/ianuarie–decembrie 2018 al revistei „ProARME”. Surpriza este cu atât mai plăcută cu cât, dincolo de satisfacția onestă a fiecărui creator

de revistă, în fond, de a ști că măcar un mic semn din rodul muncii sale se regăsește de la un timp într-o colecție de așa anvergură, precum cea a bibliotecii din Freiburg, în paginile buletinului respectiv am reîntâlnit, de asemenea semnalați sau prezentați și mai amplu cu cărțile lor, unii cu mai multe, autori și scriitori români în anturajul cărora m-am aflat și eu la un moment dat, aici la București sau în țară, drept dovadă că lumea e totuși atât de mică. Și-mi face plăcere se le dau un semn și aici amicilor mei de la Teatrul „Nostrum” de mai ieri, începând cu Eliza Roha (în trecere pe la acel teatru, fiindcă trebuia – și pe bună dreptate – să prevaleze scrisul), medicii Elena Armenescu și Constantin Zeana, apoi Anca Calina Garaș (am onorat odată o invitație în frumoasa dumneaei casă, din București,

împreună cu Emil Lungeanu și încă vreo șapte–opt scriitori cunoscuți), Titus Vijeu (parcă mai ieri l-am întâlnit prima oară, ca șef al juriului, la un concurs literar al cărui laureat s-a întâmplat să fiu) ș.a., numărul cărților și al publicațiilor reținute depășind, cred, cifra 150, încât rămâi uimit de forța creatoare și de timpul dedicat acestei să-i zicem pasiuni de... bibliotecă-jurnalist a medicul Mihai Neagu Basarab, al cărui stil simplu, în același timp amplu și direct la obiect l-am întâlnit aproape că peste tot. Forța acestui buletin însă constă cu deosebire în studiile de cercetare istorică și literară, cu preponderență, nu în ultimă instanță lingvistică, religioasă etc. publicate în partea de început, cu accent, firește, pe literatura și problematica exilului, dar nu numai. Îi mulțumesc cordial directorului Mihai Neagu Basarab pentru onoranta prezentare, ca de altfel și pentru cea referitoare la romanul *Pumnul de fier*, de la p. 612 (tot în buletinul citat) și nu uit că invitația de a-l cunoaște mi-a lansat-o poetul George Ioan Canache – cu care se întâmplă să mai combat pe la „Gândul Anonimului” fondat(ă) de grănicerul Ioan Mazere și continuat(ă) azi de inimosul inginer Gh. Indre (și această revistă semnalată în buletinul de la Freiburg, la p. 768, ca și „Cronica Timpului” a doamnei Rodica Subțirelu, altă publicație bine cunoscută și mie) – așa că, mulțumiri amicale și lui.

Liviu Zănefirescu, De la Corona-virus la Coroana Quintus: catrene și poezii virusate, Editura Amanda Edit, București (sau Sinaia?, că la CIP așa e trecut), 2020, 90 p. Pentru cititorii „ProARME”-lor un mare... cunoscut, întrucât colaborează la pagina poezilor de ani buni, Liviu Zănefirescu recidivează în volum cu această bijuterie lirică – cel puțin în aparență – pe care o dedică „dreptului la mască” (pe pagina de gardă specifică acest lucru), ceea ce derutează enorm, eu unul considerând portul măștii nu un drept, cât o mare și nesuferită obligație, și nu de acum, din anul de grație al pandemiei, ci încă de la orele de instrucție din liceul militar, atunci când, câte un instructor mai în criză de autoritate – că altminteri de ce? – își pune în gând să ne facă elefanței, alergându-ne și câte un ceas întreg cu masca împotriva gazelor pe figură (nu că

ar fi fost rău că uite, ce bine mi-ar mai fi prins acum un antrenament susținut!). Altminteri, ce-mi place (mi-a plăcut întotdeauna vreau să zic) la camaradul Liviu Zănefirescu este că versifică foarte ușor, poate prea ușor, iar ce-mi place mai puțin este că, furat de vraja rimelor, uneori mai scapă trăpașii în boscheții de pe marginea paginii după care, îndârjindu-se să-i repună la loc, pe carosabil, uită de logică și împerechează după cum îi pică, pentru unul ca el cel mai important fiind să-i sune bine în ureche clinchetul de potcoave. Firește, nu mă apuc acum să caut argumente într-un mai deplina exemplificare, și nu pentru că suntem amici, cât pentru că simt un entuziasm atât de copilăresc presărat peste tot, prin catrenele sale (uneori, când știa

unde să mă găsească, se prezenta cu producțiile recente și mi le recita direct la ureche; musai atunci să-l ascult și câte o jumă de oră măcar!), încât ar fi păcat să-l neutralizez altfel decât să întâmplă să-mi pice-n vizor. Așa că, în continuare, aleg să citez la întâmplare, mai ales că oriunde aș deschide placheta, subiectul este în perfect ton cu vremurile pe care le trăim sau, mai precis, pe care ne străduim să le driblăm ca niște hoți ordinari ce suntem, strecurându-ne cu masca pe figură unul pe lângă altul, cu spaima-n sân să nu ne contaminăm cu corono-ce-o-fi și speranța-n priviri că, și dacă totuși o să o facem, vom avea noroc să trăim până când se va inventa odată și odată acel mult trâmbițat vaccin anti... În fine, anti! Răstimp în care, o soluție ca să mai uităm de nenorociri, pot fi chiar catrenele lui Liviu al nostru. La fiți atenți puțin:

Virus românesc

Miniștrii fug de dialog
(Îi ține cineva în lesă?!)
Comunicarea-i monolog
Coronavirus e la... presă?!

„De unde și până unde?!...”

Ordonanța de urgență,
Completată cu gargară,
E (să aibă aderență)
Doar în titlu... „militară”!

Exces până la...

Unui prezident

Dă sfaturi care mai de care
Și-ajuns în culmea judecății
Se crede „cool” când se dă mare
Și ca... ministru-al sănătății?!

Animal de companie ascuns

Un polițist mai vigilant
I-a dat amendă, exigent
Că doamna-și aranjase fița
Nu-i arătase... „veverița”!

Inventivitate

Ținea în pungă roșu peștișor.
Când polițistul l-a somat, mai știe,
Dar declarația i-a fluturat ușor:
„Vedeți, e animal de companie!”

Uimire prezidențială

„Dragi pensionari,
să nu cădeți pe spate:
Viu este «Centenarul dezbinării»
Sunt prins deja în mrejele mirării:
Corona-i virusul de *unitate*?!”

Am citat de la p. 18–19 ca să am motive să închei cu catrenul scos în evidență pe coperta 4, probabil fiindcă ar putea fi luat în considerare drept cel mai reușit: *Sunt pandemia vieții mele/ Cu „ciuma roșie” mă știu/ „Corona” e din păcănele/ „Holeră” am de „cusurgiu”...* Acum, ce să mai zicem, că și dacă n-o fi din păcănele, tot „Corona” se cheamă că e, numai să dea Dumnezeu să scăpăm mai repede, altminteri existând riscul să i se pună botniță până și... poeziei. Nu că n-ar mai fi fost vremuri din acestea!

Ana Dobre, Miron Radu Paraschivescu, Editura Academiei Române, București, 2020, 564 p. La origine teză de doctorat, cartea profesoarei (și prietenei noastre) Ana Dobre aduce în actualitate viața și opera eseistului, jurnalistului și mai ales poetului specificat în titlu, abreviat MRP (2 octombrie 1911, Zimnicea–17 februarie 1971, București),

teleormănean ca și mine adică și, pe de altă parte, ca și Ana Dobre acum, care deși gălățeană prin naștere, este stabilită de ani buni la Alexandria, în orașul rulmenților deveniți amintire... Rodul unei cercetări laborioase, destul de stufos, bogat în idei, paradigme și interpretări, redactat cursiv, pe baza unei documentări ample, studiul Anei Dobre – în fond o monografie care ar fi avut și mai mult de câștigat dacă ar fi reprodus câte ceva din fotografiile și documentele originale rămase de la subiectul ca atare (am înțeles că deși avute în vedere, au fost abandonate din motive practice, deținătorii drepturilor, ai colecțiilor ș.a. ridicând pretenții exagerate ori căutând protecție în spatele unui egoism politicos) – readuce în prim-plan, chiar dacă nu la scara pe care poate că ar merita-o „părintele” *Cântecelor țigănești* (cartea cu care debuta în 1941, urmată de alte câteva ediții), figura unui poet straniu, în același timp tenebros, totodată facil și destul de popular cândva, cumva reprezentativ (și) pentru spațiul teleormănean care, în afară de Zaharia Stancu nu a prea dat mari poeți literaturii române, câmpia noastră atât de fierbinte fiind „specializată” mai degrabă în romancieri și nuveliști, deci mizând pe prozatori mai degrabă... Cartea aceasta, prin urmare, aduce un plus concret în receptarea și interpretarea acestui scriitor cândva în grații tandre (vorbim de anii stalinismului), deși nu pentru multă vreme, cunoscut și în același timp mai puțin cunoscut deși, la o cercetare lapidară, este prezentat destul de consistent pe pagina de *Wikipedia*, Ana Dobre nefiind nici prima și mai mult ca sigur că nici ultima preocupată de acest subiect „epuizat” și totuși în plină „atenție” când și când, fie și din perspective pur didactice. Așa se întâmplă că, studiat cum ar veni cu lupa și cu stetoscopul de doamna profesoară, „doctoricește” așa zice, începând cu reperatele biografice (în parte extrase și din memoriile jurnale, din convorbiri etc.), apoi disecat ca poet, ca dramaturg și nu în ultimul rând ca jurnalist, dar și ca... diagnostician literar – unul pentru care, de pildă, marele Tudor Arghezi nu era decât „un impostor”, un „parvenit al condeiiului” (p. 528, decupaje din presa vremii) –, acest ucenic-major al internaționalei proletare care rămâne, totuși, MRP, este în continuare o figură cel puțin simpatcă în literatura română (chiar dacă numai pentru cititorii de rând și nu pentru specialiști) și nu e de mirare că Ana Dobre, reevaluându-i

poziția, îi acordă așa generoasă atenție, încheind cu concluzia – referitoare strict la jurnalistul care a fost și care, între noi fie vorba, m-a interesat mai mult decât poetul – că da, articolele și reportajele sale îi „atestă vocația de cetățean”, că „îl definesc ca om cu vederi de stânga”, multe dintre acestea fiind „bine scrise”, dar că „aceste scripuri care le-au făcut să strălucească un moment nu s-au dovedit suficiente pentru a le salva de la statutul de efemeride. Valoarea lor este, astăzi, doar documentară” (p. 549) și, ca atare, deducem, nici nivelul MRP-ului ca om de litere nu ar fi prea sus pe scara valorică. Și totuși, subliniază Ana Dobre în deschiderea studiului prezentat aici, „atâta cât trăiește, un om crede că stăpânește timpul, că acesta îi aparține, că faptele, întâmplările lui au aura eternității. Că

le poate dirija în sensul dorit de el. Aș numi un asemenea om *Risipitorul*. Este acela care n-a conștientizat încă adevărul că trecerea noastră stă sub semnul efemerului. Că nu noi ne dirijăm existența, ci altcineva, o forță din afara noastră.” (p. 7) Premisă valabilă multora în fond dintre noi, poeți și jurnaliști deopotrivă, tineri ori mai puțin tineri, nu numai MRP-ului la un moment dat, pentru că, mai înainte de toate acestea și de orice, suntem oameni. Ceea ce a fost și el, la urma urmei. Întrebarea care se pune acum însă aceasta e: oare, ce ar fi fost literatura română – nu mai spun de cea teleormăneană – fără el? Eu cred că ar fi fost un pic mai săracă și tocmai de aceea găsesc perfect justificat studiul Anei Dobre. Pe care l-am parcurs în mare grabă, e drept, dar cu plăcută emoție, ca o reconfortantă descoperire. (D.G.)

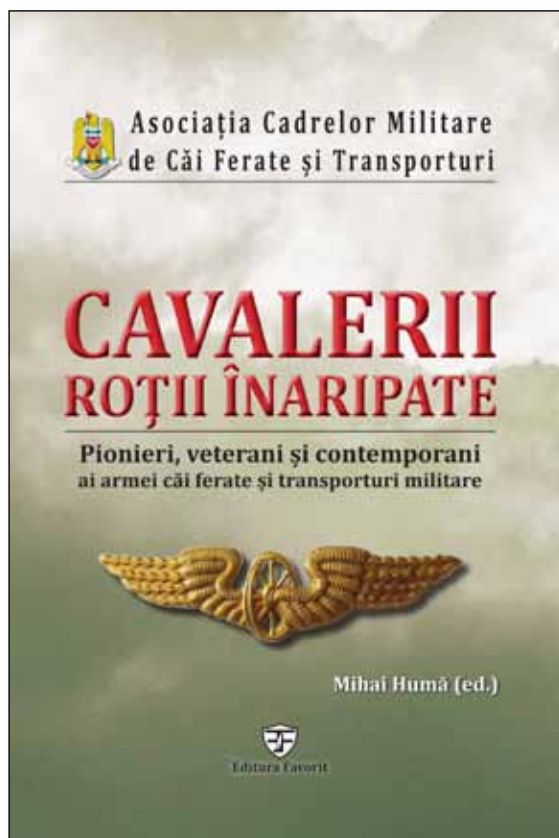
O carte mare

Pe final de aprilie a.c., a ieșit din tipografie și s-a „vândut” ca pâinea caldă volumul **Cavalerii roșii înaripate: pionieri, veterani și contemporani ai armii căi ferate și transporturi militare**, Editura Favorit, București, 2020, format manual, 556 p., cu ilustrații, rodul muncii de ani și ani a colonelului (r) **Mihai Costache Humă**. În fapt, este vorba despre a treia ediție a acestei cărți – primele două (destul de modeste, dar nu mai puțin eroice) comparativ cu cea de față apărând în 2003, respectiv în 2007, atunci și cu concursul regretatului colonel ing. Mihai Grigorescu (m. 2015), nu în ultimul rând al Asociației Cadrelor Militare de Căi Ferate și Transporturi, al cărei președinte, la ora de față, este colonelul (r) Constantin Vasile –, una revăzută și adăugită mult și la modul esențial, în sensul că include cu aproximativ 200 de biografii peste ediția precedentă, în total 609. Și este cu adevărat o „carte mare”, cum am precizat în titlu, atât la modul propriu, cât și la figurat, prin informațiile culese, selectate și ordonate de autor, prin detaliile și, în fond, prin toate datele prinse în filele ei, putând ține locul de departe unei veritabile istorii a armii căi ferate (azi dispărută din statul de organizare al armatei române și așa structurată și restructurată la limita de jos a supraviețuirii). Practic, este vorba despre aproape 150 de ani de istorie, începând din toamna lui 1872 (când s-a utilizat pentru prima oară „drumul de fer” în România la manevrele armatei) și până azi, când se pune problema construirii unei linii pentru trenurile de mare viteză (ca și a unei autostrăzi, de altfel) care să lege – în interes strategic, căci altfel cum! – portul Gdansk de portul Constanța, Marea Baltică de Marea Neagră și așa mai departe. Dincolo de toate acestea însă, cartea este, în opinia autorului, „un omagiu adus constructorilor militari de căi ferate de toate gradele și de toate specialitățile feroviare a căror misiune istorică s-a încheiat la 31 martie 2002, când societatea românească, prin reprezentanții ei aleși sau numiți în funcții de conducere, a apreciat că se poate lipsi de serviciile lor”. Evident că nu împărtășesc ipoteza cu „aleșii” noștri, că nu ei, „bieți lampagii”, au decis desființarea armii căi ferate, ci altcineva mult mai interesat și cu putere decât ei a hotărât așa, la nivel macro, ca România adică să aibă armata pe care o... merită. Și nu a făcut-o la nimereală, ci în baza unui principiu vechi de când lumea, că tot atunci, laolaltă cu brigada de căi ferate

(și de drumuri) au dispărut și brigăzile de parașutiști, și cele de tancuri și tot așa, deși e drept că la cei de care zic aici nu arma întregă, per ansamblul ei, a fost rasă din organigramă, chiar dacă poate puțin a lipsit. Că nu așa s-a întâmplat și parcă mai ieri (din fericire la fel de vremelnic cum, sper, este și cazul armii căi ferate) cu „instituția” vânătorilor de munte, care se afirmase prea mult în Crimeea și-n Caucaz, pe vremea mareșalului Ion Antonescu? Ca, după ce România și-a mai revenit din pumni, unitățile de... vânători carpatini (licența mi-o asum) să renască aidoma păsării Phoenix, nu? Ca mâine, prevăd, vor renaște și militarii feroviari, și submariniștii, și... Dar până atunci, cu atât mai bine-venită rămâne această carte care, după cum ziceam în deschiderea semnalării ei, s-a „vândut” cam prea repede, ceea ce trebuie înțeles totuși că nu mai există niciun exemplar pe piață, deși s-au tras, ca tiraj de bază, nu mai puțin de 300 de bucăți, și aceasta pentru simplul motiv că, fiind o lucrare de interes limitat,

totuși (promoțiile de ofițeri, de maiștri militari și de subofițeri de căi ferate nu au fost niciodată prea numeroase!), nu s-a riscat publicarea peste limita comandată și preplătită, în fond o sumă mai mult decât modică/exemplar, vărsată în contul ACMCFtp, care a ținut o evidență strictă a celor interesați, mare parte dintre aceștia fiind urmași ai „subiecților” biografiați, copii, nepoți și, desigur, văduvele lor și chiar neamuri colaterale. Cereri care au fost și așa sub așteptări din motive nu neapărat logice cât de înțeles, majoritatea subiecților „biografiați” în edițiile precedente, neintuind că această a treia ediție va fi una „de colecție”, cum îmi place să o numesc, mulțumindu-se să decline cu eleganță oferta autorului, neînțelegând că acesta nu nouă, celor încă în viață (din fericire) dorea să ne facă o favoare cât să puncteze un frumos și nobil, camaraderesc și ostășesc gest de recunoștință în contul celor din

aceeași „tagmă” cu noi, dar care azi nu mai sunt. Că puțini au înțeles preferând să refuze, asta nu e o crimă, regretabil rămâne faptul că unii au făcut-o cu aroganță (păstrez în arhiva revistei e-mailul unui Neica Nimeni până mai ieri, care a fost fericit să se vadă pentru prima oară într-un „dicționar” în prima ediție a „cavalerilor”, cel mai modest dintre toate, dar care, devenind cu timpul „persoană importantă” vezi Doamne, „membru” prin uniuni și comiții la „scară națională”, răspunde cu sictir noii propuneri, ba chiar ofensator și revendicativ pe undeva, pe ton de arțag, ca să nu zic obraznic, și nu dintr-un motiv anume ci fiindcă pur și simplu acesta este românul!), unii poate

chiar din invidie, imaginându-și probabil (am prins niște surse) că autorul se va îmbogăți peste noapte, acum, la bătrânețe, din vânzarea cărții unde „au contribuit” și ei, că dacă n-ar fi... nu s-ar povesti! Căci altminteri nu-mi explic cum, după ce în sfârșit a apărut cartea – travaliul fiind unul absolut admirabil pentru colonelul (r) Humă care, totuși, are peste 80 de ani, subliniez amănuntul, plus că, volens-nolens, trece și prin afecțiunile specifice vârstei, profesiei, anilor de șantier etc., nu mai spun că singurul său ajutor mai apropiat înt-ale calculatorului și ale muncii de secretariat este tocmai la... Paris, în persoana lui Mihaela Hercaud, fiica sa, și apoi ne aflăm (nu aveam de unde bănui când am acceptat să semnăm contractul de editare) în plină pandemie de coronavirus –, altfel spus, după ce au văzut pomul încărcat de rod, unii dintre stimabili, „camarazi”, „personalități importante” și ce-or mai fi (noroc că nu sunt prea mulți!), colonei respectabili la o primă vedere, s-au apucat să arunce cu pietre de pe marginea șanțului sau de pe fotoliile confortabile de acasă, butonând tastatura... Ba, unul dintre ei a mers până acolo încât a inițiat demersuri pentru acționarea în judecată, avertizând și editura (păstrează scrisoarea, cu antetul și ștampila casei de avocatură implicată pentru orice eventualitate), pe motive de imagine șifonată, aspect cu atât mai șocant cu cât la primele două ediții a tăcut mâlc. Acuzând ce? Nimic altceva decât scâpări de formă gen „comandant de pluton la structura Y” în loc de structura X, „șef de promoție pe... tren” în loc de „șef de promoție pe vagon” (sau viceversa, nu are rost să disecăm la punct și virgulă!) și alte două-trei asemenea chestiuni la urma urmei regretabile, desigur, dar care, în viziunea sa de... pensionar cu timp la dispoziție berechet pentru odihnă, analiză și sinteză, eventual pentru aventuri prin sălile tribunalelor dâmbovițene (care firește că-l așteaptă ca pe o vacă de muls, mai ales că, întâmplător, spre deosebire de generația colonelului Humă, dumnealui se întâmplă să beneficieze și de o pensie din aceea așa-zis... „nesimțită”) a căpătat proporții catastrofale. Bineînțeles că punctele forte ale volumului semnalat – între care însuși performanța atinsă de colonelul Humă care, la vârsta de care ziceam, în loc să-și crească nepoții scrie cărți, și o face la modul cu adevărat remarcabil (în vreme ce mai tinerii noștri confrăți toacă fân pentru caii viteză, ferm convinși că imaginea de sine și, mai ales, a armeei sub semnul căreia au făcut și ei ceva istorie o compilează furierul, la cancelarie, din oportunism ori fiindcă vrea să se evidențieze, ori poate pentru trei zile în plus la permisie și-o mângâiere pe creștet!) – nu le-a observat nimeni. Și chiar dacă a făcut-o cineva, nu s-a învrednicit nimeni să scrie un rând de apreciere pe Facebook, darămite în vreun colț de ziar, undeva, ori să-i dea un amărât de telefon autorului și să-l întrebe de sănătate, că mare nevoie ar fi avut după un asemenea travaliu și, îndeosebi, presupunând că ar fi aflat (și unii chiar au aflat!), după episodul cu „chemarea în fața justiției”. Este motivul pentru care, deși se cădea să consemnez cât se poate de lapidar și această nouă apariție, în rând cu toate celelalte „cărți favorite”, așa cum fac de fiecare dată la ora bilanțului, an de an, încă de la fondarea editurii, mi-am permis această divagație de la subiect, nu neapărat

deranjat cât mirat să constat că încă găsesc, exact acolo unde nu mă mai așteptam demult, indivizi altminteri cu statut onorabil, cu pretenție de mari tacticinei, ba chiar de strategi în locomotive și vagoane... americane, nu mai zic de cele de pe la noi, dar care, în realitate, nu sunt în stare să vadă pădurea din cauza copacilor. Altfel spus, să nu vadă absolut nimic altceva într-o carte cu peste 600 de biografii decât virgula pusă aiurea ori nepusă deloc între două cuvinte din propria lui biografie (singura pe care a citit-o, probabil). Or, între atâtea cazuri comune, de vieți pline, trepidante, trăite la extrem și totuși lineare, între „cavalerii” altminteri uitați pentru eternitate în cazul că nu i-ar fi trecut prin minte colonelului Humă (și nu numai dumnealui, că niciodată nu și-a arogat exclusiv acest drept) să-i readucă-n prim-plan fie și pentru o clipită, se regăsesc și personalități autentice nu doar din perspectiva oricum modestă deși nobilă a armeei căi ferate, cât a armatei române, per ansamblul ei, eu însumi (re)descoperind câteva figuri de care fie uitasem, fie chiar nu avusesem habar, între care memorialistul Mihai-Crișan Toescu (1914–2001), pe care parcă regret că nu l-am cunoscut cât trăia, să-l exploatez din punct de vedere jurnalistic, pe generalul Teodor Cristescu-Orezeanu (mai marele CFR-ului în vremea mareșalului Ion Antonescu, aspect suficient prin el însuși încât să merite un studiu istoric particular, dar deh, cine să o facă!) și pe alții câțiva, nu mai insist, asta dincolo de plăcerea reîntâlnirii cu unii dintre foștii camarazi de studii militare și de armă, cu instructorii și lectorii, cu comandanții din școala de ofițeri de la Rm. Vâlcea și așa mai departe. Ca să nu mai spun că, spre deosebire de edițiile precedente, unde nici numele localităților (în special cele ungurești, pe unde a combătut armata română în ultima conflagrație mondială, ucrainene etc.) nu erau trecute corect, aceasta de la Favorit are și o prezentare grafică demnă de o... armă de fier. Și aproape că s-ar fi prezentat ireproșabil dacă, în urma trecerii la cele veșnice a coautorului primelor două ediții, dar mai ales a fragmentării arhivei și a bazei documentare a armeei noastre din cauza vitregiei vremurilor, a lipsei de prevedere și a multor mici, mărunte dar păguboase neajunsuri, invidii, orgolii și altora asemenea asupra cărora nu mai are niciun rost să insist, nu ar fi dispărut și o mulțime de fotografii originale (e drept că unele sunt și așa nesatisfăcătoare, că ofițerul de căi ferate nu are bani să-și comande un portret la un studio foto profesionist!), de date și mărturii (unele gata scrise), amănunte care au impietat cumva și asupra ediției de față, probabil că ultima și cea din urmă, deși nu se poate ști cu exactitate nici măcar atât, fiindcă, evident, nu sunt profet. Una peste alta, o *carte mare* (ca un pom în floare), cum ziceam, pentru care colonelul Humă și toți aceia care i-au fost alături cu fapta și cu vorba, chiar și cu un simplu gest de îmbărbătare, merită felicitările noastre și ale tuturor celor care știu să aprecieze cuvântul scris, tipărit și diseminat în lume la adevărata lui valoare, de la idee la faptă, de la vis la realitate. Și multă sănătate și ani mulți îi dorim autorului, să se bucure de rodul muncii sale! Iar lătrărilor de pe margine – pace, liniște, și sănătate deplină și lor! Că numai cine nu muncește nu greșește. Sau, cum spun japonezii, numai cine stă în pat toată ziua nu se împiedică niciodată.

Alte cărți Favorite

Nicolae Vasile, *Hectomeronul Coronavirus: o sută de gânduri din pandemie*, Editura Favorit, București, 2020, 156 p. O carte la modă, așadar, cum ar veni – în trend, sursa de inspirația fiind ce altceva decât viața de azi. În fond, prin „hctomero... coronavirusul” său, profesorul-scriitor Nicolae Vasile ne oferă o carte de „criză” cu rol paleativ, cumva, un fel de cronică a optimistului incurabil, a

pământeanului niciodată învins de vitregia vremurilor, căci el găsește în orice buclă mai puțin roză a timpului o finalitate – sau mai degrabă o explicație – cu semnificații faste (vezi „tableta” 74, de pildă), adică deloc periculoase pentru om, dimpotrivă. Ca atare, cum să nu-l acceptăm pe raftul nostru?

Dincolo de rolul ei terapeutic însă, cartea aceasta de buzunar este, totodată, și o „rețetă” de înțelepciune, una bine dozată, totuși, dar care cu atât mai mult se parcurge cu reală plăcere și curiozitate, bineînțeles că și cu zâmbetul

pe buze, drept dovadă că viața încă se joacă... Viața lumii și, odată cu aceasta, viața noastră, a românilor mereu sub vremi, niciodată însă striviți sub mantia lor de plumb sau de orice altceva o fi ea. Fiindcă dacă ar fi..., cine-ar mai povesti? Și, mai ales, cui?

Felicitări din toată inima autorului pentru momentele de reală delectare spirituală oferite cu atâta generozitate, pentru perenul, caldul și vibrantul său izvor de inspirație!

Neculai Moghior, *Ferdinand I, regele tuturor românilor: o poveste adevărată*, Editura Favorit, București, 2020, 290 p. cu ilustrații, ediție îngrijită de Maria Trandafir și pre-

fațată de colonelul (r) Constantin Moșincat. Demers înălțător, un omagiu emoționant și pe deplin meritat adus celui mai nobil dintre regii României, Ferdinand I, de către unul dintre marii și sinceri săi admiratori de peste veac, inimosul, mereu neliniștitul și totodată istoricul de certă vocație Neculai Moghior. O carte care, prin dubla ei semnificație, de monument al recunoștinței și, în

același timp, de certă lecție de patriotism, își justifică investiția cu atât mai mult cu cât România prezentă pare intrată din nou în vrie, și încă mai rău ca în primii ani interbelici când, deși „Mare” prin jertfa pe câmpul de luptă a sutelor de mii de ostași-țărani, a fost condusă către dezastru de la „tribuna” Parlamentului din București, unde clasa politică a fost mai dezbinată, mai coruptă și mai turbat-inconștientă ca niciodată. O carte, ne permitem să apreciem, premonitoare.

Eugen Baci, *Fiul Luanei*, Editura Favorit,

București, 2020, 180 p., un roman tipic de aventuri pe care-l recomand fără rezerve elevilor din clasele V–VIII și chiar mai mari, cu deosebire români; o poveste instructivă, redată cu mare har și cu imaginație debordantă. Cu un limbaj accesibil și cu logica narațiunii în limitele bunului-simț, autorul neforțând inutil barierele așteptării, cartea se citește cu reală plăcere, putându-se constitui într-o alternativă comodă de petrecere a vacanței la țară sau aiurea în lume.

Florian Gârz, *O lume în schimbare: articole și însemnări geopolitice*, Editura Favorit, București, 2019, 308 p., cu o postfață de Dan Gîju. Cu capitole gen

NATO, prada cea mare și „revoluțiile colorate”, Criza endemică a U.E.: adevăratele cauze, NATO este depășit de istorie ș.a.m.d., fostul consilier prezidențial de acum două-trei decenii Florian Gârz pune la punct o sinteză lucidă și convingătoare, un rechizitoriu dur și în același timp elegant la

adresa Pactului transatlantic, documentat din surse mai puțin accesibile românului de rând și redactat cu nerv, cu mult curaj, dar mai ales cu acel simț nativ al echilibrului credibil, calitate întâlnită tot mai rar la analiștii și comentarii români din ultima vreme. Pe scurt, o lucrare de interes urgent, accesibilă unei plaje largi de cititori, parte dintre ei deja familiarizați cu stilul atractiv și percutant, sincer și cu atât mai mult cu mesajul instructiv răzbătut din noua carte, cea cu numărul 40, a „spionului” de odinioară.

Lara Gal, Prin furtuna bărbaților, vol. 2: **O iubire comodă**, Editura Favorit, București, 2019, 328 p. Al doilea op, așadar, din trilogia **Prin furtuna bărbaților**, deschisă cu romanul **Șapte pași** (2018), sub tipar aflându-se deja și

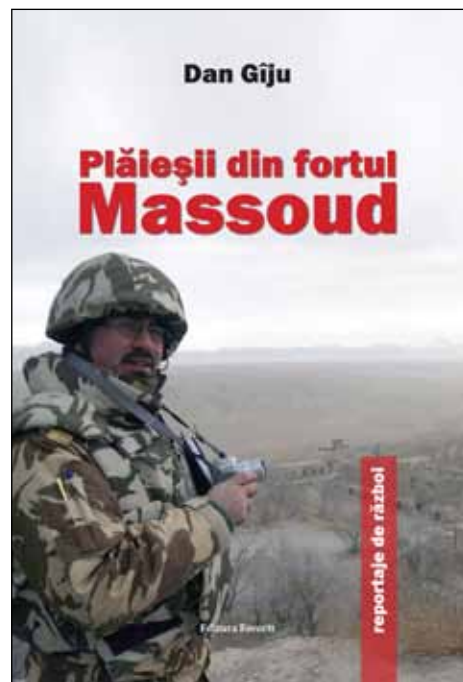

volumul al 3-lea și ultimul (**Scrisoare simplă**), prin care Lara Gal încearcă să dea marea lovitură pe piața literară de la noi. Care piață, chiar dacă acum se face că nu o vede, imposibil să nu o descopere mai devreme ori mai târziu, România având puține scriitoare de forță, imaginația și autenticitatea ei. Nimic mai mult, în fond, decât o romancieră din generația optzeciștilor întârziată, al cărei mare secret rezidă în puterea de autoanaliză și control, în autodisecarea până la sânge a destinului ei

de femeie permanent aflată în căutarea absolutului, mereu cu un pas înaintea bărbatului și cu toate acestea niciodată împlinită suficient de mult încât să șteargă cu buretele, să ierte și... să uite. Cu bucuria de a o semnala încă o dată aici, în pagina „ProARME”-lor mele dragi, redau fragmentul care, acum doi ani, a generat, cumva, și titlul trilogiei, în fond, o definiție perfect logică a bărbatului: „Fiecare bărbat este o călătorie. O călătorie dublă, o călătorie cu două direcții simultane, dar diferite. O călătorie într-o altă ființă, dar și în propria sa ființă. Fiecare bărbat este un drum săpat într-o structură mentală deosebită, care îți oferă ca bonus o călătorie gratuită în propria structură mentală. Fiecare dintr-ei – bărbații care mi-au barat la un moment dat calea afectelor prin iubirea pe care mi-au dăruit-o sau doar au cerut-o de la mine – mi-a asigurat un anumit tip de voiaj. M-a iubit, a suferit pentru mine, mi-a dat ceea ce avea mai bun în el la momentul în care ne-am strecurat unul pe lângă celălalt pe înguste cărări ale vieții. Cu fiecare dintre ei mi-am dat seama ulterior că acela era singurul punct în plasa spațiu-timp în care ne puteam întâlni. În acel loc, în acel timp.” Lara Gal, așadar, o scriitoare capabilă de mari surprize și de care, fără îndoială, vom mai auzi.

Dan Giju, Plăieșii din fortul Massoud, Editura Favorit, București, 238 p., cu ilustrații, colecția „Reportaje de război”. Apărută nu întâmplător la fix zece ani de la îndepărtarea mea din presa militară, cartea aceasta recuperează câteva

reportaje și alte materiale publicat în „Observatorul militar” și „Viața militară” între anii 2003 și 2010, documentate în special în Irak, Afganistan și Lituania. Prin titlurile de atunci, unele ușor coafate, gen *Patrula de noapte*, *Pelerin pe Dealul Crucilor*, *Lumea lui „Crazy R”*, *Incursiune în cuibul „șoimilor”*, *Fața nevăzută a Misiunii „Baltica ’07”*, *Plăieșii din fortul Massoud*, *Cu frica în sân și cu Dumnezeu înainte*, *Un sergent și două atentate*, *„Amazoanele” din FOB Lagman*, *Un ceas printre „sfinții” din Lagman*, *Mămicile... războinice*, *Când moartea izbește cu coasa-n blindaj*, *Românca de la Kandahar*, *Pe frontul din Afganistan*, *în plină iarnă* și, nu în ultimul rând, *Sub semnul zeului Ares*, grupate în cartea de față, nu fac altceva decât să retrăiesc un timp altminteri deja rătăcit printre file îngălbenite de ziare și reviste, (re)aducându-l „așa cum a fost” în fața cititorilor mei loiali, atâția câți au mai rămas, dar și viitori, de ce nu? În fond, nu fac altceva decât să redau cu mijloacele (tehnice) avute la îndemână un crâmpei de poveste românească decupată de aiurea pentru cei de acasă, născuți și nenăscuți încă, interesați vreodată, poate, cumva, de repetabila și totuși atât de lesne ubliabila clipă de azi.

(D.G.)

FOTOTECA PROARME

Violonistul Ion Voicu, generalul-locotenent Ilie Ceaușescu și fotoreporterul ing. Octavian Brânză, cu ocazia înmânării premiilor revistei „Săptămâna” (București, c. 1981). Colecția: ing. Octavian Brânză, Paris.

Gustul de... celuloid al ratării

de Bogdan Didescu

Este vorba de romanele ratate, nu despre altceva. Pe care, din varii motive, nu mai contează care, nu pot și nici nu voi putea să le mai scriu. Cele mai multe de dragoste, probabil. Altele însă în mod categoric cu subiect istoric și îndeosebi militar. Precum cel „jalonat” aici, în pagina de față, prin cele câteva fotografii. Un scurt fotoreportaj, în fond, care, jurnalistic vorbind, se putea numi „Nazistul” din orașelul Breaza. În documentarea căruia pornisem cu tolba plină de săgeți, pontul fiindu-mi vândut de un – hai să-i spun – cititor al romanelor mele (deși acum îmi e un fel de prieten), care-mi cunoștea apetența pentru subiectele cu români instruiți în școala *Wehrmacht*-ului din anii de glorie ai mai puțin glorioșului Adolf Hitler. Și care-mi vorbise inclusiv despre o casetă audio cu amintiri din război, de niște fotografii și nu numai...

Si am găsit, într-adevăr, caseta aceea. Iar dintre fotografiile numai trei, din nefericire însă slabe calitativ, fără explicații și fără poveste. Bune și acelea, totuși, dacă ținem cont că o astfel de fotografie găsită asupra vreunui cetățean român în anii terorii kominterniste i-ar fi adus respectivului ani buni de pușcărie, schingiuri, blam public etc. De prisos să mai spun că, pe casetă, este înregistrat cu totul altceva decât ceea ce aș fi sperat. Cum, necum, mi-a trecut prin minte că, în cazul că aș fi ajuns mai devreme, acum o jumătate de veac adică, aș fi putut documenta un roman fabulos, o saga de familie întinsă pe cel puțin patru generații, fiecare cu destinul croit pe calapodul evenimentelor istorice derulate în această parte de lume în ultima sută de ani, de la destrămarea Imperiului Austro-Ungar până azi. I-aș fi zis, cel mai probabil, pasișându-l pe Thomas Mann, *Casa Klenert*. În plan central cu Felix Klenert (7 august 1907, Viena–17 noiembrie 1981, Breaza), „nazistul” de care aminteam. Ajuns în România în 1918, imediat după destrămarea imperiului bicefal, cu tatăl său, Wilhelm Klenert (m. în 1945, la vârsta de 70 de ani). Care Wilhelm Klenert era nimeni altul decât „Marele Florar”, mai pe înțelese spus grădinarul împăratului Franz Josef I al Austriei (1830–1916), responsabilul cu grădinile palatului Schönbrunn, azi unul dintre cele mai importante obiective turistice ale Vienei. Venise în România tocmai de la Baden (că acolo își are obârșia familia Klenert), în căutare de serviciu, firește, întrucât rămăsese fără slujbă și, pe lângă

întreținerea soției (Hermine), mai avea și doi băieți de crescut (pe lângă Felix adică mai era și Albrecht, mai mic cu trei ani). Aflase că se caută un profesor pentru predarea Floriculturii la o școală din Sibiu, își încarcăse calabalâcul (mobila stil a la Schönbrunn, cu furnir din lemn de nuc) și debarcase în

Hermine și Wilhelm Klenert, Marele Florar al Imperiului Austro-Ungar, pe la 1900 (sus), și cei doi fii ai lor, Felix și Albrecht, imediat înainte de începerea Primului Război Mondial (jos). Foto: Atelierul Imperial Floeck, Viena

Ardeal, ca într-un final să ajungă la Breaza, unde va trăi tot restul vieții, inițial îngrijind vila (reședința de vară a) prințului Constantin Brâncoveanu din zona centrală a localității, cu tot cu parcul din împrejurimi. Pe care

comuniștii, naționalizând-o în 1947, au transformat-o în școală, apoi în sanatoriu TBC, iar pe vremea lui N. Ceaușescu în hotel (ca la ora de față, cochetul „conac” de secol al XIX-lea, scriu ziarele, să fie ca și demolat, deși încă se ține bine, pentru a fi construit în locul său un... supermarket impersonal, întrucât nu e revendicat de nimeni). Prințul Brâncoveanu le-a oferit drept locuință căsuța de la intrarea în parc, cu două camere, existentă și azi (adică acum un an, când am ieșit în documentare), la intersecția cu strada Ocini, spre Brașov. Aici va trăi și Felix Klenert, aici va învăța carte și, venindu-i vremea, se va căsători cu Constanța Rădulescu (11 iunie 1911, Breaza–1965), trecând de la catolici la otodocși, aici i se vor naște cele două fiice (Florica și Eugenia, la 2 iulie 1941, respectiv la 3 aprilie 1950), de aici va pleca la război, mobilizat fiind în *Wehrmacht*, într-o primă fază, imediat după *Anschluss* (1938), aici va reveni în 1949 din prizonieratul sovietic, când și-a găsit soția angajată ca femeie de serviciu la dispensar, și tot aici, în cimitirul orașului, va fi înmormântat după încheierea socotelilor cu viața, în 1981. Când plecase a doua oară la război, în toamna lui 1942, fica sa cu nume de... floare (și unica la părinți, deocamdată) avea abia un an și patru luni, ca la revenirea din prizonierat să o găsească în clasa a II-a a școlii elementare și care, firește, se uita la el ca la un străin. Spre deosebire de alții în situația sa însă, Felix Klenert era cât de cât așteptat, că apucase să trimită din *GuLag* o carte poștală cu o crenguță de brad, ca semn că trăiește. Dar ce a făcut, pe unde a acționat ca militar în uniformă germană, cum a căzut prizonier, ce a trăit în lagăr și cum a scăpat înainte de moartea satrapului Stalin, este mai dificil de aflat și... la urma urmei, pe cine ar mai interesa? În orice caz, a scăpat și a revenit la familie, asta e tot ceea ce a contat pentru fiul „Marelui Florar” atunci, în vremurile acelea!... Un profesionist în ceea ce se cheamă peisagistică (învățase meserie de la tatăl său, între altele), neamț în adevăratul sens al cuvântului, cu referințe bune, fostul prizonier își va găsi de lucru ca funcționar la Sfatul Popular al localității de domiciliu, apoi la secția de aranjamente florale. Aveam să-i aflui povestea, atâta câtă este, de la nimeni alta decât fiica sa mai mare, doamna Florica Klenert, azi bucureșteancă, odinioară angajată ca desenator tehnic la liceul militar din localitatea natală (între 1963–1968) de unde, cunoscând un ofițer și căsătorindu-se cu el, deschide o nouă

Conacul prințului Constantin Brâncoveanu de la Breaza (Prahova), în zilele noastre (*stânga*), și casa fostului grădinar Wilhelm Klenert, de la intrarea în parcul domeniului, pe strada Ocinei (*jos*).

Felix Klenert, în plan secund, în uniforma *Wehrmacht*-ului, într-o permisie acasă, la Breaza, în decembrie 1943. O fotografie mai mult decât periculoasă în perioada ocupației ruse de după 1945.

Fostul prizonier Felix Klenert (*dreapta*) în mijlocul familiei sale de la Breaza, către finele anilor '50, într-o „reclamă” a C.E.C.-ului, în urma unei investiții norocoase. Se recunosc cele două fiice, Florica și Eugenia, nu în ultimul rând soția lui și mama fetelor, Constanța (*a doua din stânga*).

Bucureșteanca Florica Klenert, nepoata Mare-lui Florar de la Schönbrunn, „proprietara” acestui trecut fabulos recuperat grație artei foto.

pistă romanțioasă, cum ar veni a treia, cea de a patra și ultima (prima fiind dată de „Marele Florar” și de soția sa, care a trăit 74 de ani, până în 1961), în plină derulare, având-o ca protagonistă pe unica urmașă a grădinarului imperial de la Schönbrunn,

Ruxandra lordache, nepoata de soră a doamnei Florica Klenert, cadru didactic universitar ca profesie și pasionată de literatură. În ce ne privește, am reținut pentru „ProARME” aceste câteva ilustrații care acoperă doar primele trei generații (între care una singură

dintre cele trei amintite înainte). Câteva poze, adică, în ideea că acestea, vorba clasicilor în jurnalism, în lipsa martorilor oculari, fac cât o mie de cuvinte. Măcar toate la un loc, dacă nu fiecare în parte. Întrebarea e însă, care cuvinte?

URMARE DIN P. 49

Gabriel Marinescu și Ion Bengliu, istoricul Nicolae Iorga ș.a. Conform „certificatului” medico-legal, „moartea lui Gheorghe Comșa a fost violentă. Ea se datorește suprimării funcțiilor cerebrale consecutiv fracturilor craniene și rănirii creierului prin proiectilul de armă de foc. În corpul sus-numitului au pătruns cinci gloanțe, urmând un traiect antero-posterior și de la stânga la dreapta” (vezi *Asasinatele de la Jilava, Snagov și Strejnic, 26–27 noiembrie 1940*, Comandamentul Militar al Capitalei, 1941, volum reeditat în 2019, la Paul Editions, București, p. 90). În celula 11, unde își așteptau judecata pentru crimele ordonate de șefii lor ierarhici cei mai mulți deținuți (14), s-au găsit 102 tuburi trase, cele mai multe din pistoale *Mauser*. Cinci cartușe, așadar, fuseseră destinate comisarului Gh. Comșa, unul dintre cei mai apreciați ofițeri de informații de la acea oră (încadrat relativ recent la armată), adjunctul lui Niky Ștefănescu, acesta din urmă, la rândul său, prim-locșitorul lui Moruzov, creatorul Serviciului Secret de Informații al armatei române. Eroi mai mult sau mai puțin glorioși ai războiului româno-român planificat, condus și monitorizat atunci de la Londra, așa cum ceva mai târziu va fi de la Moscova,

ca azi Dumnezeu să mai știe de unde!... Fiul comisarului Gh. Comșa, profesorul Eugen Comșa, mult mai cunoscut la ora de față, cu o biografie impresionantă, accesibilă pe internet, „este una dintre cele mai proeminente și prolifiche figuri” ale arheologiei contemporane românești, cu descoperiri de răsnet în domeniu, 11 cărți publicate și circa 400 de articole științifice apărute în reviste de specialitate. Mai puțin se știe că arheologul Eugen Comșa, ca ofițer de rezervă al armatei române (absolvise școala militară de la Slănic Prahova), a luptat de pe Valea Prahovei până la Păuliș, în vara-toamna lui 1944, fiind decorat cu Meritul Militar clasa a II-a. Fotografiele ne-au fost puse la dispoziție de doamna Alexandra „Sanda” Comșa (n. 1963), de profesie antropolog, fiica arheologilor Eugen și Marioara Comșa (1923–2008). În ce mă privește, având în vedere că, la rândul dumneaei, doamna Sanda Comșa a fost căsătorită cu un militar de carieră și ținând cont de drama bunicului pe linie paternă, nu pot să spun decât atât: iată încă un posibil subiect de roman pentru mine! Din păcate, cât se poate de... ratat și acesta. Pentru că, nu-i așa, cine mai citește astăzi romane? (*D.G.*)

Șapte decenii de căsnicie!

Secretul tinereții fără bătrânețe

Maria și Ion Stănculea, bunicii mei de la Ivești (Galați), au împlinit la 12 februarie a.c., șapte decenii de conviețuire cu acte în regulă. Deci... nu mai puțin de 70 de ani de la căsătorie! Un remarcabil record nu doar în familia noastră, ci la o scară net superioară, și mai ales azi, când unele cupluri nu rezistă nici șapte zile în jugul căsniciei. Așa că, mai mult decât marcarea zilelor onomastice și de naștere (bunicul e născut la 14 august 1925, iar bunica la 1 iunie 1928), de la o vreme încoace, sărbătoarea cea mai importantă a vieții lor este aniversarea căsătoriei. De la care au trecut, parcă, nu decenii, ci secole. În orice caz, timpuri grele, ani de război, de foamete, colectivizarea, inundații, revoluția, inerente probleme casnice... Dar uite că le-au învins pe toate, traversând cu fruntea sus trei epoci istorice – regalitate, comunism și democrația de după Decembrie 1989. Răstimp în care și-au trăit viața.

Si, cel mai important între toate, și-au împlinit menirea prin aducerea pe lume a doi copii, băiat și fată, Aurel și Mariana care, la rândul lor, educați în spiritul tradiției și al respectului de neam, au ținut flacăra vieții aprinsă prin noi, copiii și nepoții lor (Dana-Irina, Maria-Claudia, Bogdan Constantin și Mihaela), iar de la un timp și stră-nepoții: Adela-Maria, Ștefan și Măriuca. Secretul longevității căsniciei lor? De câte ori i-am întrebat, mi-au răspuns unul și același lucru: nu există niciun secret în afara grijii bunului Dumnezeu. El le-a dat puterea și înțelepciunea să-și cultive pământul, să-și îngrijească grădina și căminul, să-și educe copiii, dându-i la școli înalte pentru condiția lor de agricultori, traversând cu seninătate, deși nu au lipsit momentele grele, unele chiar dramatice, atâția ani încât, cum spune bunica, „îți este greu și să-i numeri, darămite să-i mai și trăiești!”. Dar i-au trăit și asta e cel mai important până la urmă. Cu respect și decentă, fie soare, fie vânt, nefăcând excese de niciun fel și muncind. Practic, muncind tot timpul, din zori în noapte și din noapte în zori, așa cum face de când se știe țăranul român. O viață aparent banală, nu-i așa? Cu grijile mari, cu bucuriile simple, cu rutina zilnică și, pe undeva, și cu pasiunile lor. Între care una veche de când lumea, și anume albinăritul, bunicul Ion căutând să ne insuflă și nouă, nepoților lui, dragostea pentru aceste miraculoase insecte care semnifică prin ea însăși dragostea de familie, comunicarea și uniunea, armonia căminului și, nu în ultimul rând, însăși esența vieții pe pământ.

Recunoștință vouă, bunilor și frumoșilor mei bunici! Căci datorită vouă m-am bucurat de o copilărie autentică și fericită. Și mulți ani cu sănătate, câți v-o mai îngădui bunul Dumnezeu!

Dana-Irina Stănculea-Giju

„Amintire” dintr-un spital românesc de campanie, neidentificat, la 1917, între internați regăsimdu-se și soldatul-erou **Dumitru Marin Ferecatu** din satul Însurăței, comuna Didești, județul Teleorman, poziționat pe ultimul rând în dreapta, la geam, în interior. Fusesse rănit la cap de o schijă provenită de la un obuz de artilerie, o parte din maxilar și din calota craniană fiindu-i înlocuite cu „plese” (plăci) de argint, dar nu va supraviețui decât doi ani cel mult după încheierea războiului, în urma sa rămânând orfani doi copii: **Maria** (căsătorită Diaconu) și **Stancu Ferecatu**. Care, la rândul lor, vor avea și ei copii, între alții pe **Eufrosina Diaconu** (căsătorită Giju, *foto coperta 1*) și pe **Barbu Ferecatu**, stabilit la Constanța, în păstrarea căruia se află originalul acestui inestimabil document foto (pentru familia noastră) reprodus aici. (D.G.)